Columbia University
in the City of New York

THE LIBRARIES

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

OSMAN

SPJEVAGNE VITESCKO

GIVA GUNDULICHJA

VLASTELINA DUBROVACKOGA.

Ossnanjegnem djellaa Gundulichjevieh, i ſcivotom Osmanoviem priteceno, ſdarſcjagnima Pjevagnaa nareseeno, Nadomjeregnima stwarji od Spjevaoza u kratko narecenieh, i Iſgovaragnem rjecji tkomugodi sumracnieh sljedjeno.

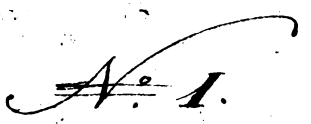

****

RAŞDJELAK PÂRVI.

****

COLUMBIA UNIVERSITY

U DUBROVNIKU,
PO ANTUNU MARTEKINI.

1826.

Digitized by Google

891.80G95
2L3
v.1

Purchased by the Russian Institute
DEC 28 1951
3 vols.

v. 1

Digitized by Google

JAN 2 6 1953

IŚVODITEGL OSMANA

PO

GUNDULICHJU SPJEVANA

SLOVINSKOMU SCTIOZU.

Akòse ohola Grecia dici svoiem Omerom, Lazio Virgiliom, a Italia Tassom, i ostaliem glasovitiem Pjesnizim, koji gnihoviem uredniem, i plemenitiem Pjesnima rasplodisce, i rasprostranisce slavu svoieh vlasctitieh jeśikaa, i narodaa, raślościto Dubrovnik, a i vas narod Slovinski imàse dicit, i hvalit svoiem prisvjetliem, i prisamjerniem Pjesnikom Gospodarom Givom Frana Gundulichja, koi meghju iniem svjetliem Dubrovackiem Spjevaozim śadostoja vjenaz neprivehloga, i neumârloga lovora. Onbo iśvan obilna broja Pjesnji vârhu raślizieh śamjeraa priuredno sloścenieh,

nieh, Godiscta (po môm sudu) 1627. sklopj, i sredj glasoslavnu Pjesan vârhu hude srechje Osmana Pârvoga Zara Otmanskoga najprie od Kragljevichja Vladislava prihrabrenoga sina Sciscmana Trechjega Kraglja Pogljackoga u bojnomu ârvagnu raſbjena, i pridobivena, a pak od svoieh Jagnicjaraa s' Zarskoga Pristoglja ukinuta, pogârdjena, potlacena, i ſadavjena.

Ovu Pjesan umjetno Gundulich raſdjelj u dvadeset raſlizieh Pjevagnaa, od koieh Cetârnesto, i Petnesto (1) neſnam kako iſghinusce, i neiſnaghjoscèse nakon gnegove smârti, ter tako ostade, i do nas doprje ozkvârnuta, i neiſvârsna. Sviem tiem bji ona vaſda od svakoga, a navlasctito od gljudji naucnieh u velikoj szjenni, i cjasti uſdârſcjana, i po mnoſieh

(1) Velim, da Cetârnesto, i Petnesto, a ne Trinesto, i Cetârnesto Pjevagne biahu ponestalla, i ſagubillase, pârvo, erbo tako naghjoh ſabiljeſceno u svieh Pripisieh Gundulichjeva Osmana, ſa najmagne u onieh koji meni pod okko dopadosce; drugo, erbo Privedri Serafin Cerva takònam svjedoci; a trechje, erbo isto ſajedno samnom mislu i sudu njekolizi gljudi raſumni, i naucni.

Digitized by Google

pata Giorgi, koje prem da nije svakomu ugodno, i gljubko, nisctanemagne gnimèse hotiah sluſciti, èrga mnoſi ſajedno samnom prem dostojno i szjene, i hvale, tèrga josc sudu ſa najpodobnie u iſgovaragnu Slovinskieh rjecji.

Obſirajuchìse na moje Redovnicko bitje, i na tjeskochju môga ubogoga ſnagna, privighjam, dachjèse tkogodi iſnachi kolchjèmi hotjet ſamjeriti, erbo ja ſaklognen meghju redovnicke ograde usmioniosàmse moj sârp unjeti u gnivu tughjom pscenizom posijanu, illi, ſa rjeti boglje, u perivoj svjetovnoga zvjetja; i er ſasve dàse nahodjah mallo vrjedan, i podoban nisctanemagne njèsàmse kratio postavit ruku na ovoliki posô. ſato (nemarechi ſa opravdagne) poniſceno napomegnujem, pârvo; da prijasna Gundulicjeva Pjesan nije samo priſamjernom pjesnickom sladostim napojena, dalije josc svakom vârstom mirisnoga zvjetja nakittjena, ter nauzima djellopravniem, i istinami inokupniem bogato napravjena, i narescena; drugo, da do môga ſpoſnagna nije dopârlo, dàsèje itko poslie Volan-

lantichja hotio podloſcit ovomu bremenu, i ſapisàtse ovomu trudu, a da u toliko bji gneki raſlogh, ſa sumgniti, i bojàtse, da kakòsu prie dva Gundulichjeva Pjevagna iſghinula, i dospjela, tako dàbi lasno opeta druga dva od Pjerka ucignena s' iniem nadostavzima iſgubilàse. Radi toga beſ najmagnega ozkvarnuchja môga bitja, i moieh darſcjanstvaa, i beſ ikakve sctete, i uvrjede ijednoga drugoga Pisaoza ja ſasve ſavjetni Posvetitegl, i Pisalaz mallo umjetni ſatekòhse na dovârscegne ovoga vrjednoga, i plemenitoga djella. Krozjech cessa stanovito ufam, da svaki raſborni, i naucni Sctioz, koìse budde ſadostojati uprjet ſenizami u ove liste priſrjetchjèmi millostivo sve neiſvârnosti, koje budde susresti u ovomu môm ſadjellovagnu; i u toliko s' vechiem ufagnem nadàmse ne samo dachjèmi oprostit sva ſascjastja, koja ovdi iſnaghje, nu dachjeme josc i opravdat, ukolikòga cinim pouſdana, da ja nebiah ighda pomislio pritjesctiti, i proglasiti ovi plod môga ne malahna truda; dali biah odredio ostavìtga ſaklonjena sjennom krila ove nasce Malobratske

kgni-

kgnigoshranne; a to, jedàbi tuj docekao kojugod vjesctiu, i hitriu ruku, kojàbìga obilnie, i urednie naresila, tèrga u svojoj najljepscjoj dizi na sumcjani ſrak iſnjela. Sctoga paka ja sad iſvodim na occitu opchjenu svjetlos u bitju ovomu, u kômùse nahodi, to bih gljubeſglivo, i blago usillovan od Slovotjesnika Martekini, i od gnekolizieh moieh priategljaa ne magne stavnieh, neghli naucnieh, koieh ſa ſadovoglit bilomìje trjeba ostaviti moje odrede, a sljedit gnihove sude, i svjette.

Najposlie molim, da buddu primiti svikolizi moji dobrostivi Sctiozi ovo kakvogod moje djelloze ſa biljegh moje osobite gljubavi prema nascemu vele slavnomu, bogatomu, i prostranomu jesiku, i ſa ſaklad moje privisoke szjenne prema sviem oniem, koji pomgnivo, i nastojno sctiu, uſdârſcju, i ureghjuju ovo nasce rodno besjedegne, koiem ſajedno sasviem Slovinskiem narodom, i s' inokupniem Kârstjanskiem pukom slutechi, i prosechi od Priviscgnega millos prave, i stanovite vjerre, iſvârsno, i sveto ſcivjegne ovdi na ſemgli, a

Digitized by Google

paka vjecnu krunnu, i slavu gori na nebu, occitujèmse:

U Dubrovackomu Franceskanskomu Samostanu na 19. Sârpgna God. 1821.

Priponiſcni sluga i Redovnik Male Braije
BRATT AMBROGIO MARKOVICH DUBROVCIANIN.

Digitized by Google

OSNANJEGNE

PORODJEGNA, PLEMENA, SAMJERNIEH DJELLAA, I PRIMINUTIA GOSPARA GIVA FRANA GUNDULICHJA.

Porodise nasc slavni Spjevalaz u ovomu svjetlomu Gradu Dubrovniku Godiscta 1588. *od Gospara Frana Gundulichja Plemenitoga Vlastelina, i Starovjechnika Dubrovackòga. Gnemu na Svetomu Karsctegnu bji nadjeveno ime Givo, illiti Ivan. On oncjas u pocetku svoje mladosti stavìse goiti u hitroj svojoj pameti, i u blagu sàrzu dva najljepscja, i najkorisnia perivoja od rasumnieh naukaa, i od kàrstjanskieh krepostji, koji kako u gnegovo primaljetno vrjeme occitovascése naresceni svakiem mirisniem zvjetjem, tako u svoje doba ljetno prikasascése nakittjeni priobilniem bogastvom svakoga srella, i sladostna vochja.*

Bogomillos sadrusćena s' naukom Cesarskieh,

i Grad-

Digitized by Google

i Gradskieh ſakonaa raſmizalàgàje po najcjasnieh mjestieh vladagna svòga rodnoga Grada.

Budduchi uvjescban, i uvjescten u svakoj vársti od ſgodopovjestji, i u svieh najiſvarsnieh naciníh od skladnoga pjesnoslagagna spjeva u svoj Slovinski jeſik vele raſlizieh priſamjernieh Pjesnji toliko svjetovnieh, koliko boſcjanstvenieh.

ſa to vechje prosvjetliti, i prostrjeti sladostnu ljepotu svoga domachjega besjedegna sredj, i pokloni raſbludnoj ſabavi Ilirickoga svóga naroda dosta ugodnieh, i raskoscnieh Pjesnji. A ſa raſbudit gljudsku pamet, i priteghnùtje pjesnickiem uresom na raſmiscljagne Boſciega millosárdja prema nevoglnomu cjovjeku gresoniku, ſa ganut istoga na obratjegne, na pokorru, i na posvetjegne sloſcj u nasce slovinsko pjetje vechje plemenitieh duhovnieh Pjesnji, radi koieh ſadostoja priviſoke cjasti, i hvale od svieh onieh naucnieh gljudji, kojìsu kadgod imalli pod okkom kojugod od takieh gnegovieh Tvorbaa.

Zjechja gnegova priprostranoga ſnagna, i priurednoga skladagna Pjesnji on bji sudjen od

ra-

Digitized by Google

raſumnieh, i mudrieh Pisaozaa, kakonòje Otaz Serafin Cerva, glasoviti Opat Ignazio Giorgi, i Otaz Sebastian Slade, Cjovjekom prisvjesniem, i neprimjerniem, i Poglavizom svieh Slovinskieh Pjesnikaa. On bji naſvan od Ivana Lovrichja Pisaoza vele hvagljena dikom, i cjastim svóga rodnoga mjesta, i Omerom Ilirickieh Stranaa. Nu sviem tiem (kako veli Cerva), nechje ighda sve tej hvale doprjeti do one dike, i slave, koja gnemu po sebi dohodi od svoieh istieh uſnositieh Pjesnji, kakòse occito paſi u onieh, kojèse josc pri nami nalaſe.

Pjesni, koje on sloſcj u Slovinski jeſik gnekèsu plod vlasctiti gnegove hitre, i mudre svjesti, a gnekèsu od gnega bile prinesene u Slovinsko svoje pjetje. Od jednieh, i druſieh gnekèsu u trescgni, i u oghgnu Godiscta 1667. *iſghinule, a gnekèsu po srechi i do nas dopárle. One, koje mi imamo, illi samo dàsu bile ſnamo, jesu sljedechje.*

Pjesni Smiscljenieh pripovjestji 1. *Ariadna,* 2. *Proſerpina ugrabjena,* 3. *Galatea,* 4. *Diana,* 5. *Armida,* 6. *Posvetiliscte gljuveno,* 7.

Ce-

Digitized by Google

Cerere, 8. *Kleopatra*, 9. *Adon*, 10. *Koraglka od Scira*, 11. *Dubravka*, 12. *Fillide*. *Iſvan toga*, 13. *Jeruſalem oslobodjen prinesen u Slovinsku Pjesan iſ Tassa*, 14. *Pjesanza u slavu Ferdinanda Drugoga Velikoga Herzega od Toskane*, 15. *glasovita Pjesan o Osmanu*. *Od vechje* 16. *Pjesanaz o Bogu*, 17. *Suſſe sina raſmetnoga*, 18. *i Pjesni sedam Pokornieh po Okrunnjenomu Proroku gneghda spjevane*.

Osvem svega toga bji Gundulich narescen sasvom onom privelikom pomgnom, i nastojagnem potrebnitiem jednomu privrjednomu Roditeglju; ſato pohvalno odhranj, i odgoji svóga sina Sigismunda, u kómùse vidjesce sjat mnoghe kreposti, nu nàdàsve kárstjanske, i kgniſcevne. Porodj Sigismundo Giva Gundulichja, unuka, i iſvársna nasljednika svóga prihrabrenoga Djeda.

Umrje naſposlie nasc privedri Spjevalaz Godiscta 1638. *nakon pedeset ljetaa svóga vremenitoga ſcivota okrunnjena vjenzima od dike, cjasti, i slave, i otighje primit svoje vjecno uſdarje na raſlogh, i mjerru gnegovieh dostojanstvaa.*

SKA-

Digitized by Google

SKAſAGNE ſCIVOTA

OSMANA I.ᴬ

ZARA OTMANSKOGA.

I. Osman Pârvi Zar Dvadeseti od koljena Otmanskoga sin pârvorodjeni Ahmeta Pârvoga rodìse (kakòse sudi) Godiscta 1601. Poslie smârti svôga Otza Ahmeta, kojàse prigodj na 15. Mjeseza Studenoga Godiscta 1617. po pravomu raſlogu, i ſakonu imaòje uſiti na Pristoglje Otmansko; alli nedoſrella mlados od sedamnaes nedovârscenieh ljetaa uſrokova sumgnu, i strah u sârzu Zarskieh Dvoranaa, i Vjechnikaa ſa pridatti u gnegove djetinske, i nejake ruke scibiku toliko velika, i prostrana Vladagna, kojèse priko tri strane svjeta scirilo, i pruſcivalo. Iſmislisce ſàto, i raſglasisce, da Zar Ahmet, nahodechise na smârti, biasce imenovao ſa svojega Nastajnika ne Osmana svôga pârvorodjenoga sina, nu Mustafu svôga bratta po Otzu. Okrunnisce dakle u ime toga Mustafu Pârvoga Zarom Devetnestiem od kuchje Otmanovichjaa, i uſvisiscèga na prisjajno Pristoglje Zarsko.

Digitized by Google

II. Mustafa neprolaſjasce priko dvadesti i osam godisctaa kad biasce na Tursko Zarstvo uſveden, kôga vladagne ne uſdârſcja vechje od tri mjeseza i sedam danaa; pokli onji isti, kojìga biahu uſnieli na Gospodstvo Otmanskoga Zarstva, radi gnegove nepodobnosti, i prem slabe, i nestavne svjesti biahu opeta usillovani svestìtga, i ſatvoriti u Tvârghju od sedam Turagnaa, a Validè (1) gnegovu matter u stari Saraj.

III. Iſvedosce udigl ſa tiem mladoga Osmana, i okrunniscèga Zarom Otmanskiem na 22. mjeseza Vegljace Godiscta 1618. kad isetom biasce svarscio sedamnesto ljetto svôga ſcivota. Netom biasce uſiscjao Osman na Pristoglje Tursko, po ſakonu ucignenu u vrjeme Bajazeta Pârvoga, i po nukovagnu Velikoga Veſjera imaòje ciniti strattiti svoju bratju, i svu inu svoju muſcku rodbinu ſa u pokoju, i miru gospodovati, i pouſdano utemeglìtse u svojemu Vladagnu. Nu nehotje Osman pogoditi takomu hudomu, i nemillomu ſakonu, nìti hotje ſagârliti svjette iſustenèmu od Velikoga Veſjera; dali pacek stavno odredj, i ſapovidje, dàse budde cjuvati, i darſcjati u szjen-

(1) *Validè* rjècje Turska, kojom oni naſivju Zarizu udovizu, te iest matter onoga Zara, kolje na Pristogliu.

Digitized by Google

szjenni ne samo ſcivot svee gnegove bratje (imajuchìih pet, to jest, Murata, Ibraima, Orkana, Bajazeta, i Husaina) nego josc istoga gnegova dunda Mustafe, prem da priko pravoga reda, i ſakona biascèga pritekao na vladagne Otmanskoga Zarstva.

IV. Bji Osman tako ljep, i skladan, takoga milloga, i gljubeſglivoga oblicja, da, kako svjedocju Povjedaozi, nijèse nahodilla onieh vremenaa ikakva Dikliza, illi Djevojciza, kojàgàje u ljepoti pritjezala. Iſvan toga ònje imao jedan ſcivi, i veseli pogled kroſ koìje prikaſcivao jedno sârze naresceno stavnostim, i velicjanstvom. Nijèse u gnemu objavglivalo najmagne ſlamegne od djetigne slabosti, i od nekrepke svjesti spoſnavajuchi on u sebi istomu, i dârſcjajuchi u privisokoj szjenni ono priveliko zarsko gospodstvo, kojègàje u svakomu mjestu, i u svakoj prigodi pratilo, i sljedilo. Gnegov duh uſnositi davaòmùje raſumjet, i ſa istinito darſcjat, da posvojegne svega svjeta gnegàje sama cekalo, i ſapadalo. Zjechja cessa biasce stanovito u svomu sârzu odlucio nasljedovati, i nadvisiti vitescka djella svoieh hrabrenich Pridstupnikaa, to jest, Selima Pârvoga, koi na 1516. podloſcj svojoj oblasti veliku Dàrſcjavu od Surie, a doscjastoga godiscta Misir, i sve priprostrano, i pribogato Jeghjupsko Zarstvo, i Sulimana Drugoga sina Selimova, koi na 1521. osvoji

Bio-

Biograd, sljedechjega paka godiscta Otok od Rodi, koimùse prida nakon pet mjesezaa obsjedegna, uſee Budim na 1529. i mnoghe Gradove, i Otoke Kârstjanske, a na svârhu umrje u ſemgli Ugarskoj obsjedujuchi Godiscta 1566. Grad Sighet. Imaòje Osman jednu raſabranu svjes sadruſcenu s' jakostim vitesckoga duha, nu josc s' vele vechjom plahostim, i ponosnostim. Rastiasce u gnemu vârli, i sârcjani junak, nu priko mjerre uslobodjen, i smion. Akòbi kojugod stvar naumio, nijèse puta ni nacina nahodilo ſa cinìtmu promjeniti misao. Mârſiòje ljenos, i lastovagne, nije hajo ſa naslade, igre, scetgne, i ine raskosce; pacek budduchìmu na obicjajnu bio pripravjen jedan novi Saraj priljepieh, i prighiſdavieh Djevizaa (vechje ſa ispunnjegne ſakona, neghli ſa prighnuchje naravi, i pohotjenstva) sadruſcìse ſa mallo s' jednom Odalikom (1), kojàmu porodj jedinoga sina, a pakàse uklonj od ſcenaa ostavjajuchi sasviem gnihov Saraj, i stavìse namiscljati nacine, koièmbìse slavan ucinio, cjaas, i diku svômu imenu dobio, i viteſòmse hrabreniem naſvao. Kad eto prikaſà-

(1) *Odalika* rjècje Turska, koja ſlamenuje ſcenu od sluſcbe. Ovièmse imenom naſivju sve Gospoje, kojèsu u Saraju ſa raſbludaa Zarevieh uſdarſcjane.

Digitized by Google

kaſàmùse podobna prigoda na sljedechi nacin.

V. Josc od Godiscta 1614. pod vladagnem Ahmeta Pârvoga Koſazi onda cestite Krunne Poglske podloſcnizi, biahu peceli na nepriateglsku usàrtati u bogatu Natoljevsku Kragljevinu, i svaki dan to vechje nasljedovahu odirati po gnoj, pljeniti, i haràti kuchje, Sela, Varosce, i Gradove, ter kad i kad prem smiono natârkivahu na isto ſagradje svjetloga Zarigrada. K' ovomu priloſcisce nova beſakogna, koja pocimliahu ciniti po Morru zârnomu grabechi, i ſarobivajuchi mnoghe Turske Plavi, koje vodjahu u Blagohranisćte Zarevo harace iſ Dârſcjavaa gnemu podloſcnieh, i koje prinosjahu hranu potrebnitu ſcivjegnu velebrojnoga puka Zarigradskoga; tako dàse svaki dan cinjahu vechma sctetni, tescki, i poghibni istomu Pârvostolnomn Zarevu Gradu. Radi toga Godiscta 1619. odpravj Osman put Morra zârnoga jednoga od svoich najhrabrenijeh Pascjaa s' nesvjesniem brojom Ormenizaa, i druſieh raſlizieh bojnieh Plavij, i Laghjaa ſàdàbi raſbio, sharo, i poraſio one bjesne, i samosilne Gusare. Nùse sve ſgodi inacie negolise Zar nadasce; pokli u bojnomu susretagnu oghgnenoga natjezagna osta iſragnen isti Vojnovladalaz Pascja, kômu jedna poloviza svoje ſcestoke pomorske Vojnize bji od nepriategljaa vitescki pograbjena, i posvojena, a druga opeta polomjena,

po-

Digitized by Google

potopjena, i u dno morra smetnuta. Nakon ovakoga cestitoga pridobitja stekosce koſazi vechju slobodu, smionstvo, i ponositos; ſàto s' jacjom sillom, i slobodnijem duhom prionusce naſbigl progoniti Turke, i u potjerah sljeditìih, i ubiat do pod mire istoga Saraja Zarèva, uſrokovajuchi takiem smionstvom, i beſocjanstvom tescku mukku, i prjekornu sramotu Osmanu.

VI. Nahodechìse dakle Zar tescko uvrjedjen, i raſdraſcen toliko radi iſgubjegna svoje prisnaſcne Vojnize pomorske u Morru zârnomu poraſcene, koliko radi nepristavnieh ſadjevizaa, i nasârtagnaa koſackieh, a u isto doba chjutechìse potizzan od poſcjude svoje tascte slave ſa iſiti u bitju, i nacinu od Pârvoga Poglavara, i Vojvode prid svojom Vojskom, ter cjassòmse uciniti svega svjeta cestiti Slavnodobitnik, odredj stanovito udariti na Pogljake s' odlukom ſa unjeti u gnihovu kragljevinu opchjeno sharagne, i podpunno opustjegne, zjenechi, i dârſcjajuchi ſa istinito, da gnihovo Skupnovladagne ne samo nije hotjelo, ni hajalo uspreghnuti nepriateglsku samosilnos raſuſdanieh svoieh Koſakaa, nu pacek dàìbje iſ potaji vrjeſcilo, i uſoblastivalo. Opovidje on ovu svoju odluku vjerniem Zarskiem Svjetnizim, i Dvoranima, koji jer boglje od gnega spoſnavahu Pogljacku obârtnos, krepos, i ſakos, i beſ privarìtse ſnadjahu, da kàdsu o-

ni

ni meghju gnima sastucceni, i sjedinjeni, da od itkoga nemogu biti nadârvani, i pridobiveni, ne potvârdisce, ni pohvalisce taku gnegovu plahu odredu. Zjechja cessa svi u skupu k' gnemu snisceno obratjeni mudriem rasloſima, i priklonitiem molbami krepko prionusce, i uprjesce ſa mòchga kakogod rastaviti, i ozjepiti od gnegovieh neſrellieh, iſpraſnieh, i oholieh ſamjeraa; illi ſanajmagne ſa prighnùtga, nekâbi ustârpjeno pricekao, doklèbise occito prokuscjalo, i pomgnivo iſvidjelo, jesùli Koſazi bili na Zareve sctette od Pogljakaa potaknuti, i billi ovji primili raſloſcite Zarske tuſcbe, i podobnòmga pravdom ſadovoglili. Alli sve tej gnihove molbe, mudri svjetti, i raſloſi njesu moghli uciniti u Osmanu tvârdoglavomu ikakve pristojne, i korisne promjene. Nù pacek erbo Veliki Veſjer vechje, negh ini, nastojasce ſa odbìtga od nepriateglstva, i ratta Pogljackoga, o mallùse odârſcja naglosilni Osman (radi svoje obicjajne tvârdochjudnosti, kojàmu nije dopusctavala pritârpjeti u miru, i pokoju ijednu najmagnu oprjeku suproch svoiem odlukami iſustjenu) dàga ondi u Vjechju svojom rukom ne pogubj. Osta dakle on stavan, i nepomicjan u svojemu neraſbornomu namiscljegnu.

VII. Oncjas nakon toga biahu iſnesene, i na obicjajnu po Saraju iſnatizzane kitte od strugnaa, illiti od kognskieh repaa ſa na ovi

nacin

nacin svemu puku ſlamenovati bojne odrede priuſviscenoga Zara. U toliko Osman svoevoglno naredj, dàse iſvade iſ Blagohranne Zarske dvadesti tisuuch tisuchjaa, illìti dvadesti miliunaa suhoga ſlatnoga pjeneſa, ſa trattìtga u pripravu jedne pristrahotne Vojske, od koje Zar isti hotjasce biti Vladalaz, i Voevoda, i kolsèje tako pouſdano nadao posvoíti Poglsku Kragljevinu, da prie negòse odjelj prid Vojskom iſ Zarigrada ucinj sagraditi jedan uſmnoſcni Mecit, kômu ſa pristojnu godisctinu namjenj jedan obilni dio dohodakaa pribogatoga Kragljevstva Pogliackoga, kako bji davni obicjaj Turskieh Samovladaozaa, koji kàdabìse slavnodobitni u Zarigrad povratili, odlucilìbi poklone kojegod iſ nova osvojene Dârſcjave ſa godisctni dohodak onomu Mecitu, kôgàbi u istoj prigodi sagradili. U gori recenomu Mecitu ucinj Osman Bogu posvetiliscte prie negòse uputj na Pogljake, i raſdjelj meghju Jagnicjarima sedamdeset i pet tisuchjaa ſlatnikaa, nekàbìse veselo na boj odjelili, bili posluscni svoiem Vladaozim, a podloſcni, i vjerni svômu cestitomu Zaru. Pacek ſàdàìmse buddu cinit lakscji trudi, i mukke kojese u rattu susretaju, i podnose, i ſàda hrabrenijem sârzom buddu na nepriateglje nasârtati, ſapovighje, dàse budde svakomu od gnih dvostruka plata podavati.

VIII. Nakon ovieh, i inieh Zarskoj dizi, i veli-

Digitized by Google

i velicjanstvu pristojnieh raſredjegnaa u Primaljetje Godiscta 1621. iſighje Osman u Drenopoglje prid Vojskom, koja biasce sastavjena od vechje neghli pet stotinaa tisuchjaa gljudji s' kranonoszima, Rukotvorzima, i miemi sljediteglima Vojske. Obhitasce ona dvanes migljaa Italianskieh ravnine prikrivene brojom od sceset tisuchjaa scjatoraa, i vechje negli od trista velikieh kolnieh Diglkaa. Iſvan ovoga beſsvârscenoga mnoſetva biahu pristalli k' dvorbi, i druſcbi Zarevoj osam tisuchja najplemenitieh Poglavaraa, i Gospodaraa Otmanskoga Zarstva, to jest, Beghlerbegaa, Veſjeraa, Pascjaa, i druſieh svjetlieh, i vedrieh gljudji.

IX. Nu er s' pocetka Turskieh bojnieh spravaa (radi priduboke potajnosti u kojòjie Divan Zareve ſamjere uſdarſcjao) nije bilo nacina ſa mochi doprjeti, i obaſnatti prema tkomu biahu uputjene take moguchje, i silnovite jakosti, ſàto Pogljazi, kojise biahu sasma dozna domislili, da taj Vojska velebrojna na sctette, i poraſe gnihove biascèse podighla, spoſnadosce dobro, dàim nije vechje ostajalo vremena ſa opremìtse na jedno pristojno, i podobno ârvagne, ter vitescki odbitti primoguchju sillu, kojâje pospjesceno vârvjela suproch gnima ſa satârtlih, sharati, i poraſiti. Nahodechìse oni ſàto u najuſcjiom tjeskochi od vremena, kako boglje mogosce, i ſnadosce harlo prikuppisce dvadesti tisuchjaa snaſcnieh,

nieh, i vrjednieh Vojnikaa, koieh pod vladagnem Bana Karla Kodkjevichja Knesa od Vilne, i Velikoga Vojvode od Lituanie odpravisce na Pokraine, i Granize Podoglske. Ovi malahni broj gnihovieh Bojnikaa do bârsòse usmnoscj, i objacja jednom obilnom, i moguchjom podpomochim od sceset tisuchjaa isabranieh gljudji plemenitoga Pogljackoga, i junackoga Kosackoga naroda, i dvadesti i osam jakieh kolnieh Diglkaa, i opet toliko drusieh pomagnieh od Kosackieh Bojaraa dovucenieh.

X. Hvagljeni odsgara hitri, i mudri Voevoda sposnajuchi svoje nemoguchstvo sa odaprjètse na otvorenoj ravnini jednomu toliko snasenu, i strascnu nepriateglju, utaborìse s' svojom Vojskom po klanzieh tiesnieh; po mjestih stârmenitieh, i sasvieh stranaa sctitjenieh Brjesima, Bârdima, gustiem Dubravami, i plahom rjekom nasivanom Nester.

XI. Na pârvi dan mjeseza Rujna recenoga Godiscta 1621. prikasàse Osman occima svoich nepriategljaa Pogljakaa s' onom nesvjesnom navalom puka orusçjana, i utaborìse samo dva miglja daleko od Vojske Pogljacke; koja, er biasce neprobitno utvârdjena, bji od Osmana cestiem juriscima sadirana, i nasârtana; a to, jedàbi na koigod nacin sasvoiema Jagnicjarima, i Tatarima prolomio, i prodro tvârdi, i neprobitni rjes sateghnut, i sastavjen

par-

Digitized by Google

parsima gne vrjednieh Viteſovaa; nu bji vaſda hrabreno odbjen, i otisnut s' neiſrecenom necjastim, i pogubom svoieh junakaa. Videchi Osman tescku sctettu, i poraſu, kojàsèje dogaghjala od gnegovieh Vojnikaa, i nemoguchi odoljeti bolesti svôga raſzvigljena sârza, poce groſno plakkati, sckripati ſubima, târgàtse, mamiti, i spusctavatìse u propas od neufagna. ſa tiem uſee karati Naredbenike Cetaa, ruſcitìih, gârditi, i priosctròim prjetiti, namjenivajuchi gnihovu nehajstvu, i nepomgni svu beſtuſcnos, i nevrjednos svoieh plascivieh, i nekreposnieh Bojnikaa. Stavìse najposlie koriti Jagnicjare, ſovechìih lotrazima, strascivizami, i beſtuſcnizima, od koieh mnoghe naredj udigl umoriti, i strattiti davajuchi sviem na ſnagne, dàje gnegova temeglita odluka, illi vidjetìih doprjeti do iſvârscegna gnegovieh ſamjeraa, illi cinitìim svikoliziem sramotno iſghinuti.

XII. Ovi neraſborni nacin od djellovagna i besjedegna Osmanova na taki ghgnjev, i rasârſcbu raſbudj Jagnicjare, da uſbunjeni, i raſmamjeni nijèsuse kratili vikati na sve glase, da nije drughi uſrok ſlee srechje gnihova boja, negli neumjetni nacin u vladagnu Vojske jednoga nesvjesna, i neraſborna Mladza, kojìe vele boglje ſnao tiskati na pogubu svoje necestite junake, neghli raſbiati svoje nepriateglje. Pacek dotlek biasce ova smechja

me-

Digitized by Google

meghju Jagnicjarima uſavrella, dàbi beſ sumgne svoje ograde bila prolomilla, i prodârla, ter u jedno occito odmetnuchje od Zara ſavârscilla, da isti gnihov Aga nijèih nastojo na dobre umiriti, i utaſciti. Sviem tiem ostasce oni od Osmana veoma neſadovoglni, i kruto suproch gnemu raſgljutjeni, i rasârceni.

XIII. Meghju to dotece u Vojsku Pogljacku kragljevich Vladislav pârvorodjeni sin onadagnega Kraglja Pogljackoga po imenu Sciscmana Trechjega s' jednom novom Cettom vârlieh Viteſovaa iſabranieh Pogljackieh Plemichjaa pratjenieh od dvadesti tisuchjaa svjetle, i snaſcne mladosti Njemacke poslane na pomoch srechne Vojnize Kârstjanske od Cesara Ferdinanda Drugoga. Od svega ovoga bji oſnanjen Osman, koi nemoguchi podnjeti, ni pritârpjeti, dàse kârstjanske Cette svaki dan to vechje uſmnoſcjaju, odredj udariti na gnih sa svom svojom inokupnom jakostim dvadesti i osmoga dnevi Rujna mjeseza, i on vlasctitom svojom glavom iſiti pârvi na ſapovied od Vojske. Gospoda poglavita privelike Otmanske Vojnize budduchi ſacjulli misli, i odrede Osmanove iſopiascèse onoga jutra drjemkom, illiti opiom ſa sakriti sebi istiem u smutjegnu svjesti, i u tamnosti raſuma occiti svoj rasap, i poraſu, kojàsu imalli onoga dnevi susresti. Jagnicjari dakle na pârvi ſrak sunza dadosce pocetak ovoj bojnoj

noj ſavadi, i rattiscèse najſcestocijem hrabrenstvom niscta magne od dvanaes uraa, prilaſechi svaki cjas Vojnizi odmoreni na ſamjenu Vojnikaa utrudjenieh, iſrannjenieh i pogubjenieh. Deset krat biahu Turzi odbjeni, i ſatjerani od Pogljackoga junasctva beſ da biahu stekli jednoga sceſcgna ſemglje, i opeta toliko krat biahu na boj navedeni, i naghnani od gnihovieh Pascjaa, i Voevodaa, ſàdàbi sljedili àrvatìse, i natjezati suproch svoiem nepridobitniem nepriateglima. Alli sva ta gnihova sillovita nasàrtagna vidjescèse ispraſna, i neplodna; er Pogljazi biahùse tako krepko utvàrdili, dàim ikakva protivna jakos nije mogla nauditi; prem da Osman isti beſ pristanka na kognu po svojoj Vojszi tamo, i ovamo tarcjajuchi sillovasce, i potiskivasce na boj svoje junake vikajuchi, prjetechi, i priko reda, i nacina djellujuchi; pokli kogagod udarasce, kogagod ragnivasce, njekoga s gvoſdeniem scestoperzom ubiasce, a njekoga najposlie po ſemgli bazasce, i napola ſciva kopitima kognskiem plesasce, i satirasce. Budduchi tako bili Turzi deset krat od Pogljakaa otisnuti, hotje sillom Zar, da josc i jedanesti put ſatekùse Jagnicjari juriscjom na kàrstjane. Nu toga cjassa pogaſisce gnegovu ſapovjed Jagnicjari, i occitomùse ukaſasce neposluscni; pacek videchi oni, i spoſnavajuchi, dàsu na svoju istinitu poraſu bili potizzani, i gonjeni, iſvàr-

nusce u rasàrſcbi, i ghgnjevu sva svoja bridka, i oghgnena oruſcjà suproch svoiem Voevodami, i Vladaozim, kojìsùih pod sillu na boj porignivali, i tiskali. Sa tiem odstupisce na tragh, i ukloniscèse od boja, pak sjedinivajuchìse meghju sobom raſvikascèse, raſmamisce, i odnjesce svoje tuſcbe, kletve, prjekore, i oghgnenite prjetgne do istieh Zarevieh scjatoraa, budduchi onoga samoga dnevi iſ prid Pogljackieh utaboregnaa ostavili priko 20. tisuchjaa pobjenieh gljudji.

XIV. Od pârvoga pocetka, u koìsùse ove dvie Vojske meghju sobom udarile, do najposljednoga gnihova ârvagna u svieh raſlizieh magnieh, i vechieh ſavadah padnuloje pobjenieh Turakaa vechje od stoo i peset tisuchjaa, od koieh najvechi dio bìòje Jagnicjaraa, kojìsu bili zvjet od Vojske, i najtvârghi temegl Otmanskoga Zarstva. Nemochi paka, i pomajkagne hrane priskocisce na pomoch oruſcju gnihovieh nepriategljaa; tako da neſgledna gnekada, i primoguchja Turska Vojniza biasce spadnula na niſce od trechjega djela one jakosti, kojùje bila pârvoga dnevi na poglju suproch Pogljazim odkrilla, i prikaſala. Pokraine, po koiehsùse oni bili utaborili njèsu bile u bitju podavatìim potrebnitu hranu; a Koſazìsu bili ſasjednuli, i priprjecili pute od Ugrovlasckoga, ſàda toliko gljudim, koliko kognim nèbi mogla iſ one Dârſcjave jescja

scja dolaſiti; radi cessa na tisuchjèìmje kognâ lipsavalo, koieh smrad sadruſeen s' oniem kolje iſ telesaa gljudskieh i kognskieh s' jedne, i s' drughe strane u boju pogubjenìeh iſdisao, biasce toliko teſcjak, i muccjan onoj nesrechnoj Vojszi, dàga vechje ikako nìje mogla podnositi; a jòscjòjse vechje cignasce mârſech, i dosadiv, èrse bojasce raſloſcito, da ona otrovna vappa, kojàsêê od onieh smârdechieh telesinaa poradjala, nebi kùgu u ghnusnomu povjetarzu probudila, i raſcegla.

XV. Videchi dakle Osman svoju Vojsku veoma oslabjenu, i mallo magne neghli raſaghnanu, stavìse raſmiscljat tescke tughe, i jade, koje i on, i gnegova Vojska biahu do tada susreli, i pritârpjeli, i kojèbi beſ sumgne imalli u naprjeda susrestit, i pritârpjeti, akòbìse nasljedovali s' Pogljazima natjezati, od koièhbi lasno ostalli sasviem pridobiveni; prighnu glavu svojoj hudoj srechi, ter onoga cjassa ugasj, i uduscj onu ispraſnu, i obolu ſceglju, kojàmuje do tada vrjeſcila, i raſciſcjala ufagne dàbi odolio svjetloj Krunni Pogljackoi, i svojòjje oblasti podloſcio, pak prigârlj svjette Bana Bogdanskoga, koièmga nukasce iskati mìr od Pogljakaa, obechjavajuchìma odvechje svoje nastojagne ſa lascgnèga sklopiti, i utvârditi. Ucinj ſàto ſnatti Osman svoje misli Pogljazim, koiem budduchi veoma draghe, i ugodne, ugovoriscèse meghju sobom,

bom, i udigl sastavisce jedan stavni ſbor od mudrieh gljudji Turskieh, i Pogljackieh, kojìbi skupa isporavili, i iſravnili put jednomu pristojnomu, i temeglitomu miru. Sastascèse dakle ovji plemeniti Vjechnizi, koji iſa kako meghju sobom dosta hitro, i sputno besjedisce, i raſloſcisce, najposlie jednaga sloſciscese, i sliedechje uvjete postavisce. Pârvo: Dàse budde s' obje dvie strane ustaviti, i uſteghnuti oruſcje, nekabi Vojske mogle u mirnomu pokoju pouſdano pocinuti. Drugo: Dàbi Divan ſabranio, i ſaprjecio grabsce, i pljene, kojèsu Tatarzi po Pogljackomu cinilli, a Pogljazi one, kojèsu do tadar Koſazi po Turskomu, i po Morru zârnomu bili obicjajni ciniti; ter akòbise gdjegodi opeta s' kojegodi strane probudili, dàbise od svoieh vlasctitieh Vladaozaa pomgniviem nastojagnem imalli poduſciti, i prioſctriem nacinom pedepsati. Trechje: Da jedan, i drughi Narod budde darſcjati Granize, i pute svojoj oblasti podloſcne raſ-cistjene, uslobodjene, i naſbigl pouſdane, nekabìse beſ straha, i smechje moglo ſametnuti, i nasljedovati meghju Turzima, i Pogljazima ſamjenito, i korisno târgovagne. Cetvârto: Da Pogljazi mòchbuddu uſdàrſcjati u Zarigradu svôga vaſdagnega Obrednoga Poklisara, kakonòga uſdârſcju ine svjetle krunne kârstjanske. Peto: Da ſasve dàbi pri Zaru ostalla oblas ſa imenovati Kneſa, illìti

Bana

Bana Bogdanskoga, da ovi Kneſ nejma biti drughi, nego kârstjanin. Scesto: Da Kneſ Bogdanski budde ostati u ſapovjedi, i vladagnu Grada Koczina. Sedmo na svârhu: Dàbise oncjas povratila sloboda gljudima ſarobjeniem, i pustilise s' obje dvie strane Vojnizi uhitjeni u boju. Ovji biahu poglaviti sekgljani usjeceni u hvagljenomu ſboru, a pak od oblastji pristojnieh s' jedne, i s' drughe strane primjeni, i potvârdjeni, i ovji povratisce pokoj, i rados svemu puku Pogljackomu. Koigodjèrje sudio uvjete ovoga mira po samieh ſdvorgnieh oblicieh, nije umio raſumjeti, ſascto vârli, i hrabreni Pogljazi, kojisùse s' Turzima u boju natjezali, i ârvali kako snaſceni, i smioni Lavi, prighnulisùse paka kô plascivi Kunjegli podpisati, i primiti ugovore, i uvjete jednoga mira illi mallo, illi niscta svojoj dizi, i dostojanstvu pristojna, i korisna. Zjechja toga imàse ſnatti, daje bila u Vojszi Pogljackoj velika tjeskochja, i potreba od hrane, koju dàsu Turzi dopârli obaſnat, i dàsu ſàto josc ſa sama tri dnevi s' Pogljazimàse u ſavadi, i nemiru uſdârſcjali, bilibìse ovji nascli usillovani ostaviti svoja utaboregna, i ſa gljutu nevoglju Turzimse pridatti na oni nacin, i ugovor na kolbi Turzi bili hotjelli. Evo dakle ſasctòsu Pogljazi hvagljene uvjete podpisali. U toliko s' ovakiem mirom bji raſ-

Digitized by Google

metnut, i ugaseen jedan ratt oghgneni, i nemilli, koi ſasve dàje u mallo dana poceo, i svârscio, nisctanemagne bji iedan ratt od najdostojnie uspomene, i najvechje kârvi prolite svega onoga sedamnestoga vjeka; ter akòje ſanio, i satro dvadesti tisuchjaa Pogljackieh Vojnikaa (koieh vechi dio poghinuòje od truda, glada, smrada, i nemochi) allìje uſdighnuo, i uſvisio gnihovu priſamjernu moch, i krepos do cjasti, i slave neumârle.

XVI. Nakon svieh ovieh dogoghjajaa povratìse Osman u prisvjetli svoj Pârvostolni Grad, u kômu pribivajuchi tjelom, pametìmje letio na pribiragne onieh nesrechnieh ſgodaa, i hudieh udesaa, kojìsùga nasljedovali u boju suproch Pogljazim; tako da uſdisasce, i jecjasce na samu spomenu mârſechieh uſrokaa, kojìsuga otisli od Pogljackieh Granizaa, i kojìsùga poslie pratili tja do svôga uſmnoſcnoga Dvora, biusci bio usillovan u Koczinu ostaviti sve veliko oghgneno oruſcje, koje suproch Pogljazim biasce odnio, radi polipsagna podobnieh ſcivinaa, kojèbiga bile u putu poteſale, i ſavaliti svaki stupaj svôga natragh putovagna gljudima utrudjeniem, i umoreniem, rannjeniem, josc i mârtviem; a hudduchi uljeſo u Zarigrad mjescte obicjajnieh radosnieh poſdravaa, i opchjenieh slavaa, i hvalaa, bji usillovan sluscjati pribolesne tuſcbe,

ſebe, ſcjalosna hukagna, i uſdisagna, ruſcne prjekore, i mârſechja proklignagna, koièmga puk u prohodu priko Grada odasvuda u obraſ udarasce toliko radi iſgubjegna onieh gljudji, kojìsu u prigodi ſlosrechnoga boja na raſlike nacine iſghinuli, koliko radi jadnoga bitja onieh, kojisùse s' Zarom k' domu povrachjali, videchìih iſnemoſcenieh, i privehnutieh, iſ-ceſnutieh, i prismaghnutieh zjechja gorkieh trudaa, i mukaa, glada, i ſceghjè, kojèsù podnjeli od kadàsùse iſ Zarigrada djelili. Raſmiscljajuchi Osman svakolika ova târgascèse u sebi, i skoncjavasce, ter sve svoje pribolesne neſgode neposluhu, i nevrjednosti Jagnicjarskoj namjenivasce. Uſ ovake neugodne misli pristupascèmu uspomena od svieh nemiraa, smuchjaa, i nabunaa, kojèsu Jagnicjari uſrokovali pod vladagnem proscjastieh Zaraa gnegovieh bliſcnieh Pridstupnikaa; ſàto neumiasce, ni mogasce potajat svoju oghgnenitu rasârſcbu suproch gnima, nu cestchje occitovasce plam od omraſe raspuhan, i raſceſcen u gnegovieh pârsiuh ſa svièhih popaliti, i obratiti u pepeo; koi plam budduchi od Jagnicjaraa bjelodano vidjen, i occito rukom dotizan, uſrokova, da i oni buddu ſacet u svoieh sârzieh jednu ſamjenitu prigljutu omraſu suproch Zaru.

XVII. Hotechìse na svârhu Osman osvc-

tit

tit suproch Jagnicjarima stanovito odlucj, ſa vaſda svich potisnuti, i porinuti s' svoje Zarske sluſcbe. Odkrj on ovu svoju misao Velikomu Veſjeru Dilaveru, koi spoſnavajuchi tvârdochjudnos Osmanovu, i raſmiscljajuchi, da Osman ne biasce obicjan occitovati prie svoje ſamjere, nego onda samo kadbìih poceo djellom iſvârscivati, nijèmùse smio naſbigl oprjeciti, ni gnegove odrede slobodno pohuliti. ſàtòga poniſcno, i blago ponukova, dàbi te misli u pridubokomu muku uſdârſcjao, i nepocignô iſpunnjati tako trudno, i prem muccno djello (u koje do tadar jose itko ne biasce krenuo) ſa najmagne doklèbìse on isti u Zarigradu nahodio; napomenivajuchìmu, da oni Grad Pârvostolni, Zarski Saraj, i ſcivot isti biahu u rukah Jagnicjarskich; i dàbi ſàtò imao prie prinjeti (ſa biti pouſdan od svôga Zarstva, i ſcivota) svoje Zarsko Pristoglje, blago, i kgnighe od ſakonaa u veliki Grad od Misira, illi od Damaska.

XVIII. Da po srechi Osman ne biasce bio jedne nepomicne, i kamenite chjudi, ovaki svjett, dostojan u istinu onakoga Vjesctovladaoza, kakav bji Pascja Dilaver, imaogàje dovestit u bistro spoſnagne od privelike, i pristrascne poghibje, na kojùgàje beſ sumgne navodilla gnegova nesvjesna, i neraſborna odluka, i tako cinìtmùse promjeniti,

i osta-

i ostaviti, ſa ne biti do bârſo usillovan ostaviti ſajedno s' Zarstvom svoj mlaghjahni ſcivot u rukah, i pod nogami ſlosârdnoga roba. Alli hvagljeni svjett Dilaverov hji Osmanu otvârdnutomu jednako sctetan, i poghiban, koliko i gnegova neſrella odreda. On dakle na svoju obicjajnu udigl prinese ruku k' namiscljenomu poslu iſnosechi glas, i prosipajuchìgà, da ſa iſpunniti ſavjet ucignen u prigodi hoja onda dovârscena, imaòje svojom glavom pochi poklonìtse Svetzu Mahumetu, i pohoditi gnegov slavni Grob.

XIX. Dohodechi Turzi u spoſnagne od Osmanovieh mislji, i odredaa, pocescese boljeti, i tuſcitìse na gnega, ſnajuchi dobro, da gnegovo djelegne iſ Zarigrada imallòje svemu Zarstvu donjeti velikìeh smutgnaa, i teſckieh sctetaa. Sviem tiem na 7. mjeseza Svibgna Godiscta 1622. ucinj Osman ukârzati u Plavîh dosta tisuchjaa vojnickieh scjatoraa, a pak ſa oviema stavìse kârzati blago, hotechi datti raſumjeti Turzima, dàga nosjasce na cjaas Velikomu Proroku, to jest, gnegovu Svetzu Mahumetu. Iſ meghju toga naredj Jagnicjarim, dàse buddu pripraviti na put, ſa do mallo s' gnimse odjeliti. Nu Jagnicjari njèsu bili ludi, ſa pustìtse lasno privariti, er same predgne tuſcbe, i prjetgne Zareve ſadostàsu hile ſa pùtim pokajat, po kômùihje

on

on mìslio vodit; a i beſ prjetgnaa lasnòlmje bilo domìslìtse, i doprjet, da Osmanova bogomillos biasce pricignena, i priobraſena, poklìse nemogahu meghju sobom sloſcit krotka, i sniſcna bogogljubnos s' oholom, i ponosnom chjudim Osmanovom; ſàto pocesce beſ opaſa raſglasivati, i bucciti, da pod laſciviem oblicjom od svetocjasnosti, snovascese suproch gnima jedna nova potajna iſdaja, kojòmse nastojasce, i hotjasce, dàse budde u Istoku beſ ikakve oprjeke iſvârscit ono ſlosârdno, i nemillo posvetiliscte od ſcivotaa svieh Jagnicjaraa, kojèsèje hotjello, a nijèse moglo proscjastoga ljetta u Sjeveru iſvârscit, krozjech toga (k' ovomu prilagahu) pristojnòje, raſloſcito, i pravedno da ovaka huda, i ſlobna samosilnos buddèse svakako uſpreghnuti, jer inako, iſvan sctòbi pokosilla sve Jagnicjare, uvrjedilàbi beſ sumgne ſenizu od occji cestitoga Turskoga Samovladagna, i prikrillàbi svoiem mrakom one jasne, i prisvjetle ſrakè, koièmje do onda sivao Zarigrad, kômu kàdbi poghinulo privisoko Zarsko Pristoglje, i primjestilòse u Aſiu, poghinulâbimu sva cjaas, i dika, i ostaòbi beſ namjere gnegove, kako jedno tjelo beſ glave.

XX. Na usbujagne ovakieh ſcjamoraa pocescèse kuppiti Jagnicjari, i ciniti svoje Saborize na Pogliani kognskoga prodaiscta, ter tuj dva krat ſasob usillovasce dva najvechja

Tur-

Digitized by Google

Turska kadileskjera (1), dàbi otiscli prikaſàtse Osmanu na ime svee Jagnicjarske Vojnize, josc i svega puka Zarigradskoga, i dàbi pitali u gnega osjecene glave Velikoga Veſjera Dilavera, kiſlar Aghe, Haſnadara Basce, i gnegova domachjega Hoge kakòno osobitieh ponukovazaa, i provodicjaa svieh Osmanovieh neraſbornieh odredaa. Iſvârscisce ovji usillovani svèsctòim Jagnicjari biahu naredili, koiem sljedechi odgovor donesosce: daje Zar nepomicjan u svoieh odlukah, i da ikako nechjèih usliſciti; jer dàse gnegov ſaviet priuredno ugaghja s' prisvetiem ſakonom Mahumetoviem, koi svakomu Turcinu ſapovieda, da ſa najmagne jednom ſa ſcivota imadèse opremit put grada od Mekke; i ſàto dàje trjeba i gnemu onamo pochi tolliko ſa ispunniti ſakon Mahumetov pohodechi oni gnegov Mecit, koliko ſa iſvârscit ſavjet skoro ucignjen pristupajuchi k' grobu hvagljenoga Svetza. Erbòje paka stvar prem neraſloſcna odmjegnivati na krivinu Dvoranaa iſvârscegne Zarskieh ſapovjedji, dàbi on bio neprav, i neraſloſcjan, kàdbi pohlepe Jagnicjarske ſadovoglio, i poslòim glave svoieh vjernieh slugaa.

XXI. Nèutaſciscèse Jagnicjari oviem od-

go-

(1) Jednoga od Natolie, a drugoga od Rumelie. Ovjiu Sudzi najvisci od Darſcjavaa, i od Vojstvaa Otmanskieh, koiem Turzi poklagnaju veliku cjaas, i szjennu kakòno Patriarkami ſakona Mahumetova.

Digitized by Google

govorom, nu gorre uſbunjeni pristupisce k' Muftì (1), kôga skvikom, vikkom, i sillom prighnusce, ſàdàbise on stavio nastojati okolo Osmana, ſa cinìtmu promjeniti misao, i odrèchse od putovagna od Mekke. Alli bojechìse Muftì prichi prid Osmana ſa ne postavìtse na prigoda od kojegod uvrjede, uſee u ruku pero, i upisàmu Fetvà (2), koiem naslonjen na ſakon cignascemu ſnatti, da nije on bio dàrſcjan svoj ſavjet iſpunniti, i odpravìtse put Mekke, i Medine potòmje imao uſroka ſa posumgniti, da s' toga putovagna imallèsu sljediti smechje, i nabune meghju gnegoviem podlosenizima; a dàbi ove istinito, i beſ sumgne sljedile, i toliko velike, i strahovite, dàsu jur od onda prjetile, i u ſubìh nosile nesvârscene nemire, i neiſrecene setette svemu gnegovu mokupnomu Zarstvu; zjechja toga kàdbise on uputio k' Mecitu Mahumetovu, dàbi ozkvârnuo gnegov ſakon u mjesto ſa obsluſcitga. Ne budduchi dakle ugodna ni Bogu, ni Velikomu Proroku taka gnegova neraſborna bogogljubnos, isti

Bogh

(1) Muftìje najpârvi, i najvechi Zârkovnak ſakona Turskoga, koi ſasve dàje odabran od Zara, nisotanemagne on krunni Zare, i uſdârſoi prid gnimi veliku oblas ne samo u duhovnieh, nu josc i u dremenitieh poslieh.

(2) Fetvàje ſakonita sudba, koju cini Muftì, i kojubìsmo u Italianskì jezik rekli, *Sentenza Legale*.

Bogh ometòje toliziem ſaprjekami gnegove uputjegne, nekàse nebi odmaknuo od Zarigrada. Ovi Fetvà bji pridan hvagljeniem Kadileskjerim, koji i drughi krat usillovani otidosce prid Zara, i od strane Muſù, i puka uſbunjena pridadoscèmùga. Primj Osman Fetvà, nu kàdga biasce prosctio upališe vas oghgnenom rasârſcbom, pak raskidivajuchìga na malahne kuse (djello kod Turakaa ſa veoma nedostojno, i pogârdno sudjeno) nemillo, usiono, sramotno iſvika, i iſkara ona dva necestita Kadileskjera, i prikornòih iſ prid sebe iſtjera. Na doglascegne ovakieh boſakognaa Zarevieh raſbjesniscèse, i raſmamisco svi Jagnicjari, ter tako oncjas prionusce, i naripisce ciniti pljen, i odor od kuchjaa Dvoranaa, i Svjetnikaa Zarevieh meghju koiem najpârva bji porobjena, poruscena, i poraſcena ona najvjernijega, i najpouſdanijega Hoge Zareva, kôga oni stanovito zjegnahu ſa ponukaoza ratta Pogljackoga. Nakon toga ucinisce jurisc na svjetli dvor Velikoga Veſjera, odkle zjechja snaſcne, i moguchje obrane, koju ondi naghjosce, i susretosce, biahu usillovani odbìtse, i ustæghnuti na tragh. Mârkla noch, i potopivi daſcd, koji u to po srechi pristupisce raſmetnusce, i raspariscjasce sve sctetne, i ſlotvorne odmetnike, a ſaimasce potrebnito vrjeme vjerniem, i uſdaniem slugam Zareviem, ſa moch oruſcjati

vrjed-

Digitized by Google

vrjedniem junazima, i velikiem oglugneniem diglkami Saraj, illìti obſidu Zarevich Dvorovaa. Na ovi nacin ſavârscj pârvi dan od smechje, koi bji 18. mjeseza Svibgna Godiscta 1622.

XXII. Osman takoghjer hotjèse okoristit vremenom; ſàto one iste nochi doſva, i sakuppj svoj potajni Divan, koi bji sastavjen od sces najuſdanijeh gnegovieh Dvoranaa; to jest, od Velikoga Veſjera, i Hoge Zareva, od Bostangi Bascè, i Kiſlar Aghè, od Silikstar Aghè, i Kapi Aghè, koiem on pojavj svoje iste misli od putovagna k' stranami Istocniem, prem da uprav zjechja teſjeh pripravaa biahùse probudile toliko velike smechje, i ustalle toliko sctetne nabune. Posljedna tri od imenovanieh Dvoranaa padosce niza prid Zareve noghe, i s' groſniem ſuſami staviscèse molìtga, da radi gljubavi Boga, i Velikoga Proroka, buddèse ostaviti od jedne beſredne igre, kojàsèje do mallo imalla promjeniti ne samo u poraſu, i rasap Pârvostolnoga Grada, dali josc i zareva bitja, i ſcivota. Allìse ne hotje prighnuti na molbe otvârdnuti Osman; nu pacek uprje silnom, i osctrom naredbom, ſàdàse najbârſce budde pripraviti svèsctòje potrebno ſa opravìtse k' Aſji.

XXIII. U pârvu zoru doscjastoga dnevi prosùse, i u mallo cjasaa prostrjèse ogagn od nemira, i nepokoja po svieh stranah velikoga

ga Zarigrada, er sastavjajuchise opeta Saborize od oruſcjanieh bjesnieh odmetnikaa, koieh broj nadhodjasce peset tisuchjaa gljudji s' bukkom, s' vikkom, i s' prjetgnami uporavisce stupaje put Zareva Saraja. Netom ovji k' Saraju pristupisce oncjas cinisce navjestiti Osmanu, da oruſcjagne od Saraja Zareva biasce protivno Turskiem ſakonima, ſàto dàbìga cinio udigl raſruſcjati, er kàdga on nebi hotio raſruſcjat, dàbìga oni sillom raſruſcjali; odvechje, dàbi cinio pridatti u gnihove ruke glave gnegovieh najpouſdanieh Svietnikaa, pokli, akoih nebi do jedne same ure usliscio, dàbi oni tada drugacie mislili, jerbobi nastojali dighnuti, i imati po putu gnihove najſcestocije snaghe sve ono, sctòim nèbi bilo dopusctano po putu ciste pravde, i pravoga raſloga. Spoſnavajuchi tada vechje Osman, dàse ogagn od nabune biasce jur naſbigl raſcegô, i dàse nenahodjasce vode, kojàbìga mogla podunuti, i pogasiti, staviše na svârhu (nu kad nebji na vrjeme) od pristupne svoje strascne poghibje, na kojùga biasce dovelo gnegovo otvârdnuchje. Usteghnu ſato, ſasve prem kasno, naredbu od putovagna k' Istoku, i poscjavsci iſnachi Agu Jagnicjarskoga, ſapovidjèmu dàbi otiscjao obechjati svoiem Jagnicjarima stoo tisuchjaa gotovieh ſlatnikaa nekàbìih meghju gnima raſdjelili samo dàbìse od Spahiaa odlucili. Da-

limu

lìmu ſaludu bji sunze po nochi iskati, i po smârti ſcivot od pokorre ſceljeti, jer hudi, i ſlobni gnegovi odmetnizi budduchi jur devete ure jutregne raſlomilli vrata od Saraja, nemillo isjekosce sve one nesrechnike, kojèsu na Saraju straſcju uſdârſcjali; pak ulaſechi u Dvorove Zareve pogubisce zârnoga Kiſlar Agu s' petnaes druſieh gnemu podloſcnieh Hadumaa; a budduchi prema gnima iſascjao Veliki, i hrabreni Veſjer Dilaver ſa kakogòdih umirit, i utaſcit skladniem, blaghiem, i sladkiem besjedami, i navjestitiim prosetegne, millos, i darove, koiemàih Zar biasce odredio pocjastiti, svìse u isti cjas suproch gnemu ſatekosce, i kô Lavi rasârceni na malahnèga kuse raskidosce, beſ dàmu biahu dopustili vremena, da jednu samu rjec budde ſametnuti, i iſustiti. ſa tiem ulaſechi u onu tmastu tamnizu u kojòjse nahodjasce ſatvoren iſvjetreni, i nesvjesni Mustafa (jur porinuti s' Pristoglja prie Osmanova okrunnjegna) iſvedoscèga na dvor, i u slobodu postavisce; pacek opètga mjescte svôga sinovza ſa pricestitoga Zara proglasisce.

XXIV. U vrjeme ovieh smechjaa, i privrataa biascèse Osman iſmaknuo, i sklonio u kuchju svôga vjernoga, i pouſdanoga Aghe Jagnicjarskoga, gdje budduchi iſnascten od uhodaa nabunjenoga, i odmetnoga Skupa, bji usillovan uſjahati na jednoga starra, i mârscjava

scjava Tovarza, i dochi na gnemu prid noghe svôga Nastajnika, kojemu ſa ſlamegne od podloſcnosti bji usillovan pogljubiti u ruku; a on hotechìmu ſa millos darovati ſcivot, ne biasce vrjedan bogljèse iſtomacit, nego na ovi sljedechi nacin: Neka gnemu danaska budde sahragnen ſcivot, èrgàje on meni prie sahranio. Uſesce tada odmetnizi Osmana, i provedoscèga na okolo Zarigrada u jednoj pripotisctenoj, i prisramotnoj slizi. Sva Vojska na Cette, i rjeſe iſredjena imajuchi puscke na ramenieh s' bukkom bubagnaa, i s' halekagnem glasovaa stavlse prid gnega ſa pritjezàtga, i pjescit prid gnime na oni nacin, na koi opchjasce onda pjesciti kad pratjasce na smârt sramotnu kogagodi glasovitoga ſlocinza. Sces gljudji sustupize ſa Vojskom idjahu, od koieh svaki nosjasce glavu osjecenu jednoga od onieh Zarevieh ſlosrechnieh Vjechnikaa, kojisuse namjerili na najposledniiemu potajnomu Divanu, i koiem Osman biasce occitovô svoje misli, i odluke od putovagna k' Aſianskiem stranami. Nakon svieh ovieh bji smuzan Osman na priprosnieh dàrvenieh kollieh sam, u odjechi raſdârtoj, i halavoj ſasramjen, ſabuscen, i napola màrtav. Iſ okola ovieh kollaa vidjahùse vârvjeti navale puka ſloga, i opakoga, koi hodjasce ſa imati nasladu ruſciti, gàrditi, i koriti ne samo rjecima, nu josc i djellima iſceſnutoga svôga Po-

Digitized by Google

glavara na taki neugljudni, i neposcteni nacin, da budduchìmùse saruk omaknuo s' glave, nataknuscèmu mjescte gnega jedan ghnusni, i vedhi naglavak.

XXV. Budduchi doprô uzviljeni Mladaz s' ovakiem porusceniem opravami do jedne dughe, i prostrane Pogljane, kojàse iſvan Grada prostirasce, ciniscèmùse na gnoj ustaviti, ſàdàbi opet priscjao na druga josc potisctenija kolla, to jest, na ona, na koieh biasce obicjaj poteſati na smârt najsramotnije ſlotvore, i najhughje krivnike. Meghju to nebudduchi ſadovoglni onji raſuſdani i raſkovani mahnitzi prikaràtga, tlaciti, i psovati, stadosce odvechje ſaljetàtse suproch gnemu, sckripati ſubima, i naſivàtga Ghjaurom, iſdajnikom gnihovieh ſcivotaa, i gusarom samosilniem gnihova bitja, i imagna, pak prinosechìmu pod noos truta, stjegna, i sumpora naſceſcena nepristajahu vikàtmu na usciuh, dàje dovârſcila gnegova silla, dàje pristupio cjas od osvete, dàgàje smârt stighnula svojom osctrom kosom, dàchje biti pristojno muccen, duscen, davjen, i umoren. Potom vechje bji priveden s' onieh pârvieh na druga gori imenovana kolla, dobavisce uſbunjenizi jednoga necjasnoga, i krutoga kârvnika, kôgàmu ſa gorri rugh, i prjekor postavisce na ljevu stranu (mjesto kod Turakaa cjasnije od desnoga). U vrjeme svieh napomenutieh beſako-

gnaa

gnaa nesrechnomu Osmanu ucignenieh stojasce on tuſcjan, i nevogljan kô da biasce studeni mramor neiſustivajuchi najmagne rjecze, nego samo pojecivajuchi uſdisasce, i proljevasce suſſe; alli kad biasce ugledô kod sebe onoga gârdoga, i osornoga kârvnika, i ſaceo misao, da pod gnegoviem nogami imaòje dovàrsciti svoj necestiti ſcivot, svèscto boglje ſnadjasce, i mogasce prikuppj ono iſ-ceſnutoga duha sctòmùse josc u pàrsieh nahodjasce, i vas oblit groſniem suſſami, glasom uſdàrhtaniem, i iſmukliem jedva na ovi nacin progovorj: „ Ah! Turzi, blagochjudni „ Turzi! molimvas vìme ſadavite; er ſa ne„ iſpustiti duh pod nogama jednoga pogârdno„ ga kârvnika, primìtchju ſa veliku cjaas, i „ millos, ako buddem ſjehnuti u rukah ta„ kieh hrabrenieh Viteſovaa „. Nu nehtjesce cjùtga odmetnizi, ni ſàto ganùtse na gnegovc priponjſcne, i pribolesne molbe; pacek naprjedujuchìga gârditi, i ruſciti dovedoscega u Tvârghju od sedam Turagnaa gdjèga u jednu tmastu tamnizu na sillu utisnusce, i tvârdo ſatvorisce.

XXVI. Majka Zara Mustafe ſcena veoma huda, i himbena, kojàse josc u dobru ſcivotu nahodjasce, i gne ſett priſlobni Daut Pascja, koi oncjas nakon Osmanova iſtolegna biascèse uspeo na visinu Velikoga Veſjera mnogo hitro, i dobro poſnavajuchi, da biasce

sce mallo krepka, i stavna ispraſna sjenna jednoga Vladaoza nesputna, nesvjesna i priko mjere luda, kakva biasce ona gnihova Zara Mustafe, doklegòdbìse Osman u ſcivotu uſdârſcjao; ſa mòchga smaknuti, i s' ſcivotom rastaviti, iſmislisce, i glas laſcivi prosusce, dàje iſiscla naredba od Zara Mustafe, dàse budde ſadaviti Osman. Poslie ovoga isti Daut Pascja otighje s' deset gnemu prilicnieh uboizaa, i uljeſe u Tvârghju od sedam Turagnaa ſa toga cjassa iſvârsciti u tamnizi iſmiscljenu, i laſcivu naredbu. Cjujuchi Osman otvorati vrata od gnegove mârkle, i duboke tamnize, stavìse udigl od onoga scòje imallo sljediti; ſàto, prem da od gnegova priascgnega velicjanstva isctàmu vechje drugo neostajasce, iſvan samoga uzviljenoga sârza, smiono postupj naprjeda, i otighjèih susresti, pak osctrom rjecim, i gospodicniem glasom beſ ikakve pripasti, i najmagnega obzira prikorìih necjasniem iſdajstvom, prineseìm prid occi gnihovu gârdu sramotu, kojàim biasce prikrilla neposcteni obras, jèrsu nepravvo, i nedostojno postavili svoje smione ruke na priuſvisceni kip ſakonitoga gnihova Gospodara. Napomenùim josctera i privisoku szjennu, u kojòjsu oni gneghda Zara dârſcjali, i tako svjesno i raſborito nasliedovàim besjediti, da nahodechìse oni smeteni, i ſabusceni njesu ſnalli u takoj nesvjesnizi sctòbi imalli rje-

ti,

ti, illi uciniti. Raſbistrìse na svârhu priopaki Daut, koi pristupajuchi mallo bliſce k' Osmanu prikaſàmu onu iſmiscljenu naredbu, kojàgàje osudivala na smârt. Allìse nehtjè ſàto Osman pridatti, nùse opirasce takoj nepravvoj osudi, kakònòti neſakonitoj, i nekrepkoj. Slobni Daut videchìse pridobiven, i neſnajuchi sctòbi odgovarô na sve prihitre gnegove raſloghe, i tuſcbe, stavìse cestchje ove rjeci ponavjàtmu: „ Ti imasc umrjeti, i trjebaje „ da umresc „. Videchisc najposlie Osman u tjesnu poce uſdisati, vapiti, i târnuti: pak ſapita od kârvnika vrjeme, u kojèbìse pripravio na smârt, i priporucio svoju duscju Bogu. Usliscìga oni priopaki ſlobnik. Tad padajuchi Osman koljenima na tle poce na glas cinit svoju molitvu s' jedniem priſamjerniem raſabragnem svjesti, i s' prigoruchiem raſceſcegnem sârza, pratechije s' uſdasima, vapjegnima, i suſami. Nu budduchìmu pristupila na pamet opomena proscjaste svoje slave, i tescka suprotiva onadagne pogârde, kojàga vodjasce u occito spoſnagne, da do mallo cjasaa imaòje iſgubit u zvjetu najljepsce, i najdraſce mladosti ſajedno s' Zarstvom svoj nedoſrelli ſcivot, i to pod potiscteniem nogami svoieh odmetnikaa, posârnu u propas svôga hudoga udesa, ter ustajuchi iſ nenada na noghe kako jedan obrannjen, i raſmamjen Lav, tisnùse suproch svoiem ſlosàrdniem

Digitized by Google

kârvopiam, od koieh (ſasve beſ oruſcja) tri skârscj, i splesa, i samom svojom golom, i naravnom jakostim (koju neuſagne ſa sahranit ſcivot to vechje u gnegovieh pârsiah uſcestocivasce) ostale tamo, i ovamo po tamnizi raspârscja. Nastojahu oni u toliko nametnùtmu uſizu na vrat, i uhitìtga u oscze tèrga tako sa ſcivotom rastaviti; allise on pomgnivo, i hitro iſmizasce, i hrabreno od sebe odbiasce one samosilne i nemille kârvnike, tako da ſa njekoliko i njekoliko vremena uſdârſcjàih pòdaglje od svôga kipa. Videchi na svârhu onji hudi objescegnazi, dàsu bili iſpraſni, i ſaludni svikolizi namiscljeni nacini, koièmsùse oni do tadara sluſcili ſa steghnuti, i pogubiti Osmana, jedan od gnih udarìga s' traga teschiem gvoſdeniem scestoperzom po ſatioku, koi udoraz takòmu svjes smutj, da ſamaatran posârnu, i pade niza na tle. Tadàse svi ſajedno sunusce, i ſhuzasce na gnega kako sârditi Vukovi na priklana jagagnza, i tuj tako stisnuscega, i ſadavisce. Ovako na 24. mjeseza Svibgna Godiseta 1622. umrje Osman ovoga imena Pârvi, a po redu Zavaa plemena Otmanskoga Dvadeseti, ljetta svôga ſcivota dvadesti i pârvoga, nakon cetiri godiscta tri mjeseza, i dva dana gnegova na Zarstvo Otmansko uſviscegna.

XXVII. Mustafa dakle Pârvi osta opeta i ſa drughi put na vladagnu svega Turskoga

Zar-

Zarstva, nu ſa jedno samo godiscte, tri mjeseza, i dvadesti i sces danaa; pokli na 14. Rujna Godiscta 1623. bji iſ nova srinut s' Zarskoga Pristoglja ſa isti usrok, ſa koi i prie biasce s' gnega bio skinut; to jest, ſa radi gnegove iſvjetrene, i iſkuſjene pameti, kojagàje cinilla nevrjedna, i nepodobna ſa oneliko velike, i visoke oblasti. Murat paka Cetvârti sinovaz Mustafin, a bratt drugorodjeni ſadavjenoga Osmana bji odredjen i okrunjen na dundovo mjesto istoga dnevi, i godiscta, u koieh gnegov dundo bji s' vladagna posunut.

XXVIII. Netom bjesce Murat na Zarsko sjediliscte uſnesen òncjas odabra Pascju Husaina ſa svojega Velikoga Veſjera, koi udigl ucinj ſadaviti himbenoga, i iſdavnoga Dauta u onoj istoj mârkloj, i tjesnoj tamnizi, u kojoj on godiscta minutjega biasce ucinio, i pomogao ſadaviti necestitoga, i nesrechnoga Osmana; pokli iſvan krivine, u kojùse biasce posunuo ſadavajuchi smârt Zaru Osmanu, biasce josc naumio, i snaſcno naprò oncjas po gnegovoj smârti pogubiti Murata, i svu ostalu bratju Osmanovu; ter ako nedoprje ſadovogliti svoje nemille poſcjude, to bij dika, i cjaas onieh hrabrenieh junakaa; koji biahu straſcnizi ovieh srechnieh Zarevichjaa, jerse viteſcki Dautu, i gnegoviem bojnizima oprjesce, odbiscèih na ſada, i Murata s' gnegovom bratjom sahranisce. Mustafa Pârvi bij

u ſci-

u ſcivotu uſdârſcjan, nu na obicjajnu ſatvoren u Tvârghju od sedam Turagnaa, u kojoj na svârhu Godiscta 1639. radi prikorednoga obſira, i straha kojegod nove smechje, i nabune ſadavjegnem dovârscj svoj tuſcni ſcivot. Doscjastoga paka godiscta na 8. mjeseza Vegljace umrje od naravne smârti i Murat Cetvârti, na Pristoglje kojega bji uſdighnut Imbraim trechjorodjeni bratt Zâra Osmana, kôga unuzzi i dnevi danascgnega Turskiem Zarstvom vladaju, prem da i on Godiscta 1648. na 17. mjeseza Kolovoſa umrje ſadavjen.

Digitized by Google

POVJEŠCBAGNE.

Sljedechja cetiri Cetveroredka sloſcena od nepoſnanoga Pjevaoza bilàsu iſnasctena meghju Rukopisima Priposctovanoga Nadbiskupa Gospodina Andrie ſmaevichja, u koieh erbò-se occituje (ſasve lakomo, i ubogo) ſamjera nascega Gundulichja u sredjegnu Pjesni o Osmanu, i napomegnujèse najposljedni ufrok nesrechne smàrti istoga Osmana, ſàto cinimise pristojno (ako ne ſa drugu svàrhu, a ono ſa najmagne da nèbi iſghinula) ovdiih umjestiti, i s' gnima plemenita Gundulichjeva Pjevagna pritechi. I jesu.

1.

Spjevam kako ſcena ohola (1)
U cjaragnu ustarana
S' Otmanskoga svjetla Stola
Na tle obalj Zara Osmana.

2.

I nekàmu vech' ne svane
U nijedno bîo dan doba
Cinj uduscen da ostane
Pod nogami tamna Roba.

3. Tkoje

(1) Matti Mustafe Párvega dunda Zara Osmana.

Digitized by Google

3.

Tkoje smechje, i nesklade
Ona uſvrjeſcj, i uſbunj
ſa opet s' glave kàmù pade
Sina u Zarskoj vidjet krunni!

4.

A to, neka moſce opeta
Uſàgn, i ona uspetìse
Na vladagne svega svjeta,
Kè s' gnim i gnoj ugrabìse.

Digitized by Google

ſDÂRſCJAGNA

SVIEH DVADESET PJEVAGNAA.

ſDÂRſCJAGNE PJEVAGNA I.ª

Poglska Osmana ſlava ſmeta
Jer prîkore Turske odkriva,
Tîm ſa ſtechi Zarſtvo od ſvjeta
Poch' u Istok odrediva
Stare Cette priurediti,
Nove iſbrane prikuppiti.

PJEVAGNA II.

Sbor Dvoranaa ruka Zara
Put Istoka ako iſaghje,
Protivnike sve da ſkara,
Da od plemena Gljubi iſnaghje,
Da mir s' Poglskiem Kraglſom ſloſci,
Korevskomu ſtraſce uſmuſci.

PJE-

Digitized by Google

PJEVAGNA III.

S' ljepom druſcbom na put prescno
Poklisàrsè Zarski stavglja,
Ter k' Vârscjovu tjek pospjescno
Kroſ raſlika mjesta upravglja.
Uprascjàga Begh Bogdanski,
Kî bji Turski rasap lanski.

PJEVAGNA IV.

Alì Pascja Bogdanskomu
Begu kaſce kobno poglje,
I u gnem' mjesta, gdi Zarskomu
Vojstvu Pogljak jacji odoglje:
Cette broji, i Bojnike,
Kisû od vechje cjasti, i dike.

PJEVAGNA V.

Od Zarskoga Poklisara
Krunoslava sliscja vaje
Korevskoga Tamnicjara,
Kî robuje zjech iſdaje;
S' Sokolizom tìmsé ratti,
Da slobodu gnem' povrati.

PJE-

Digitized by Google

PJEVAGNA VI.

Krunoslava posred gaja
S' Korevskoga ſuſſe ljeva,
Ter iſbavi dàga iſ vajaa
Muſcko nàse ruho odjeva.
Kiſlar Aghe, i Poklisara
Zknjegne od puta smata Zara.

PJEVAGNA VII.

Morra Egea svaki obhodi
Otok, i sve Gárcke strane
Kiſlar Aga, ter odvodi
Od svud svjetle Dikle iſbrane:
K' Smederovu páksa upravj,
Suncjaniza gdi horavj.

PJEVAGNA VIII.

Na igrah Gljubdragh plemstva svóga
Kiſlar Aghi dike odkriva
Kìmù silno porad toga
Kchjer jedinu ſapljeniva.
Sokolizu Zar scglje ſvati,
Dàga u Istok s' Drugam prati.

PJE-

Digitized by Google

PJEVAGNA IX.

Od Pogljakaa cîm cjastjeni
Dobichjàse dan proslavja
Sokoliza Dikle pljeni,
Kê Kragljevich slavno iſbavglja:
Drughe otėjoj, pak slobodj,
A ona k' Zaru s' gnima hodi.

PJEVAGNA X.

Gospodicich Poglski pjeva,
Kô Leh bojne sprave uſmnaſcja;
U Vârscjovo tîm prispjeva
S' dicnom dvorbom Alì Pascja,
Kî u Kragljev Dvor ulaſi,
Gdi Kragljevske kipe paſi.

PJEVAGNA XI.

Iſatkane kaſcju slike
Boj Zarskomu Poklisaru,
Poglska oruſcja, i Vojnike,
Odoljesce koji Zaru;
Ter budduchi mir sklopio,
Iſ Vârscjovėsėč odjelio.

PJE-

Digitized by Google

PJEVAGNA XII.

Alì Pascja u ſavrati
U Zarigrad prescno ulaſi:
Krunoslava sljedi iskati
Korevskoga ſgode, i slaſt
U tamnizu gdi s' iſdaje
U suſcjanstvu s' gnim ostaje.

PJEVAGNA XIII.

Od propasti hudi, i sctetni
Kragl ſlosardo kuppi Vjechje,
Da povrate Dusi odmetni
Proch Kârstjanom Turzim srechje:
U Zarigrad tîm na cette
Bunit, motrit, oni lete.

PJEVAGNA XIV.

Pljen ghiſdavieh Robignizaa
Kiſlar Aga kaſce Osmanu,
Kòmsé umaglja Suncjaniza
Dàé na rodnu vrati stranu.
Krunoslava spoſna svóga
Vjernu gljubav Korevskoga

PJE-

PJEVAGNA XV.

Urocena glasse od mira
Ali Pascja nosi Osmanu,
Sa Gljubovzu kl oblra
Sokolizu ſceglno iskanu:
Korevskoga s' Gljubi iſbavglja,
Ter na istocni putze spravglja.

PJEVAGNA XVI.

Suprock Zaru nabunjene
Cette odmetnieh Jagnicjaraa,
Bit ne mogu umirene
Od Ali Aghe gnih Glavara:
Scglju Jahiu prid Osmana,
Da iscte glave trih Dvoranaa.

PJEVAGNA XVII.

Osman nochno kappi Pjechje,
Sa podoban put obrâti,
Klem Odmetniik' smirit smechje:
Mustafina u to i Matti
Suproch Zaru ſetta buni,
Da osvetu davgnu iſpunni.

PJE-

Digitized by Google

PJEVAGNA XVIII.

Sakognazi proch Osmanu
Odmetnizim odvjet daju,
Kjî od Dvora svaku stranu
Veſjerova nadstupaju;
Odkli odbjeni, Zara iskati
K' Sarajùh bjes obratj.

PJEVAGNA XIX.

Begum mnoſieh Gljubovnikaa
Gneghda ſceglja zvili, er pade
Veſjer bjesom Odmetnikaa,
Kjî u Saraj sarchju, i vade
Mustafu, opet da Zar budde;
Smucju Osmana, dàga osude.

PJEVAGNA XX.

Odmetnikaa skup dovodi
Prid Mustafu ruſcno Osmana,
Pàkga u Jedi Kulu odvodi
Kô ono suſcgna poteſana:
Tùjga Zarnaz Rob ſadavj,
T'èrse u Otcin grob postavj.

Digitized by Google

Digitized by Google

ſieh Dârſcjavah, i Kragljevinah ne samo Slovinskieh, dali josc i tughinskieh iskana, pripiscivana, i pomgnivo cjuvana.

Najposlie, hochju rjeti pri svârsi proscjastoga vjeka dogovoriscèse, i odlucisce dva svjetla, i mudra Gospodara Dubrovcjanina zjelovito ispunniti, i iſravniti gori hvagljenu Gundulichjevu Pjesan. Jedan od ovieh bji Gjanluka Volantich Pucjanin, illìti Gradjanin Dubrovacki, kolse stavj iskati po raſlizieh kgnigah, i mjestieh dogoghjaje, i uſroke oneſieh stvarji, po spoſnagnu koieh moghlibi beſ ſaprjeke doprjet do ispunnjegna svoieh hvalivieh poſcjudaa. Drughi paka, to jest Plemeniti Gospodar Pjerko sin Franatize Sorga Vlastelina Dubrovackoga i unuka po ſcenskomu Privedroga Gundulichja sluſcechìse oniem ljesom, kôga Volantich ſa ove graghje biasce hitro, i pomgnivo pribavio, sklopj Cetârnesto, i Petnesto Pjevagne, i ulòſcjih u hvagljenu Pjesan mjescte onieh, kojàse biahu ſagubila. Pacek stavjajuchìse on, kolikòbi bilo ugodnie, i boglje kàdbi sctioz mogô odkrit, i spoſnat oncjas pârviem pogledom

Digitized by Google

ſamjeru, i narav jednoga po jednoga Pjevagna, hotje svako naresit svoiem Scesterored-kom, koiem u kratko, nu priſamjerno stiscte po na pòse gnihovo vlasctito ſdârſcjagne.

Ne magne ova ſdârſcjagna, neghli dva recena Pjevagna ſadostojasce cjasti, i szjenne svômu primudromu Tvorzu; pokli tako hitro, i umjetno on nasljedova nacin, sklad, i slados velikoga Gundulichja, da kadbìse kogodi iſnascjo, koi nebi ſnao, da hvaglјena dva Pjevagna, i u gnih druſcbi svakolika ſdârſcjagna plòdsu prisrechni drughe bistre svjesti, szjenioblih (kakòmìse cini) ſa istinito, i zjelovito djello istoga nascega slavnoga Spjevaoza,

Prem dakle da oviemi plemenitiemi nadostavzima biasce podpunno ostalla ſavârscena, i ispunnjena svakolika Gundulichjeva Pjesan, nisctanemagne josc od toga nebji ſadovogljan bistri, i ſnami Gjanluka Volantich, nùje odvechje hotje nakittiti raſliziema, i obilniema Opomenami (1) u Italianski jeſik sreghjeniemi,

(1) *Colle Note*.

mi, koiema raſumno iſrecce svekolike one stvari, kojèse u gnoj cignahu tkomugodi trudne, illi tmaste, tèrse ſato nemogahu od svakoga lasno dohititi, i raſumjeti.

Budduchi na ovi nacin napravjena, i narescena slavjena Gundulichjeva Pjesan drugòse iscta ne ſceljasce, nego dàbi vechje istekla, i prostârlàse po slovinskomu svjetu gne ljepa, i ghiſdava svjetlos.

Na umrje u to ſnami Volantich; radi cessa (prem dàse spoſnavah veoma mallo podoban) ganùhse, i dokli josc biah na vrjeme stavìhse najprie iſiskivati kakavgod slicjan iſgled od onieh velezjenjemieh umetakaa, koje Gospar Pierko biasce u Gundulichjevu Pjesan uloſcio. Iſnahodechi po srechi sve ove ſcjudjene uloſcke, prionuh opet iskat ona iſgovaragna, i skaſagna ſgodna, koja Volantich biasce u jedno iskuppio, i sabrao ſa vechju svjetlos i raſbistregne cjastjene Gundulichjeve Pjesni, od koieh nèbudduchi iſnascjao, neghli jedan ne vele obilan dio, ter josc i ovi rastârkan, i raſmetnut po raſlizieh kusîh i komadîh kgniſcinaa pometnutieh, i odvârſcenieh, vidjèhse usil-

usillovan traſcitìih tamo, i ovamo, i ſàto primetnuti priko rukaa mnoga pisma, i kgnighe ſgodopovjedalazaa (1), u koieh budduchìih toliko iſnascjao, koliko sudih dàmi biasce ſadosta, sredih Oſnanjegne (2) varhu ſcivota nascega Spjevaoza, i u kratko sastavih ſcivot Zara Osmana. ſa tiem sve one stvari, koje (po môm sudu) imallèsu primiti bistriu svjetlos u svôm istomacegnu, illi koje njesu svakomu moghle biti po sebi occite, i odkrivene, jàih nastojah pomgnivo raskriti, i rastvoriti osobitiem svoiem Nadomjeregnem, tèrih obilješcit obicjajniem broima. Najposlie u jeſik Italianski iſgovorih sve one rjeci Pjevagnaa Gundulichjevieh, koje dnevi danascgnega njesu u puku obicne, illi njesu od svakoga podpunno raſumjene.

U môm pisagnu nastojah nasljedovati mallòne zjelovito slovosloſcje (3) primudroga O-

pata

(1) *Degl' Istorici.*
(2) *Notificazione.*
(3) *Ortografia.*

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

OSMAN

PJEVAGNE PÂRVO.

Poglska Osmana slava smeta
Jer prîkore Turske odkriva;
Tîm ſa stechi Zarstvo od svjeta
Poch' u Istok odrediva
Stare Cette prirediti,
Nove iſbrane prikuppiti.

1.

Ah! ciemsise ſahvalila
Tascta gljudska oholasti!
Svèscto visoe steresc krila,
Svèchjèsc paka niſce pasti.

2.

Vjekovite, i beſ svârhe
Niê pod sunzem krepke stvari;
A u visozieh goraa vârhe
Najprie oghgneni trjes udari.

3.

Beſ pomochi Viscgne s' nebi
Svjetâê stavnos svîm bjeguchja:
Satirùse sama u sebi
Silna Zarstva, i moguchja.

Digitized by Google

4.

Kollo od srechje u okoli
Vârtechìse ne pristaje :
Tko bji gori , etòê doli ,
A tko doli , gori ostaje .

5.

Sad vârh sabglje krunna vissi ,
Sad vârh krunne sabglja pada ,
Sad na Zarstvo Ròbse uſvisi ,
A tko Zar bji , Ròbje sada .

6.

Proſ nesrechje srechja iſnosi ;
Iſ kârvìse krunna zârpe ;
A onji , kìèhse boje mnoſi ,
Strah od mnoſieh i oni târpe .

7.

Od iſdajstvaa , i od ſasjedaa
Ogradjenàê glava u Zara ,
I u cjas-se ſgoda ugleda ,
Od kê nebji pametara .

8.

O Djevize (1) ciste , i blaghe
Kê svârh gore slavne , i svete
Sladkom vlasti Pjesni draghe
Sviem Pjevozim narîcete :

9.

Narezite sad i meni ,
Kako Istocnom Zaru mladu
Smârt viteſi nesmigljeni
Dasce u svômu Zarigradu .

Digitized by Google

10.

Snam, dàblse od prie htillo,
Da ja pjevam, vi kaſcete,
Kòsê on rodj srechno, i millo
Zaru Ahmetu pârvo djete (2);

11.

I po smârti Otza svôga
S' kê pomochi, i ſasjede (3)
Vârh pristoglja Otmanskoga
Mustafàmu dundo sjedde:

12.

Kôlise opet Zarsko mîsto
Mustafi ote (4), tere u slavi
Na pristoglje ono isto
Sultan Osman Zàrse stavj (5):

13.

I on mlaghjahan kako paka
Scegljan starieh slavu sresti
Podiſcèse na Pogljaka
S' mnogom sillom, s' mallom cesti.

14.

Alli da tiem Pjesni moje
Sasma dughe ne iſhode
Samo objàvtê smârti svoje
Hude uſroke, tuſcne ſgode.

15.

Vladislave (6) Pogljackoga
Slavna Kraglja, slavni sinu,
Cîm tvâ punni slava mnoga
Svega svjeta velicinu,

Digitized by Google

16.

Na Pjevagna ova obrati
Velicjanstvo vedra cela,
U kièhti isctem prikaſati
Nedobitna tvoja djella.

17.

Kragljevichju glasoviti
Jur u smârti Zara Osmana
Svemoguchjom tvôm dobiti
Samnjelàje svaka strana.

18.

Tîm s' mê Trubglje da swjet sliscja
Slavu tvoju svàkcjas vechju,
Ti svegh djelluj djella viscja,
A ja pjètih pristat nechju.

19.

Jadna u sârzu uspomena
Zaru Osmanu bjesce ostalla,
Dàmùê vojska nebrojena
Od Pogljacke ruke palla;

20.

I da ſemgljom svom velikom
Od togàsèê digla slava,
Glasech' Zarskiem dobitnikom
Kragljevichja Vladislava.

21.

Illi Putnik kopnom jasce,
Il' Pomoraz morre brodi,
Vladislàvse klikovasce
Slavan Zarskoj pri neſgodi.

Digitized by Google

22.

Goſbe cinech' druſcba milla,
I Pastîri stadda pase' (7),
Stremiteglja Turskieh silaa
Popjevahu u sve glase.

23.

Jur na krilieh od vjetaraa
Glas po svemu svjetu pârsci,
Kô Kragljevich silna Zara
Kopja slomj, sabglje skârscj.

24.

U vedrini nad oblazim
S' Istokàmu do ſapada
Sunze upisa ſlatnîm ſrazim
Imè koîm slava vlada;

25.

Kaſcjuch', da on pri Nesteru (8)
Istocnoga raſbj ſmaja
Letech' ſa gnim u potjeru
Sivi Oro do Dunaja (9).

26.

Cîm s'-ovoga djete oholo
Pecjalîse, griſe, i mori
Mislech', da svjet vas okolo
Tughjom hvalom gnega kori,

27.

Klice: jàti ah! nikako
Kragljevichju ne ſavidim;
Sudjenòje bilo tako (10),
Dobitnikom dàte vidim.

Digitized by Google

28.

Nîme vechje srechja nucci
Tebi dobra, meni huda,
Jer tkomùse soto odluci
Vîk ne ubjeghne toga suda.

29.

Nu sve ranne sârza môga,
I mukkèsu, i ſcjalosti
S' neposluha viteſckoga,
I s' bojnicke nevrjednosti.

30.

Ah! neumârli viteſovi
Glasoviti Turzi stari,
S' kîm dobisce vas svjet ovi
Moji Djedi, vasci Zari;

31.

Gdi nacini vasci bojni,
I djellàsu slavna ona,
U kîeh iſgled jest dostojni
Viteſckieh od ſakonaa?

32.

Vi u trudu dni vodechi
Snaſcna sârza, smione obraſe
Kaſahote, podnosechi
Ljetna sunza, ſimne mraſe.

33.

U pogubah (11) krepzi uſrokom
Od posluha vjerre ciste,
Tjekom poglja, gore skokom,
Rjeke plovom prihodiste;

Digitized by Google

34.

Mislech', dàje svake ſledi
Tàrpjet boglje, pace umriti,
Negh Zareve ſapovjedi
S' neposluha pristupiti.

35.

Sve poſcjude, sve pohlepe
Cignahuse vasce mille
Jahat bojne kogne ljepe,
I iſ luka trattit strile.

36.

Pacek svaki u odluzi
ſa raskosce svoje obrà
Sabglju o paasu, kopje u ruzi,
Luk o plechieh, kogna dobra.

37.

Bilàvàmsu brascna hodè
Beſ raſluke svaka ſcitta,
A poskupo hladne vode
Pitja ugodna plemenita.

38.

Kognu, i vami strehe opchjene
Stahu nochnieh sred pokojaa
Kuchjarize opletene
Od Hrastovieh tanzieh hvojaa.

39.

I Vojvode, i viteſa,
I na kopnu, i sred morra,
I posteglja, i tàrpeſa
Bjesce koſcja ſvjerji od goraa.

40.

Pace u Sjever po sred ſime
Jeſdech' mraſno Podunavje (12)
Sterascèvam mnokrat svîme
Snjegh posteglju, stjegne uſglavje.

41.

Odjechjàvas resj laka
Svitta sama, i priprosta,
A ſa oklopje u junaka
Sârze, i pârsi bjehu dosta.

42.

Gârdjahote vi sva blaga,
I sva plemstva, raſmi ono,
Scto dobie sabglja, i snaga
Vojujuchi svegh smiono.

43.

Sudjahote, da nevoglje
Najvechjèsu stât beſ ratti,
I dàje umrjet vele boglje,
Negh iſpraſno dni trajati.

44.

Vegljahote, da kudjeglje
ſcene predu doma u tmini,
A junazi nepriateglje
Da ſatjecju na ravnini.

45.

Dârſcjahote ſa cjaas svoju,
I najvechju diku, i slavu
ſa vascega Zara u boju
Iſgubiti rusu glavu.

Digitized by Google

46.

Vapjahote: smârti prjeka
Ne stavjamo pamet na te',
Dàse Zarstvo prostre, a neka
Scivotìse nasci skrate.

47.

Ah! blaſcena, i cestita
Kôli doba vascja szjenim!
Lasno dobit krunnu od svîta
Bji s' viteſim tac hrabrenîm.

48.

Jaoh! a sada svèje inako
I Vojvode, i Vojnizi,
Svèje otisclo naopako,
Nevjernìsu svìkolizi.

49.

Na boj ide svak pod sillu,
Griègа ljetto, ſimàmu udi;
A oblace ſlato, i svilu
Gljudska oblicja, ſcenske chjudi.

50.

Ter pod ſlatom docîm sjaju
U napravah beſ prozjene,
Nepriateglje poſivaju
Ne na bjegna, negh na pljene.

51.

Hodech' ſemglju, brodech' vodu,
Da u lasti plovu, hrane
S' prjed Jedeke u povodu,
Napârtjene ſad Sehsane.

52.

Svionìsu gnih scjatori,
Stoli ſlatni, na kìch sjede,
Ptiza u moxru, ribba u gori.
Jestojskèih sljedom sljede.

53.

Morsko staddo, lov od goraa,
Povjetarze svèscto uſdârſci
Na kraima tihich goraa
ſa jestojsku guim sadruſci.

54.

Na târpeſah vârhu sagaa
Dughe, i obilne goſbe cine,
Piuch' dokli svjes, i snaga
Od vinàim sviem poghine.

55.

Pernizèim raskoscnèsu,
Gdi u bludich svu noch tonu
U mirisu, i uresu
Proch naravi, i ſakonu.

56.

Od momakaa, i od dvoranaa
Svaki ogradjen u oholo
Jasce u ſlatu kogna vrana,
Glavu diſce, gleda oholo;

57.

Tèrsc ghiſda, tèrse dici
Tasctom slavom od junaka
Vas u vidjegnu, i u rîci,
A u stvoru nincta paka.

Digitized by Google

58.

Ah! kolikrât pun nemira
Videch' jednoga od Kârstjanaa
Gdìih na jatta goni, i tîra
Kako ovze sa svieh stranaa!

59.

Viknuh, skocih sam na kognu
Bojnik u jedno, i Vojvoda
Pri sramoti beſakogna
Ne paſèchse od neſgodaa.

60.

Pace ne ostah ſa osvetit
Tej prîkore sasma grube
Vrachjat ovieh, onem prjetit,
Nemarechi ſa pogube.

61.

Ah! ſlocesti, i neſnani
Od sctàstèse, rjeh, pripalli?
Jeda i vi, kô i Kârstjani
Po dvie ruke njeste imalli?

62.

Jeda i oni njesu gljudi?
Jeda i u vas sârza nije?
Sctòvas strasci? sctòvas trudi?
Tursko staro smjenstvo gdìje?

63.

Bogljèvàmje smârt stighnuti,
I u boju s' kopjem pasti,
Neghli tako poghinuti
Beſ ſamjene, i beſ cjasti.

Digitized by Google

64.

Nu ſàmànse snaga muccj,
Jeſik vika, ruka udara,
Jer od ovieh stràhse stuccj
S' neposluhom Jagnicjaraa (13).

65.

Spahogljani (14), kjî sred ratti
Arvahùse josc smioni,
Kô ovji pocesce ustupati,
Uſmakosce prescno i oni.

66.

Ovo uſrocj mê bojnike
Lehscki maci (15) da posjeku,
I od kârvi drughe rîke
Kraj Nestera da proteku;

67.

Pace da taj rjeka svudi
Napunnìse, i ſajaſi
Telesima mârtvieh gljudji,
Kîeh Pogljacka vlas poraſj.

68.

Alli hochju u naprjeda,
Da mâ ruka svjetom vârti,
I ona sama ſapovjeda
Vârh ſcivota, i vârh smârti.

69.

Cîm mi Zari sctette svake,
I nascegàsmo uſrok vaja,
Kjî cjastimo ne junake,
Negh Hotime (16) od Saraja;

Digitized by Google

70.

I hochjemo tko od prie
Sluſcech' bludno dni provodj
S' nepriateglim da boj bie,
I da vlada, i gospodi.

71.

Mi, ſa uſmnoſcit vechje ſlata
Negledamo mjêdna ina,
Ter junacka scto bji plata
Sàdje Zarska târgovina (17);

72.

Alli târghse Zarski tjera (18)
I od târgovaaz' namjesnikaa:
ſgone u vojsku skup Pastjeraa,
A platàlmje od boinikaa.

73.

Tìm Pastjeri iſa stadda
Vojvodami pod ovazim
Kako hochjesc da ikada
Udritìse smiu s' junazim?

74.

Ne, ne Istocni bojni puzi,
ſaceòsam djella vechja,
U ovoj sabgli, u ovoj ruzi
Svjetàje udes, vàscja srechja.

75.

Zar Lehsandro (19) primoguchi
U vremena starieh ljetaa
Mlad kako i ja vojujuchi
Dobj Zarstvo svega svjeta.

76.

A Suliman (20) Zar hrabreni
Pradjed slavni môga Djeda
Sabglju opassa vârsnik meni,
I vojskami ſapovjeda.

77.

Dva Zara ova josc od davna
ſa iſgled stavih ſcegljam moîm,
Gnìhchju sljedit djella slavna
Dokli vasaj svjet osvoim (21).

78.

Hrabrenèsu ove sprave;
Ja ſnam sctochju, i sctòê trjebi.
Prista, i pun ſceglje od slave,
Stvari uſmnoſcne ſace u sebi.

79.

Zarska blaga nebrojena
U Istok odnjet misô obrachja,
I pisma u kîeh sctèse imena
Od svieh viteeſ, kîeh on plachja;

80.

A to, da tuj nepaſechi
Sipat pjeneſ od svudjere,
Kî uſmoſce skup najvechi
Od junakaa iſabere;

81.

K' Jagnicjarom ter savisce
Vele vechi broj iſ nova
Po iſboru josc ispisce
Od Istocnieh viteſovaa,

Digitized by Google

82.

A i cette Spahogljanaa
Dva krat vechje s' tiem ucini
S' nova skupa isabrana
S' kiemih sdrusci, i sjedini;

83.

Nekàse usdom tom ukrote,
I posluscni u naprjeda,
Ne sctedechi svê scivote
Lete gdi Zar sapovjeda.

84.

Joscte odlucj u svôj vogli,
Pod sakletvu pacek recce (22),
Tkòse ukasce junak bogli
Da cjaas prid gnim viscju stece.

85.

Na vladagna Zarska svoja
Htêchi, samo dase usvise
Kjî dobiu cjaas sred boja
S' nepriateglim ârvuchìse.

86.

Ter ne pjenes, blud, i scene,
Nèghli samo krepos gola
Od millosti put, i szjenne
Do Zarskoga budde stola.

87.

Blagodarstvom ovazîme
Svemogùchse isit nada,
I u kratko prostrjet vrîme
S' Istokàse do sapada.

Digitized by Google

88.

Ovu odluku stanovitu
Pod ſakletvu, i pod vjerru
Najprie ucinj on occitu
Glavi od Pascjaa Dilaveru,

89.

S' deset tisuch' kì Bojaraa
U Istocnoj skupnieh strani
Lansku Jesen mlada Zara
Od Pogljacke sille obranj;

90.

Tìm Zar Pascju velikoga
Husaina (23) smaknu onada,
A uſvisj slavno ovoga
Da u svè mjesto Zarstvom vlada (24).

91.

Nu scto gnemu ne ſataja,
Josc i Hogi (25) svòmu objavj,
I Hadumu (26) od Saraja
Bjelieh Vilaa Zârnoj Glavi.

92.

Pak svakomu, dàse muci
Misô ovoga dogovora,
ſakon stavj; svjett odluci
Bogogljubstvom skriti s' dvora.

93.

ſàto glase prìsu opcta,
I svakomu cinj ſnatti,
Da grob Svetaa Mahumeta (27)
Na Mekkùchje (28) pooh klagnati;

94.

A od tole put krainaa
Pomorskieh svârnut recce
Sidonskoga Emirina (29)
S' odmetnizim da posjece.

Svârha Pjevagna Pârvoga.

Digitized by Google

Digitized by Google

NADOMJEREGNA

PJEVÀGNU PARVOMU.

(1) *Ovdi nasc Gundulich imenom cistieh Djevizaa nasivje svjetle Mudropojke, illìti Muse.*

(2) *Nakon jedno godiscte Zarstva Ahmeta Pârvoga rodìmùse pârvo muscko djete, kòmu nadjedosce ime Osman, i kòga taj cjas proglasisce sa* Chez - Adè, *to jest, da gnega po sakonu sapada otcinstvo Zarskoga Pristoglja. Ovi dogoghjaj od toliko vremena scjudjen, i cekan napunnj Zarsko sârze neisrecenom radosti, tako da sa zjele petnes danaa cinj on svetkovati* Duhalmè, *to jest, opchjena proslavjegna po svenu svomu priprostranomu Zarstvu.*

(3) *Vighi na broju I. Skasagna scivota Osmanova.*

(4) *Od dvadesti i osam ne svârscenieh godisctaa bji Mustafa Pârvi Zarskom krunnom pârvi krat narescen, koju on primj, i usdarscja s' takiem tughgliviem nehajstvom, i bestiuscjanstvom, dàje svakomu cinio occito vidjeti, da ni mallo nedopirasce sposnagnem svje-*

Digitized by Google

tlos, i visinu svoje Zarske dike, i da on biasce jedan bĕsumni ludjak. A kako ne? Spuscta on sve posle privelikoga Zarstva u ruke ohole scene svoje Mattere, i svoieh dvornikaa, i svjetnikaa, a obra sa sebe druscbu gluhe, i smjescne cegljadji, s' kojom prohodjasce vrjeme kò jedan od gnih, bes drughe raslikosti meghju gnime, i gnima, isvan samo sctòse on nad svièm iniem vechma lud, i nesvjestan u svemu kasivasce. Zjele dnevi provodjasce gledajuchi, i sluscjajuchi gneke prem lude, i priko nacina smjescne Prikase, sa koiem biasce isvan svake mjerre sanesen. Mnogo govorasce, i vasda neprikladno; na svàkcjas smijascèse, i josc bes ikakva usroka; na cjasse tàrkom hodjasce, a na cjasse is nenade ustavgljascèse; nochno is Saraja priobucen ishodjasce josc sred najsledenijega mrasa, i najsilnije poplavise, bes dàsejè ikad mogao obasnati usrok tieh gnegovieh nochnòtajnièh proscetaa. Ovolika ludos nemogascese u dugo puku satajati, koi dobro dopirasce sposnat, da taki Zar ne slusejasce sa drugo, nego samo sa tughja pohotjenstva, i samovoglnosti svoiem imenòm pokrivat; i jur s' toga pocignasce bjelodano o gnemu màrmoscit; krozjech cessa bojechìse Divan, dase nebi puk nabunio, i u naburìga i s' Zarstvom, i s' scivotom rastavio, naghjese usillovan svestit Mustafu s' Zarskoga visokoga Pristoglja na

22. *mjeseza Vegljace Godiscta* 1618. *nakon tri mjeseza, i sedam danaa gnegova Zarstva, ter iſ novize ſatvorìtga u Tvárghju od sedam Turagnaa.*

(5) *U isti dan, u koi bji Mustafa s' Zarskoga Stola ukinut, mjescte gnega bji proglascen ſa Otmanskoga Samovladaoza Osman Párvi sin párvorodjeni Ahmeta Párvoga, neimajuch vechje od sedamnaes godisctaa; i tako ſakoniti raſlogh pravoga rjeſa rodnoga priuſe opet svoju jakos, i krepos.*

(6) *Vladislav, kóga ovdi pocigne, a u naprjeda cesto po svoj ovoj Pjesni nasljeduje hvaliti nasc Gundulich, bji sin párvorodjeni Sciscmana Trechjega Kraglja Pogljackoga, koi uſighje na pristoglje otcino dnevi* 13. *mjeseza Studenoga Godiscta* 1632. *pod imenom Vladislava Scestoga. Vlada on ſa scesnaes godisctaa svoje Kragljevstvo mnogom hrabrènostim, ſnagnem, i pravednostim, i bji ne magne od svoieh podloſcnikaa, neghli od inostranazaa gljubjen, i szjegnen zjechja gnegovieh vlasctitieh krepostji.*

(7) *Ova rjec* pase' *pokratjenàje na svársi, kakòje obicjaj Slovinskieh Pjesnikaa, i istoga nascega Gundulichja u prilicnieh rjecih, sctiuchìse na Cetveroredku* 37. *ovoga istoga Pjevagna:* Bilàvàmsu brascna hode', *mjescte* hodechi; *tako na isti nacin ovdi* pase', *mjescte* pasechi, *i na tolizieh druſieh mjestih*

gnegovieh Pjevagnaa. Pacek oesto krat tako cinimo i u svakdagnemu govoregnu, bes dàse o tomu i stavjamo. Cjujèse na priliku po vas dan, i po svacigovieh ustìh, svratìse grede', *to jest* gredechi, *illi* hodechi.

(8) *Nestèrje rjeka, koja rasdjegliva Bogdansku, i Besarabsku semglju od Pogljacke Kragljevine.*

(9) *Dunaj, illi Dunav jednàje od najvechieh rjekaa od Europe, koja ima svoje vrello u zàrnoj dubravi blisu Zunberga. Prohodi priko Svecke, Bavarske, Austriacke, Ugarske, Sàrbske, Bugarske, i Bogdanske semglje, ter isa toliko duga tjeka uljevàse na svàrhu u morre Zàrno.*

(10) *Jedan od poglavitieh sckgljanaa krivovjernoga sakona Mahumetova jest Udesnos, illiti Udestvo, scto hochje rjeti: dàse na ikakav nacin nemosce od nas ukloniti ono, sctòse ima u naprjeda sgoditi; pacek josc vjeruju Turzi kò stvar istinitu, dàse nahode na nebesieh kgnighe nasivane od gnih* Leuh, *na koièhsu pàrstima Anghjeoskiema upisana svakolika djella, i svi udesi svega gljudskoga naroda.*

(11) *Govore Turzi, da ne biasce neuredna pohlepa, koja cinj uset orusçje u ruku pàrviem Otmanskiem Zarima, negh samjerna posçjuda, sa rasploditi po svoj semgli pravu vjerru i sakon. Ter tako, da oni boj biahu,*

Digitized by Google

dàbi uſmnoſcili broj pravovjernikaa, a ne dàbi stekli pridobitja, i da ſáto pak viscgna pomoch ispunnj gnihova namiscljegna.

(12) Podunavje, naſivjùse mjesta nastagnena po kraj rjeke Dunaja.

(13) Jagnicjarìsu pri Turzieh jedna vârsta vojnicjaraa pjescnikaa iſ blagohranne Zareve platchjenieh, hragnenieh, i odjevanieh. Murat I. Godiscta Gospod. 1362. postavj ovo hrabreno vojnisctvo, i naredj, dàse budde vaſda uſdârſcjat, i utvarat od samieh Kârstjanskieh sinovaa nauzima turskiem ifvarsno uvjeſcbanieh, i jur na ſakon Muhametov priobratjenieh. Hotje takoghjer, da recena Jagnicjarska vojniza uſbuddèse vaſda uſdârſcjat u broju od dvadesti i pet tisuchjaa vojnikaa; radi cessa imadjahùse cesto krat prikuppjati po selieh, i kotarîh turskieh mladichi Kârstjanski tkojegàmùdrago plemena, ter josc iſ pojataa, i iſa staddaa, ſa gnima nadopugnati odredjeni broj od dvadesti i pet tisuchjaa Jagnicjaraa. Sklopj, i sredj najvrjednie ſakone, po koiembi oni svoje odhragnegne, ſcivjegne, i djellovagne iſporavjali, i cjaas Zarevu branili, a ſlavu uſmnoſcjali. Murat paka Drughi na taki nacin obgljubj ove vojnicjare, dàim udjelj odpusctegne od Zarinaa, i od haracjaa, i privelikiemih iniem millostima obdarj. Zjechja toga ovieh posledgnieh godisctaa osta splesana Murata Pârvoga nared-

ba; erbo Turzi, koji nemogahu u dugo pri-tèrpjeti, da djeza Kârstjanska, a ne svoja, tolizièmsu Zarskiem blagodarstvom pomilòvana, pocesce i oni mallo po mallo svoju djezu u taj broj uvoditi, i Jagnicjarìmih Zareviem ciniti. Ovjise paka dotlek dnevi danascgnega ufmnofcisce, da dohitaju, a lasno da i prolafe broj od stoo tisuchjaa; pokli mallò-magne negh svi turski pjescnizi Jagnicjarìsu. fcivjahu gnekada Jagnicjari sa svakom trjef-nostim, i famjerniem krotjegnem na daleko od svake slobodne povoglnosti ne hranechi ni gljubovzaa, ni robignaa, ni ikakve drugle vârste fcenaa; alli od nafad ne mallo vremena tolikòse ufopacj gnihov nacin fcivjegna, dàim drugo ne ifosta, negh gneki naravni bjes, i sârditos, po koieh cesto krat cignahùse tresti istiem Zarim na gnihovu pristoglju, koje kadgodi i s' pristoglja porinusce, i s' fcivotom nemillo rastavisce, kakòse vidi ifpunnjeno i u nesrechnomu Osmanu.

(14) Turski kognizi fovùse Spahie, i fasve da svi bojnizi na kognieh nafivajùse imenom Spahiaa, nisctanemagne pravieh Spahiaa nèbi imallo bit vechje od dvanaes tisuchjaa. Onji mladichi, koji pod imenom dvornieh djetichjaa Zare slufce, ako illi fa gnihovu opacinu buddu ifljerani if Saraja, illi sami po sebi isctu, i steku slobodu, da mogu ostaviti onu slufcbu, idu svi vojevat me-

Digitized by Google

ghju Spahie, i svakomu iſvan obicjajne plate biva na dar odredjen gneki dio ſemglje pod imenom od Timara *s' dârſcjanstvom, da uſbudde hraniti jednoga kogna, i da na pârvu naredbu budde prichi u vojsku. Ove dvanaes tisuchjaa Spahiaa raſredjenêsu u dva djela; jednìsu naſvani* Silachtari, *to jest Oruſcjonosczi, i oni ſcjute stjeghe rastiru; a drughi* Spahogljani *imenujùse, to jest, Sluſcbenizi Spahiaa, i pod zârgljeniem stjegom vojuju. Oni najposljedni biahu gnekad dârſciani ſa potisctene; alli budduchi u jednomu boju suproch Magjarima, illi Ugarzima pod Mahumetom Trechiem Godiscta* 1596. *Silachtari ruſcno obratili plechi, i iſ boja pobjeghnuli; a Spahogljani hrabreno oprjecilìse nepriateglskoj vojszi, i pridobilije; Mahumet proglasj tad gnih plemenitiem vojnizim, a Silachtare potisctenìem. Vladaoz gnihove vojnize naſvjêse* Spahysler Agasì, *to jest, Vojvoda; pacek raddi gnihova velika broja, biva isto, scto prid nami Opchjeni Nadcelnik Kognicki. Ovi ſapovjednik jest jedan od najpoglavitieh Pascjaa, tako, da sjedignen s' Agom Jagnicjarskiem, ako hochje moſce lasno cinit, da sasviem promjeni svoje oblicje sve vladagne Otmansko, i da isti Zar budde s' svóga pristoglja ukinut.*

(15) *Lehscki maci, to jest, Pogljacki maci; pokli u nasc slovinski jeſik Pogljazi ime-*

Digitized by Google

nujùse Lehi *od Leha gnihova pârvoga Vladaoza, o kômùchjèmo u duglje besjedit u Nadomjeregnu* 6. *Pjevagna Desetoga.*

(16) *Hotimìsu onji, koji odrastu u Saraju na necjasnoj, i poganoj slusebi Zarevoj, terse turskiem jesikom nasivju* Mosaipi. *Onisu od svakoga chjutjeni, cjastjeni, i szjegneni, jerbo vele mogu prid Zarom. Kada ovji prighju na srella godiscta, buddu na najplemenitïje cjasti Zareva dvora usvisceni, illi na vladagne najbogatïjeh dârscjavaa postavjeni; i to kadgod ne s' mallom sctettom, i necjastim Zarevom. Tiem mnosi Zari Otmanski zjechja ovieh gnihovieh Mosaipaa upallìsu vechje krat u tescke nesgode; tako da, sa ne isgubit u isto doba i Zarstvo, i scivot, biahu usillovani uklonitïih sa vasda na dalece od sebe.*

(17) *U ovomu Gundulichjevu Cetveroredku prikasânje Osman u nacinu ijedovnu, i sârditu, gdje kori, i tlaci lakomos sviem Zarim vlasctitu, i obicnu, koji sa magne blaga potrattiti mjescte vârlieh, i vrjednieh Vojvodaa, kojìbi vojskom snasceno, i hitro uporavjali, vojnike u bojnieh susretagnih pritjezali, isgledom, i sapovjedim na satjezagna suproch nepriateglim nukali, sabiralìsu, i usdisali na vladagne vojnickieh cetaa gljudi ljene u bludu, i mekoputnosti odgojene, a nimallo sa vojevagna podobne.*

(18) *Ovdi Osman naprjeduje svoiema*

Digitized by Google

tuſcbami osvadjajuchi, i korechi Poglavare cetaa, koji, kako Zari ſa magne potrattit, uſviscivalisu na vladagne vojskaa gljudi veoma nevrjedne, i nepodobne, tako opeta ovji Zare nasljedujuchi, ſa mochi uzkvárnuti, i sebi uſdárſcjati dio one plate, koja biasce hrabreniem, i sárcjaniem vojnizim odredjena, mjescte oveſieh pribavjalisu u vojsku cegljad slabu, neumjetnu, i diviju iſa staddaa, i iſa govedaa, koiehje ruka bila obicna, i naucna na pastjerski sctap, i na teſcjacko rallo, a ne na bojno kopje i na vitesčku sabglju.

(19) *Svak ſnade, koliko biasce slavan, i cestit pridobitnik Lehsandro Veliki, i koje on narode, dárſcjave, i kragljevstva pridobj, i uharacj: i ſato ſaludnobi bilo u diglje o gnemu ovdi besjediti.*

(20) *Vighi na broju IV. Skaſagna ſcivota Osmanova, i u Nadomjeregnu* 15. *Pjev. Dvadesetoga.*

(21) *Biasce Osman u svojoj pameti ſaceo nasljedovat glasovito hrabrenstvo Selima Párvoga, i Sulimana Drugoga, pacek josc i pritechi diku, i slavu gnihovieh viteskieh djellaa, podlagajuchi vaskolik ſemaglski okrugli pod scibikku svoje Zarske vlasti, kakòsèje jur reklo na broju IV. Skaſagna gnegova ſcivota.*

(22) *Najvechja, i najsvetchja ſakletva, kojòmse sluſce Turzi, jest sljedechja: = Po duscju mòga Otza, i Svetza Mahumeta =.*

Digitized by Google

(23) *Vighi Nadomjeregne* 18. *Pjevagna Cetvártoga.*

(24) *Isa kako biasce Osman skinuo Husaina s' dostojanstva, i cjasti velikoga veſjerstva, uſdighnu na gnegovo mjesto Dilavera. Veliki paka Veſjer onije, kóga Turzi ſovu* Viſir Azem, *tèrje najpárvi Nastojnik, i Upravitegl svega Otmanskoga Zarstva, Mjestouſdárſcnik Zarev, Poglavar od Divana, i Gospodar, koi neima drugoga, iſvan samoga Zara vârhu sebe. Zar pridava svu svoju oblas u ruke Velikoga Veſjera, koi i u miru, i u boju vlada sviem Zarskiem blagom; on sudi beſ itkomu podavat ijednoga raſloga sva pravdagna, sve ſavade, sve opacine, i sva sakrivjegna, ter vaſda nosi Zarski pecjat pri sebi, koiem utvardiva sve naredbe, koje po svemu priprostranomu Zarstvu posilą. Ima ſa svoj dom gospodicne dvore, koje vaſda rastvorene hrani, nekabi mogao u svako doba svacie tuſcbe cjuti, i ucinit pravdu josc i najpotiscteniemu cegljadetu svóga podloſcnoga puka. Govore gneki, da ima na svojoj sluſcbi dvie tisuchje dvoranaa, i ſluſcbenikaa. Gnegovàje straſcja utvorena od cetiri stotine bojnikaa svjetlo, i dicno odjevenieh, i oruſcjanieh, kojiga svudar druſce, i prate kudgòdse odpravi. Gnegovo bogastvo odgovara sasviem gnegovoj vele moguchjoj oblasti. Allije on paka toliko podloſcjan promjeni, i istoga svò-*

Digitized by Google

ga ſvivota pogubi, da od kàdje ova cjaas velikoga veſjerstva bila postavjena, to jest (kako gnoki hochjee od Murata Pârvoga, illi kako druſi piscju od Orhana) od naſad cetârsta peset, i vechje godisctaa, do dnevi danascgnega, veoma malahan broj Velikieh Veſjeraa nahodìse, kojìsu naravnom smârtim priminuli.

(25) **Hogja**, *rjècje turska, koja u nasc jeſik ſlamegnuje* **Raſumnika**, *illi* **Nauciteglja ſakona**. *Ovji meghju Turzima i u opchjenieh ucionizah, i po vlasctitieh kuchjah uce djezu sctitti, i pisati; vjeſcbaùih u nauzieh Alkorana, i u obicjaìh gnihova naroda, i uporavjaùih po gnihowu ſakonu na ſcivjegne kreposno, i djelloispravno. Jèsih josc i od drughe ruke, kojìse ſovu* **Hogchyani**, *to jest, Naucitegli turske gospode, koji bivaju iſabrani meghju najmudrom, i najglasovitom cegljadim tej vârste. Kad mladi Zar uſighje na pristoglje, gnegov Naucitegl vaſda ùſagn pribiva, nekàbìga lascgne mogô u svieh poslieh svjettovati. Mnogòje on szjegnen, i cjastjen u Zarskomu dvoru, niti itko drughi smie prìdagn stupiti iſvan samoga Muſtì, i Velikoga Veſjera.*

(26) **Kiſlar Aga** *zârnije Hadum, kojje Poglavar svieh inieh Zârnazaa hadumaa, kojìsu na sluſcbi ſcenaa od Saraja. Onje straſcnik* **Odalikaa**, *illi ſcenaa od sluſcbe Za-*

Digitized by Google

reve, i ſatòje hadum, to jest, usckopgljen, ne samo on, nu i svi ostali Zárnzi gnemu podloſcni. Kiſlàrje Aga jedan od najszjegnenieh, i najbogatieh Zarevieh dvornikaa; pokli on neiſmjerno blago, i neiſrecene darove prima ne samo oda svieh Pascjaa, i inieh dvoranaa, budduchi on oni proſ kóga ruke prohode sve millosti, i darovi, kojìse cine Odalikam, ſàda one priporuce posle gnihove, i proscegna Zaru; dàli josc od istieh Odalikaa, nekàbi on ne motrio, ni lago na gnih Zaru, i nekàbiim lasno, i dobrovoglno dopusctavó, sctobìmu one iskale, dàim budde iſvan Saraja kupjeno; nemoguchìbo one ni na svoj pjeneſ ni jedan sam zvjetak kupiti na dvoru beſ gnegova ſnagna, i dopusctegna, i beſ da budde prochi proſ gnegove ruke.

(27) *Mahumet Turski ſakonitegl, Prorok, i Svetaz rodìse u Gradu od Mekke Godiscta Gospodinova* 570. *na* 5! *Mjeseza Svibgna od prisiromascckieh nu plemenitieh roditegljaà vele svjetloga koljena Koraſinskoga. Spovjedaju gnegovi ucenizi, dáje gnegovo porodjegne bilo nasljedovano od velikieh ſlamegnaa, i cjudesaa, kojàsu navjestivala doscjastu slavu, i uſmnoſcnos onoga djetescza stopárv na svjet iſvedena; ſàto, dámu bji nadjeveno ime* Mahomad, *koja rjec iſ Arapskoga u Slovinski jeſik prinesena, iſgovara ovu rjec;* Hvagljeni. *Oſcenìse Mahumet od dva-*

desti i pet ljetaa, a od cetresti poce priprodavatìse ſa Proroka od Boga gljudim poslana, i proglascivati ſakone novoga Bogocjastjegna, iſvadjene od istoga gnega iſ ſakonaa Evrjenskieh, Kârstjanskieh, i Krivovjerskiek, koje (kako on davasce onemu neumjetnomu puku raſumjet) biasce primio iſ Raja po putu Svetoga Arkanghjela Gabriela. Najpârvo cegljade, koje prigârlj gnegove nesmotârne Nauke, bji gnegova ſcena po imenu Chaidigè*; drugo, bji gneki Alì sin Abu-taleta dunda po otzu recene* Chaidigè*. Onadagni Vladaozi od Mekke spoſnavajuchìga ſa onoga himbenoga laſcivza, koi on biasce, i ſato bojechìse od tkojegod velike nabune, i smechje, hotjescèga uhvatit, objesit, i ſadavit; nu buduchi on na vrjeme tu misao, i odredu docjuo, potajnòse iſmace, i utece u Grad od Medine, gdje bji radosno i docekan, i primjen na* 16. *mjeseza Sarpgna Godiscta* 622. *odklen pocesce Turzi broiti godiscta gnihove* Egire*, rjeci uſete od Arapske* Hegirah*, koja rjec u nasc jesik obratjena, ſlamegnuje* Bjeſcjagne*, illi* Sklonjegne*. Ovo pobjeghnuchje dogodìse u Petak; tiem Turzi ovi dan svetkuju, i dârſce u szjeni, kako Kârstjani svetkuju, i szjene dan od Nedjeglje. Iſnaghje Mahumet u Medini mnoghe sljediteglje, kojìmu podadosce ruku, i pristupisce u pomoch, ſàda samosilnostim, beſakognem, i oruſcjom budde prostrjeti u dugo, i*

Digitized by Google

sciroko svoje neslane, i beſumne nauke, i God. Gospod. 630. *uljestit s' vojskom u Mekku, i svojòjje oblasti, i ſukonu podloſcit. Umrje na svárhu Mahumet u Medini na* 11. *mjeseza Travgna Godiscta* 633. *imajuchi mallo magne neghli* 63. *ljetta svóga ſcivota, i u istomu Gradu bij ukopan. Po gnegovoj smárti Abu-beker gnegov prie ucenik, a paka Namjesnik, iſnaghje, i prikuppj od tamo, i od ovamo sve raſlike liste, na koièhse nahodjahu ispisani ſakoni Mahumetovi, i sveſàih svieh u jedan sam svitak, kómu nadjede ime* Alkoràn, *sluſcechìse rjecim Arapskom* Al-coran, *koja ſlamegnuje* Pismo, *illiti* Sctivegne.

(28) *Ovdi Spjevalaz sljedi nacin obicjajnoga govoregna, to jest, dáje grob Mahumetov na Mezzi, kàdse istinito u Medini nahodi. Sa sviem tiem svaki pravi Turcin dárſcjànje pod prioſctru ſapovjed od Alkorana pochi na Mekku ſa najmagne jednom u svoj ſcivot velikoga mjeseza* Baijrama, *kóga oni dárſce ſa gnihov Vaſam. Vjeruju Turzi i dnevi danaſcgnega dàje Mekka od poroda gnihova Proroka bila posvetchjena; i ſàto ne nahode podobnie ìjedno drugo mjesto na ovoj ſemgli, ſa opchiti djella svóga sljepoga krivoſctovagna. Niscta nemagne dárſcjanstvo ovóga pohoda ne pada na svakoga od gnih jednako; pokli oni, koije dárſcjan iſvársit ovi pohod, trjebàje, da budde slobodan, a ne*

rob; illi sluſcbenik, svjestan, a ne beſuman, ſrellieh ljetaa, a ne djete, ſdrav, a ne bolan, da ima svèsctòmùjè potrebno ſa puta, da moſce ostavit pristojnu hranu kuchnoj cegljadi doklèse na dom povrati; i na ovi nacin pò tomu putovagnu, stjèce ime od Haggije, *illìti pohodnika. Pridavnàje graghja onoga Mecita od Mekke, u kòmùse govori, dàje grob Mahumetov: cinìse pacek, da ova Zârkva biascè saſidana od tkogagod Pârvoroditeglja sina, illi unuka Iſmaelova. Josc prie poroda Mahumetova biasce od Arapskoga naroda u mnogoj szjenni dârſcjana; er tada bjesce ona gnihoviem laſciviem bogovom posvetchjena. U gnoj biascè osobitiem cjastima klagnana Venere, kojoj ta Zârkva bjesce poglavito uvjetovana. Ovò Boſcjanstvo bji u gnoj sctovano pod prilikom gneke Zârnè stjene, o kojòjchjèse mallo niſcè besjediti; a na kojoj stjeni josc i dnevi danascgnega vidìse udjegljana gljudske prilike glava, koja, po sudu njekolizieh, glavàje Venerina.*

Ovi Mecit od Arapskoga puka naſivánje Masjad Al Haram, *to jest* Zârkva posvetchjena, *illi* Beit-Allah, *scto hochje rjeti* Kuchja Boſcia; *pokli onji narodi vjeruju, i dârſce ſa poglaviti sckgljan gnihove vjerre, da kad Adam bji od Anghjela iſtjeran iſ Raja ſemaglskoga, po osobitoj Boſcioj ſapovjedi, sagradj ovu Zârkvu na onomu mjestu po osnovi, i iſ-*

gledu nebeskoga Jeruſalema, pod koiem velee, da posadimize ostaje. Pristavjaju odvisce, da budduchi ona od potopa opchjenoga unisctena, na istomu mjestu bji od Abrama iſ nova sagradjena, i na cjaas Boſciu posvetchjena; a poslie toga, da u gnoj Mahumet od Anghjela Gabriela primj Alkoran. Onàje Zârkva na svârhu u toliko velikoj cjasti dârſcjana, da samo cetiri puta na godiscte dopusctenòje tkomùhoch' od Turakaa u gnu uljesti.

Na pârvo ulaſiscte u ovi Mecit ſamjerase bliſu vrataa imenovana zârna stjena u srebru okovana, o kojoj pripovjedaju Turzi, da kad bji s' neba donesena, da biasce bjela; a da najposlie radi gljudskieh grjehaa pozârnj, i da u vrjeme opchjenoga potopa bji povratchjena na ſemglju od Anghjela Gabriela kada Abram iſ novize ovi Mecit sagradj. U vrjeme prosctegna iſa molitve Petka, koju cine u toj Zârkvi Musulmanski pohodnizi, oni, kòije najpârvì pogljubi, zjegnènje, i dârſcjan od ostalieh ſa sveta; ter nastojechi svaki od gnih, dàbìje najpârvi pogljubio, takàse ſgodi navala, i tiska meghjù gnima, da tko nejma priveliki opaſ, i pomgnu, naghjèse u occitoj pogubi ſa ostat uduscen. Uſ ovi Mecit s' istocne strane nahodìse jedan studenaz od Arapaa naſivan Zemzem. Dubinàje gnegova sedamdeset lakatаa. Onje pun slane vode, terse zjeni, dàje ovo ono vrello, kòga

Digitized by Google

Bogh ukaſa Agari onda, kadà gne sin Iſmael naghjèse u pogubi ſa umrjeti od ſceghje. Vjeruju odvisce Turzi, da umivajuchìse ovom vodom ostaju oda svieh grjehaa ocistjeni; i zjechja toga svi turski pohodnizi kupuju na suho ſlato vechje, illi magnè te vodè, dàbìjè poslie na svoje kuchje ponjeli. Put vrataa Mecita, koja ostaju s' strane od sjevera ſamjeràse gneka ograda na nacin polùkruga peset lakataa duga, u kojòjse nahodi jedna bjela stjena, koju oni dàrſce ſa grob Iſmaelov.

Vladaoz od Mèkke, kol mjescte svòga vlasctitoga imena Arapskiem imenom ſovèse **Scerif**, *to jest* **Plemenit**, *iſhodechi rodom od Fatime kchjeri Mahumetove, a ſcene Alijne otvora u hvagljenomu odiſgara Mecitu veliko prosctegne, koje sljedi svieh doscjastiek petnes danaa. Priko tjeka ovieh mallieh danaa, vidìse pristupit k' Mecitu od Mekke ſa sedamdeset tisuchjaa pohodnikaa, koji navlasc tu doteku, ſa pohodit ovi Mecit, i stechi tiem pohodom prosctegne svieh gnihovieh grjehaa. Allìje smjescna stvar u istinu ona, koju Scerif himbeno cini vjerovat pohodnizim; to jest, da onoga godiscta, u koje ne budde vas ovi broj zio od sedamdeset tisuchjaa pohodnikaa doscjo na Mekku (ſàda nebi Mahumet ostao uhigljen od podpunna gnemu pristojna sctovagna) da toga godiscta slaſi*

Digitized by Google

s' nebesaa toliko Anghjelaa na Mekku, kolikòje magni broj Mahumetovieh nasljednikaa do sedamdeset tisuchjaa.

Svi ovji pohodnizi isa kako buddu po dârscjanstvo sapovjedj pohodilli Mecit od Mekke, gdjèse Mahumet porodj, prohode poslie sa samu bogogljubnos, a ne sa dârscjanstvo, u Medinu, u kojoj on priminu, i gdjèse nahodi gnegov grob.

Tolikòsu Musulmanzi samantrani svetosctovagnem svôga lascivoga Proroka, da prem da snadu istinito, da tkogòdse nadasri is blisa na scjupgljotinu groba Mahumetova, sa moch tu vidjeti gnegove raspadene kosti, da (illi po Boscioj osudi, illi po kojoj gljudskoj, alli hudobskoj tvorbi) toga cjassa isgubi vid svoieh occji, i ostane sasviem sljep; niscta nemagne ne mallòihse nahodi, koji sato iscta nemarechi, hlepe, i nastoju is blisa okkom nasreti, koje sa gnih neprozjegneno blago oni grob usdârsci.

Ovìje Mecit pod vladagnem drugoga Scerisa od istoga Mahumetova koljena kako i oni od Mekke, a oba dva nasivjùse mnosiem usnositiem nadimenima, dicèse pacek poglavito oniem od Slugaa *dva posvetchjena Grada od Mekke, i Medine.*

Obe ove dvie Zârkve sluscenèsu od rasliziеh dvornikaa, i od velika broja Imanaa, *to jest Redovnikaa, illi Posvetchjenikaa, od*

Digitized by Google

Sçehiaa, *illi Pripovjedaozaa, i od* Muzeimaa, *illi Djakaa, i druſieh Zárkovgnakaa Musulmanske nasljedbe. Svisu ovji obilno hragnaui pribogatiem dohodzima onieh Zárkavaa, i svièhje gnih starjescina, i glava gnihou Scerif.*

Nije ovdi mjesto ſa sjesti pripovjedat neiſbrojna bogastva, koja posvajaju ova dva Mecita. Dostàje samo napomenut, da mallo magne negh svi Aſianski, i Afrikanski Samoyladaozi, i gneki joso od Europe nasljednizi Mahumetova ſakona, natjecjùse neghju sobom, koibi od gnih obilnije, i bogatije darove ſlata, srebra, i dragozjegnenieh prateſoii svako godiscte posilo ſa ures onieh Zárkavaa, i ſa priobilnu ſaduſcbinu gnihovieh pohodnikaa. Sva ina Gospoda na iſgled bogomillosti gnihovieh Samovladaozaa, opchje ova ista dielu ſaduſcbinaa. Pacek svake ruke cegljad u svieh potrebah, i pogubah gnihovieh cine ſavjete, dachje poslat koigod dar oviem Zárkvam, ako buddu oslobodjena, i pomoſcena u gnihovieh potrebah; scto pak do ziglka s' mnogom pomgnom iſvarscjuju. Svaki na svárhu od pohodnikaa, koji dohode na Mekku, i Medinu, nekàje najpotrebnji, ne djelise beſ dàje ostavio ſaduſcbinu od kojegod várste, illi u mjedìh, illi u prateſcìh ſa pokorru, i ſaplatjegne svoieh grjehaa. Po ovomu scto do sad rekosmo, svak lasno mosce dochi u spoſnagne

Digitized by Google

neiſbrojnoga blaga pomastji, mirisaa, prizjegnenieh mramoraa, ſlata, srebra, bisera, i draghieh kamenaa, kojìsu u tjeku mallo magne negh od dvanes vjekaa naplili u ovieh mjestieh, u koièhse poglavito opchi krivosctovagne ſasljepjenieh Mahumetovieh nasljednikaa.

(29) *Jedan od poglavitieh Gospodaraa, kahòno napriliku Pascja mieghju Turzima, od Persianazaa naſivànje* Emir. *Emir dakle, illi Poglavar Sidonske dàrſcjave biascèse odmetnuo od Zara Osmana u vrjeme, u kojèse on nahodjasce prid vojskom suproch Poglja-zima. Oviem dogoghjajom sluſcioseje Osman, ſa sakriti svàrhe svoga pohoda u Aſiu, rasipajuchi glas, da on isti gnegovom glavom hodjasce podloſcit, i uharacit toga odmetnoga Sidonskoga Emira, illiti Emirina.*

Digitized by Google

OSMAN

PJEVAGNE DRUGO.

Sbor Dvoranaa nuka Zara,
Put Istoka ako isaghje,
Protivnike sve da shara,
Da od plemena Gljubi isnaghje,
Da mir s' Poglskiem Kragljom slosci,
Korevskomu strasce usmnosci.

1.

O mladosti tascta, i plaha,
Koja sârnesc s' neraſbora
Beſ bojaſni, i beſ straha
Gdi poguba tvàsê otvora.

2.

Smionàsi, i slobodna,
Sascto nejmasc misli u sebi:
Trudna djella tìmsû ugodna,
A najteſcja laka tebi.

3.

U ponosnoj tvôj pohlepi
Signe morre Mladza (1) utopj,
Kômu vosak perje ohljepj,
A suncjani ſrak rastopj.

Digitized by Google

4.

Tebe uſàsè i oni imà
Kî sred vodaa u oghgnu ſgorj
Gdìše s' kollim suncjanîma
Satarisa, i oborj (2).

5.

Zar Lehsandro (3) s' tobom hode'
Sitt jednoga svjeta slave,
Plakka, dàse ne nahode
Novi svjeti, i dârſcjave.

6.

S' tebe Otmansko plaho djete
Sada sârne sa svom vlasti,
Ne raſbiruch' od prie sctette,
U kê pàkbi mogô upasti.

7.

Ah! u Istok Zare Osmane
Mlaghjahànse jose ne puti,
Dokli vjerne, i uſdane
Tvê Svjetnike buddesc cjuti.

8.

Mudròsu oni raſmislili,
Scto josè tebi mlados nèda,
Kâ svevogljom samosilli,
Kâ na dalek' ne pogleda.

9.

Pârscechjèsu tvê odluke,
Prividjenstva er neimaju;
Predgne ſgode ſa nauke
Ljettàbòti jose ne daju.

Digitized by Google

10.

Tvôm' ſelenom' Primaljetju
ſrellieh danaa Jesen dochje:
Prie vremena nemo' u zvjetju
Slavi tvojoj trunit vochje.

11.

Pridobivat nepriateglje,
I podlagat nepodloſcne
Plemenite tojsu ſceglje,
Misli hrabrene, i uſmnoſcne;

12.

Nu od pogube ne cjuvati,
Ni tvârdìtse od ſasjedaa,
Smionàchjèse plahos ſvati,
Beſ raſbora, i beſ reda.

13.

Tako gusti gaj sred goraa
Ljèpse, i ſelen s' dvor' ſamjeri,
A u tamni skut ſatvora
Gljute ſmije, vârle ſvjeri.

14.

Tîm Dilaver pokli ſacju
Prescne odluke mlada Zara,
Svàkcjas misô chjuti jacju,
I pogube nove stvara.

15.

Svegh nahodi u pameti
Vechje sumgne, vârglje strahe,
Da ne moſce tîm negh rjeti,
Zarske sprave sasma plahe.

16.

Sàto prie nèghse krene
Mlad Zar iſvan Zarigrada,
Podiſcèse, da spomene
Sctòga strasci, i pripada.

17.

S' Ucitegljom, i s' Straſcnikom
Scenskiem k' Zaru hârlo poje,
Snausc', pod kletvom da velikom
Zàrse i gnima odkriòje;

18.

Doscjad svaki glavu sklonj,
Sprjed na pârsi desnu stavj,
Usta na skut Zarski donj',
I poniſcen svìmsê objavj.

19.

U sred mjesta ispisana
Slatniem zvjetjem visce modra
Pristogljàsu Zarska iſbrana
U prilizi ſlatna odra.

20.

Vârhu sagaa tkanieh ſlatom
Stoi tughdjela ſgar zârgljena
Slatnom ſcizzom, i bogatom
Sva napravom iſveſena.

21.

U ſelenoj tuj haglini,
Slato, i biser kû nakittj
S' podvitiem sprjed kolîni' (4)
Sjedi Osman Zar cestiti.

Digitized by Google

22.

Veo na rusoj glavi okolo
Snjeſcjan svìtmùje u stoo djelaa,
A u kamenu dragu oholo
Sunze sjàmu vârhu cela.

23.

Vârh kamenka svîm bogata
Siva perja trepti kitta (5)
Tankom ſcizzom cista ſlata
U dragh nacin ljepo svita.

24.

Mlaghjahànse Zar ponosi
Iſ pod toga ljep nad svîma,
Zârne occi, ſlatne kossi,
A rumeno lize ima.

25.

Mahnu rukom, i uputj
Na mjestòse Svjetnik svaki,
Odkli ſa odkrit svèscto chjuti,
Poce Veſjer govor taki:

26.

Saviscèje (on poklice),
Gdi Zar slavni ſapovjeda
Dàse jedan Rob (6) utîce
Ulagati svîh beſjedaa.

27.

Nu cjaas ova, na kojùme
Millos Zarska uſvisila
Udahniva smjegne u mê,
A ſa slavu Zarskieh dîllaa.

Digitized by Google

28.

Viteschi uce neposlusi
S' kîh Pogljacka dobit slîdj,
Da tko jednom ſlo okusj,
Drughi pùtga tja prividi.

29.

Kud kucjaju mê besjede
Ako Zarstvo tvoje prosi:
Jedno sunze (7) vârh nas grede,
Svjet jednoga Zara nosi.

30.

Mustafâti dundo ſcive,
I s' gnim mnoſi u ſceljegnu,
S' nove tvoje suprotive,
Da opet na taj Stòlga uspegnu.

31.

I bratjàti ſcivu istinô;
Alli Matti Mustafina (8)
Scena ohola ne misli ino,
Negh uſvisit sebe, i sina.

32.

I dàjòjse toj kad ſbudde,
(Viscgna ukloni kob desniza)
Nebi oscla tvorbe hude,
Sa utvârdìtse vîk Zariza (9).

33.

Bratjùbìti beſ millosti
Podavila, i poklala,
Neka u tmine iſ svjetlosti
I drughi put nèbi upalla (10).

Digitized by Google

34.

Vele ona ſna, i smie,
Velèse o gnoj pripovjeda,
Scjapat, ſcjamor vas umie
Vilovitieh od besjedaa.

35.

Ona sama u sred tminaa
U najgluscje doba od nochi,
Kad ſasjede kê ſapina
ſovuch' Pakô k' svôj pomochi:

36.

S' ljevom nogom stane iſutom,
Raspasanoj u haglini,
Prospe kosse, zârniem prutom
Oko sebe krugh ucini;

37.

Pak nakaſni, i sve sârde
Po imenu ſvati klikne,
I strascive kletve tvârde
Neposluscniem Dusim vikne.

38.

Glàsje, da ona od djetigne
Mljecne putti pomas kuha,
I na ovnu priko signe
Nochi leti vragoduha,

39.

Na kôm' jasce svegh beſ straha
K' planinskomu Vilosmaju,
Gdi Vjesctize po dno oraha
Na goſbèse strascne staju.

40.

Rjècje, da prie cjarajuchi
Glàdti u vojsku posla iſ Pakla,
Kìtî vechje negh moguchi
Mac Pogljacki viteeſ' ſakla.

41.

Vilenika Roditeglja,
Vjesctizùjoj Matter glase;
Na granizah od Erdeglja (11)
U Ugrovlasieh rodilasèê;

42.

Od gnìh na ſô pùtse stavj,
I na djella strascna, i kleta,
Da bîo mjesez okârvavi,
ſcjarkom' sunzu svjetlos smeta.

43.

Zârni vedrinu od nebesaa,
Sitne ſvjeſde ſgar priteſce;
Morre smuchja, ſemglju stresa,
Povjetarze vihrim ſceſce.

44.

ſgradde ori, gnive hara
Trjeskom, graddom, ſlom godinom:
Priobraſcjàse, i pritvara
Ptizom, ſvjerim, dubom, stînom.

45.

Odmetnàje kaurkigna (12),
Jer u vjerri tòjse ſace;
Nevjernâje sad Turkigna,
Svi ſakonìse od gne tlacc,

Digitized by Google

46.

Nejma od dusce svê spoſnagna,
Ni drugoga Boga sluscja;
Gnòjsu u gnoj sva uſdagna,
Ona gnòjje Bogh, i duscja.

47.

Gljubi sina u koliko
Po gnèmsê uſda svjet vladati,
I ſa to stech nîedno prîko
Djello iſvârscit vîk ne kratj.

48.

Do Zarskoga isctom Stola,
Odkli pade, da uſrasti,
Ne gleda ona, tàcje chola,
ſlata, snaghe, vjerre, i cjasti.

49.

Nije ljepa, nu hitrosti
ſna, koièmse vid ſasljepi;
U raskosciah, u millosti
Obljepìse, dokle oljepi.

50.

Ugrovlascki Vojevoda
Sudech ljepos po pogledu,
ſa poklònje Zaru poda
Mahumetu tvomu Djedu.

51.

Svèse ovo o gnoj kaſce,
Sve ovako jel nijèli;
Ja mnim mnogo dàse laſce,
Núse istine vele veli.

Digitized by Google

52.

Tìm potrebne ja tri stvari
Tvê svjettujem Zarstvo sada,
Ako u Istok pochi mari
Iſ staròga Zarigrada,

53.

Da drugoga Zara pârvo
Ovdi ſciva ne ostavi,
Erse u suho lasno dârvo
Ogagn primi, i pojavi.

54.

Pak da Matter, i Dauta
Mustafina ſetta umorisc,
I sve sctòti prjecja puta,
Da rastrjebisc, i oborisc.

55.

A ſa bratju najposlie,
Meghju Mudriem rjècje taka,
Da velika rjeka nije,
Kàsê u vele djeli trakaa.

56.

Veſjer, Zara kìjê najbliſce,
Vechje usta svâ ſatvorj;
A Ucitèglse Hogja diſce,
I ovako progovorj:

57.

Rob, kî vjerno dosle ucj,
Dàse u ſnagnu Zarstvo uſmnoſci,
Dàse uſmnaſcja sad odlucj
S'Zarkom slavom ſakon Boſcji.

Digitized by Google

58.

Proſ mâ usta cjuj svjett stavni,
Kìmê nebo rjet nadisoe,
Ja Redovnik, ti Zar slavni,
A Bogh viscgni sviehje visce.

59.

Nemoj slavni Zare od Zaraa (13),
U pogubi tvoje glave,
Da Otmanska kuchja (14) stara
Trepti, i s' gnom sve gne slave;

60.

Tèrjoj prjekom pak neſgodom
Sghine u tebi sctòje resi,
Gdi cestitiem jose porodom
Utvârdio Stola njesi.

61.

Prosti, prosti Gospodine
Ako buddem rjet odvechje:
Satajati nejma istine,
Tko u svjettu isdat nechje.

62.

Neka istina mjesto ima,
A mâ glava taj cjas padi
Pod nogami evo tvîma
Roba starza Zare mladi.

63.

Hvalim Zarstva tvoga odluke,
I Veſjerove uspomene;
Nu ako dobre kad nauke
Cju od tvôga slughe mene,

64.

Vidimìse spomenut-ti,
Da tvê Zarstvo Gljubi pravu
Uſme prie nèghse uputi
Boja Istocna sljedit spravu.

65.

Ne Robignu nepoſnanu
Od koljena potisctena,
Negh Gospoghju iſabranu
Svjetle kuchje, slavna imena;

66.

Sascto akòte sam na lizu
Ures ljepi uſprimaga,
Ter Robignu ſa Zarizu
Od neſnana uſmesc traga,

67.

U kojòjse nachje muzzi
Spomenujuch' ſgodu hudu
Tvoji sinovi, i unuzzi,
I nakon gnih tkoji buddu?

68.

Ah! raſmisli samnom sada,
Sctòchje rjeti od gnih svaki?
Pun nemira, smechje, i jada
Dàtchje tuſcbam govor taki:

69.

Mànse broim od slavnoga
Otmanskoga ja koljena,
Akòê ſcena Otza môga
Pastîriza ſapljegnena:

70.

Djedìmìsu svi Otcini
Zari Istocni privisozi:
Smerni gorsctazi u planini
Matterèsu moje Ozi.

71.

Djedaa Otcinieh bojna ruka
Grad pod sabgljom vlada ovi;
Djed Matterin svaki huka
S' tesckiem rallom ſa volovi'.

72.

Djed moj Zarski ſgradj, i sasta'
Dvor, kî suncjan ſrak nadsiva;
Djed goranin splete od hrasta
Kuchjarizu gdje pribiva.

73.

Dvorilìsu kittni ſlata
Jednieh plemichi u sred Grada,
Druſiem Gràdje bio pojata,
A Dvorani drobna stadda;

74.

Onji Istocni ſmaji oghgneni
Prikrilìsce svjet u slavi;
Svaki Gusar ovieh pljenj,
I na vràtim uſu stavj.

75.

Ah! dvie vârste protivnije,
I raſlike toli u sebi,
Tko sad vidi, tkoli prie
Vidje ſdruſcit vîk pod nebi?

Digitized by Google

76.

Komar s' Orlom, a Mrav s' Lavom
Vîk poroda ne iſvede,
A Ovcjariza svjeta s' Glavom
Hoch' da raghjat Zare grede?

77.

Cesar Njemski, Kragl Franacki
Scpagnska Krunna, Leh cemerni,
I Britanski Mac junacki,
I Chjeselbasc poluvjerni (15),

78.

Kneſ Moskovski s' Prekopskieme (16)
Haracjarom, i Gospoda
Sva od svjeta isctu pleme
Suproch sebi zjech' poroda;

79.

A ti sam, kî na svèm' svjeti
Kràglsi od Kragljaa, Zar od Zaraa
ſa dostojan plod vidjeti
Kchjèrchjèsc uſet tamna Ovcjara?

80.

Ah! nîe cjuddo da nejacji
Tragh Otmanski svegh iſlaſi:
Kârv divjacna uſdivjacì
Plemstva u ſcenah tko ne paſi.

81.

Da sred sârza, ne szjen, tvôga
Tìbi cjuo ſceglje od boja,
Da od koljena Kragljevskoga
Nije Kaduna (17) Majka tvoja.

82.

Od Ruskieh Zaraa iſhodi
Mihoglskoga kchìje Pana,
Svjetliem occim bîo dan vodi,
Ljepotàje gne suncjana.

83.

Tatarìnje Otzu ote,
I tvom' Chjachku Zaru Ahmatu,
Sa ſamjernos od ljepote
Svu u suhu posla ſlatu.

84.

Gârekieh Zaraa, i Despotaa
Rasckieh kchjeri Gospodicne,
Rajska bjesce kìeh ljepota,
Bjehu Zarom Gljubi slicne.

85.

Tvoji Djedi toga zjeehja
Unuzzìsu bili Zara
Slavna Ivana Palkoseichja (18),
Ghjurghja Despota, i Lazzara (19).

86.

Pace ſmàjse (20) oviem putom
U Orlovo ghnjeſdo umjestj,
I prid bojnom sabgljom gljutom
Pârsten pirni cjùse uljesti.

87.

Sàto i millos tvâ cestita,
Ne Robigne, negh Gospoje
Od koljena plemenita
Sa Gljubovze iscti tvoje.

Digitized by Google

88.

Uſmi dvie, tri, cetiri,
Rajske slike svaka buddi,
Iſ svieh stranaa iſabiri
Ljepos kùtî sârze ſcjudi.

89.

S' iſbranòmchjèsc Gljubi otiti
Ti pokoit bojne trude,
A Tastàchjesc ostaviti
Dàti ovdi Zarstvo bgljude.

90.

Tìchjesc stjezat porod novi,
Nova mjesta, nove srichje,
A on cjuvat Gràdchje ovi,
I od bratjèti straſcja bichje.

91.

Ni moſc sumgnit, da on tada
Kàdse vidi u visini,
Sred staroga Zarigrada
Odmetnìkse ne ucini.

92.

Tko Otmanovich nije od starieh
Sabglju Otmansku neima u ruzi:
A ònchje imat dio u Zarieh
Kojìmùchje bit unuzzi.

93.

Tvèchjêsc Zarstvo podprjet tako,
I beſ misli putovati,
I utvârdjen krepko, i jako
Najcestitî Zàrse ſvati.

Digitized by Google

94.

Hogja dospje, alli smîno
Sljedi ſa gnim Hadum zârni;
Slavni Zare, tac jedino
Vas tragh gubit tvoj ne sârni,

95.

Zarizu uſmi; raſlogh prosi,
Da od gne stecesc porod mio;
Nu ne davi, prie negòsi
Sinovìmse posctapio.

96.

Robùje ovo dosta odkriti,
Diglit rjeci trjebi nije
Prid oniem, kî na svîti
Vele moſce, mnogo umie.

97.

ſàto (akòje vascja ſceglja
U Istok s' vojskom putovati)
Od Pogljaka nepriateglja
Utvârdìtse prie ne krati.

98.

Dviema sabgljam na dvie strane
Muccno vlada jedna ruka:
A svoê pustit beſ obrane
ſa ino hitat, ſlàje odluka.

99.

Najprie mùdar nacin gleda:
Da uſdârsci sctòê gnegovo,
Prostirèse pak naprjeda,
I pribitat iscte novo.

Digitized by Google

100.

Zarstvu tvômu zjechja togą
Spomenùtse meni vidi,
S' krunnom Kraglja Pogljackoga
S' pârva iskati, da mir slìdi.

101.

I poſnòsi, i vidio
Sred kârvava gljuta boja,
Gdje sam glavom tvòmsî bio,
Koliê tescka silla svoja.

102.

Hughje, i gorre ne iscti cjuti
(Viscgni ukloni tuj nevoglju);
Ako u Istok tìse uputi,
A on ostane sam na poglju;

103.

Tkoje strane, tkjîli puzi
Oprjetchjèse Kragljevichju,
Ako dobit nosi u ruzi,
A na vedru celu srichju?

104.

Tko Vojvodi, i Viteſu
Kodkjevichju da odoli?
Rodovilskom' tkòli kneſu,
Bojnom slavom kìsê oholi?

105.

Tkoji miri da ne padu,
Pan ſborovski kê nadstupi?
Tkûli Tvârghju, i Ogradu
Da Samojski ne raſlupi?

Digitized by Google

106.

Alli obranit tvê dârſcjave
Tkàchjê oruſcja, cie desnize
Od hrabrene Krunoslave
Korevskoga Vjerenize?

107.

Na kognùse mnòkrat ona
Tiscte Poglskieh iſ taboraa,
I slobodna, i smiona
Doprje do istieh tvîeh scjatoraa,

108.

Gdje u slizi oghgna ſciva
Resechìje tescko oklopje,
Silno Zarstvo tvê poſiva
I na sabglju, i na kopje.

109.

Prosti Zare, ako ſacju
Smiono hvalit tvê ſlotvore:
Sàmsi u Poglskom poſno macju
Istine ove mê govore.

110.

Nu nîe cjudda, da obrane
Proch gnimàse ne nahode,
Vojskèimsu iſabrane
Od Vojvodaa, i Gospode.

111.

Odârvatim mòchse nije,
Strascne, i vârle gnìhsu sprave,
Svakìse od gnih ſa cjaas bie,
I ſa ime stech od slave.

112.

Meghju kopja, meghju mace,
Proſ led tece, i proſ vodu,
I u ogagn ſcivi skace
U slobodi ſa slobodu.

113.

Tìm ako mir s' gnima ſcjudi
Tvâ vlas sklopit, Zare od Zaràa,
Pomnom straſcjom cjuva, i bgljudì
Korevskoga tamnicjara.

114.

Pace tvârdieh od obſidaa,
Gdiê ſatvoren, oblas vascja
Pomnu, i uſdanu straſcju prida
Tkônu od vjernieh tvoieh Pascjaa;

115.

Jer toliko Junak slavni
Glasovìtje sred Pogljakaa,
Svikolizi dàsu spravni,
ſa odkup gnegov cinit svaka.

116.

Prista svaki od Svjetnikaa;
A Zar stavno klice u glasu:
ſciv i Dundo, svakolika
I mâ Bratja (21) ſciva dàsu;

117.

Bogh ukloni, da onoga
Smârtnom rannom vîk oſledim,
Vârh Pristoglja kâ ovoga
Sidiòje gdi ja sjedim.

Digitized by Google

118.

Sad akòsam ja uſmnoſcjan,
I on u bitju bji mojemu,
I kòê ſcivot svoj podloſcjan
Meni, i moj tac bji gnemu.

119.

Nuchju uſmnoſcit straſce take
Dundu, i bratchi na pohodu,
Da od ſasjede svake opake
Utvàrdìtchju mù slobodu.

120.

A Machjeha Otza môga,
Da od Pastorka mârſi sina,
Cjudìtjòjse nije od toga,
Tòje opchjena svieh krivina.

121.

Neka ona gore obljeta,
I po tminah nochnieh jasce:
Sudjenàmi ne bud' sctetta,
Vilinstvàme gne ne strasce.

122.

Nu sad hârlo gdje prostiru
Dârſcjavèse mê velike,
Sve gospoje dàse iſbîru
Svjetle kârvi, rajske slike.

123.

ſa tiem potom bîo dan svane,
Poklisàrse neka odjeli,
Ter Pogljakom od mê strane
Mir ponese, kî svak ſceli.

124.

A na straſcju stani jedan
Korevskoga tamnicjara,
Neka u naprjed nije vrjedan (22)
Utjezati vîk s' privaraa.

125.

Zârnaz Hadum ovdi skocj,
I iſnàchse Vile obechja
Slatnieh vlasaa, rajskieh occji,
U kìeh svjetlos sja najvechja.

126.

A odlucìse u Pogljaka
Herzegovaz Alì Pascja:
Med gnegova rjècje svaka
Il' spovjeda, illi uprascja.

127.

Posmjèhmùje svegh sred ustji,
Svakomùse smerno klagna,
Hitrinàje svescto iſusti,
Ugneguje s' mudra ſnagna.

128.

Sna vuhvujuch' rjeczom blagom
Od besjedaa sve nauke,
I mogùchje vechje snagom
Od jesika, neghli od ruke;

129.

Tiem nacinom pârve cjasti
U Zarevu Dvoru stece,
I od Pastjera Pascja uſrastj
Poſnan bliſu, i dalece.

130.

Od tamnize najposlie
Korevskoga straſcjàê dana
Riſvan Pasci, kî bji prie
Rob istoga slavna Bana.

131.

U to i noch nebu stavj
Straſcju od ſvjeſdaa svud okolo,
Da prie reda ne objavi
Svjetlo sunze ſlatno kollo.

Svârha Pjevagna Drugoga.

Digitized by Google

Digitized by Google

NADOMJEREGNA

PJEVAGNU DRUGOMU.

(1) *Mladaz, kojegànam ovdi Spjevalaz napomegnuje, glasovitìje Ikar sin Dedalov, koi (kakòse sctie u iſmiscljenieh skaſagnîh) letechi s' otoka od Krete ſajedno s' svoiem Otzom, beſpametno, i nesvjesno iſghinu. Onbo suproch mudriem otcinskiem svjettim, i nauzim, pustìse vladati svojoj djetignoj slaboj, i puſglivoj raſbornosti, kojàga smiono, i beſocno uſvede k' pridalekiem nebeskiem visinam na bliſu sunza. Ovo budduchi po naravi vruchje, i oghgnenito, u bârſo raſgria, i rastopj vosak, koiem biahu sljepjena, i skliana gnegova perjana krila, ter uſrokova, damu buddu iſopadati jedno nakon drugoga svakolika perja; koja iſgubiusci, iſgubj svoj nedoſrelli ſcivot, padajuchi sunovrat od ſgora, i utapajuchìse u morre. Ono morre u koje Ikar upade, bji nadimenovano morre Ikarsko, a otok gnemu bliſcgni Ikaria (Vighi Nadomjeregne 10. Pjevagna Sedmoga).*

(2) *Meghju iſmiscljotinam starieh Pjevalazâ sctiese, da Fetont sin Sunza, i Klimene*

budduchi isprosio oblas od svojega Otza ſa vladati jednoga dnevi suncjaniema koliem, beſ da biasce umio obârtati, i uporavjati kognima, tolikòse prikucj, i pribliſcj k' ſemgli, da kàdse nebi bio gnom pobrinuo Jove, koìgàje ſàto od ſgora jednom mugnom tresnuo, i u italiansku rjeku imenovanu Pad utopio, biobìje svu onoga dnevi spârſcio, i u pepeo obratio.

(3) *Pripovjedàse, da kad Lehsandro Veliki biasce ſacjuo od Mudrogljubza Anaſarka, dàse josc druſi neiſbrojni svjeti nalaſe, da gorko prozvilje, er nemogasce ſaceti ikakva ufagna, dabìih ikada mogô posvoiti, nebudduchi josc ni jednoga sama sasviem, i podpunno pridobio.*

(4) *Cestòkrat i Gundulich, i ini slovinski Pjesnizi sluſcèse oviem dopusctegnem, diſajuchi najposljedgne slovo od gnekieh rjecji. Stoga govori ovdi* koljeni' *ſa* koljenim; *i tako na druſieh mjestieh upisa* nokti' *ſa* noktim, uſdasi' *ſa* uſdasim, ſakoni' *ſa* ſakonim.

(5) *Svaki Zar Otmanski nosi u svojemu Saruku ſadjevene tri priljepe zârne perjanize od gneke vârste od ptizaa naſivanieh Cjapglje, iſpletene tankiem ſlatniem ſcizzami, i prizjegneniem draghiem kamenzima naniſane; a to ſa ſlamenovati tri primoguchja Cesarstva od Zarigrada, Bagdata, i Trabiſonde, koja Turzi svojoj samosilnoj oblasti podloſcisce.*

Digitized by Google

(6) *Svi inokupno podloſcnizi Zarevì ſvanìsu, i dàrſcjani ſa Zareve Robe; nitise oni isti odrjezaju od ovoga gnihova nevoglnoga bitja. Zjechja toga nasc Gundulich cestòkrat u gnegovu Spjevagnu cini, da pàrva Gospoda, i Dvorani Divana Zarskoga sebe istieh poniſceno oviem potiscteniem imenom naſivaju.*

(7) *Oviema, i sljedechiema rjecima nuka Veliki Veſjer Zara Osmana, dàbi po nemillomu ſakonu Bajazeta Pàrvoga, cinio pogubiti svòga dunda Mustafu, i svu svoju bratju do ijednoga; nekàbi tako u naprjeda mirno, i beſ najmagnega straha od smechje, i nabune odjelìòse k' Istoku, i sviem turskiem Zarstvom ſapovjedao.*

(8) *Dàrſcechi Turzi sve gnihove ſcene ſa robigne, josc dàsu i najplemenitije Odalike, illi Mattere istieh Zaraa, neìmaju ſa gnih ikakva obſira, i szjenne. Tiem ni ime, ni pleme, ni rodbina proscjastieh Zarizaa ne doprjesce do nas, iſvan malahna broja gnekieh, o koièhse besjedi u raſlizieh pripovjedagnìh radi gnihovieh vlasctitieh djellaa, i krepostji. Ako dakle nasc Pjesnik cini ovdi osobitu uspomenu o Matteri Mustafinoj, i Osmanovoj, to cini illi dàbi vechje uresio svoje Spjevagne, iſmiscljajuchi to kò Pjesnik, illi besjedi o gnih, kò onoti o stvarìh, kojèsùse ſa gnegova doba ſnalle, a sàdsu sasviem u ſabitjc otiscle.*

Digitized by Google

(9) *Nije ſa cjudìtse jer svaka Odalika, illiti ſcena Zareva nastoji, i radi koliko vechje moſce, ſa vidjeti svóga sina u dizi uſviscena, i krunnom Otmanskoga Zarstva narescena nakon smárti gnegova Otza, illi bratta; pokli ona u takoj cestitoj ſgodi stjece slavno ime od* Validè, *to jest, od priuſviscene Zarize Udovize, koje ime do najvechjèje szjenne i cjasti uſdiſce; jerbo ona u ovakoj srechi ne samo raſlikujèse od svieh ostalieh Gospojaa od Saraja, dvorenàje, i cjastjena na nacin, da lasno svjetlostim, i velicjanstvom pritjece mnoghe svjeta Kraglize, i Zarize, dali josc, akòje ſcena hitrostim, i svjestim narescena, ona svojom oblastim Zarstvo várti, i vlada. Nu akòse po nesrechi ſgodi, da gne sin budde ukinut s' Zarstva, illi umre doklèse ona josc u ſcivotu nahodi, opeta spada na ono isto bitje na kômùseje od prie nahodila; pacek josc na vele gorre, i ſcjalosnije, poklìje oncjas u stari Saraj odvedena, u kômu od svieh cjastji, i dobaraa opljegnena, ostaje ſa vaſda tjesno ſatvorena.*

(10) *Onadàje Matti Mustafina párvi put bila ſatvorena u potajno pribivaliscte staroga Saraja, kad ſa Osmana uſvisiti na pristoglje Zarsko, skìdosce Turzi s' Otmanskoga Stola recenoga gne sina Mustafu (Vighi na broju II. Skaſagna ſcivota Osmanova).*

(11) *Ugarzi ſovu Transilvaniu u gnihov*

Digitized by Google

jesik Erdely, *to jest, dubravasta, i bârdasta dârſcjava, èrje ona punna bârdaa, i dubravaa. Mi paka Slovinzi od ove gnihove rjeci* Erdely, *imenujemòje* Erdegl.

(12) *Ova rjec* Kaur *turskàje, koja u nasc jeſik tomacìse* Nevjernik; *ter tkogod ne sljedi Mahumetovu vjeiru, od Turakàje naſivan* Kaur, *illiti* Nevjernik.

(13) *Zar Otmanski ſvànje ovdi od nascega Pjesnika* Zar od Zaraa, *erbo po nauku Turskomu vasaj svjet raſdjegljènje u sedam djelaa, illìti podnebjaa, nad scirinom koieh on gospoduje, i ſatòje nadimenovan Gospodar svieh Kragljaa, i Zaraa. Ovi gnihov nauk naslagnàse na onu rjec Mahumetovu, koja veli, dachje uſet ime Gospodara svieh ſemaglskieh Kragljaa oni, koìbi po gnegovoj smârti bio Gospodar onieh krainaa, u koièhbi leſcjalo gnegovo mârtvo tjelo.*

(14) *Sadagna kuchja sjajnoga turskoga Zarstva naſivjèse kuchja Otmanovichjaa; jerbo uſimglje svoje ime od Otmana najpârvoga Zara ovoga koljena, koi nakon smârti Aladina najposljednoga Zara od traga Seliucidaa iſ Roum uſlaſechi na pristoglje Zarsko Godiscta Gospod. 1300. s' takom cesti poce nasârtati, i pridobivati svoje nepriateglje, da u 27. godisctaa svôga vladagna rascirj, i prostrje Turſko cestito Zarstvo po neiſbrojnieh Gradovieh, i dârſcjavah Aſianskieh, a paka na svârhu*

Digitized by Google

utemeglj svoje stolovagne u pritvârdomu Gradu naſivanu Akri.

(15) Chjeselbasc *imèje od pogârde, i potlacegna, koiem Turzi naſivglju Persianze, i koje iſhodi iſ turske rjeci* Kezil Baski, *to jest, zârgljene glave; pokli persianski narod opchi nosit klobuke, illi naglavke zârgljene.*

Otmanovichi dârſce Persianze kô poluvjernike, odmetnike, illi raſdjegljenike od vjerre Mahumetove, èrsu oni nasljednizi Alijni. Biasce Alì bratuced Mahumetu, a poslie gnegov ſett, budduchìse ſarucio ſa Fatimu gnegovu kchjer pridragu; ſa ovi raslogh po smârti Mahumetovoj hotjelisu Persianzi, da na gnega budde pasti oblastno gospodstvo, illi Kalifat, *kô na rodjaka najbliſcnijega Mahumetova, sudechi, i uſdârſcjajuchi, da to imadjasce hodit po porodu, a ne po iſabragnu; i radi toga vaſdàsu dârſcjali, da pârva tri* Kalifa, *illiti Namjesnika Mahumetova, to jest* Abu Beker, Omar, i Otman *biahu umetnuti, i ſâto da imadjahu bit zjegneni, i dârſcjani od Musulmanske opchine ſa odmetnike, i raſdjegljenike. Onji, koji nasljeduju Alì, i gnegovo koljeno, kô na priliku Persianzi, ſvanìsu od Otmanovichjaa* Shiites, *to jest* Opaka nasljedba, i ſloiſgledna; *nu oni sebe istieh naſivaju* Adaliah, *to jest* Nasljednizi pravedni, i ciste vjerre, *naſivajuchi gnihova Alì* Pridobitni Lav Boſcji. *Poslie biasce Alì*

Digitized by Google

cetvàrti Kalif, illi Namjesnik Mahumetov, to jest isa Abu Bekera, Omara, i Otmana, sviem tiem bji ubjen God. Gospod. 660.

(16) *Veliki Kam, illi Gospodar Tatarski nasivànje* Prekopski Haracjar, *sa raslogh jedne Tvàrghje sagradjene na meghjumorju poluotoka od Krimee, kojàse nasivje* Prekop, *i kojàje kgljuc svega onoga Krimeoskoga Kragljevstva. Haracjar paka nasivjèse oni, koi platchja tkomugod harac, illi Zarinu.*

(17) Kaduna *rjècje turska, koja slamegnuje Gospoju visoka, i svjetla plemena (Vighi ino u Nadomjer.* 8. *ovoga Pjevagna).*

(18) *Andronik Trechi Cesar Gàrcki nahodechìse na smàrtnomu cjassu, priporucj Ivana Paleologa sina svòga malahna od osam godisctaa Ivanu Kantakuzenu, illiti Pulkoscichju svòmu najpousdanijemu Dvorniku, sadàbìga hranio, i goijo, doklèbi dopro do podobnoga godiscta, i rasuma sa moch vladati Otcinskiem Cesarstvom. Ne bji sadovogljan Kantakuzen po smàrti Andronikovom uset samo Cesarsko djete pod svoju oblas, i sjennu, nu hotje odvechje i gnegovu Krunnu na vlasctitu svoju glavu usnjeti, i posaditi, tèrse tako sa Gàrckoga Cesara okrunniti, i proglasiti. Alli erbòse on rasloscito bojasce, da, kakòmije lasno na glavu krunna usletjella, dàbinu jednako lasno mogla opeta s' glave sletjeti; Godisc.* 1326. *saiska pomoch, i obra-*

Digitized by Google

nu od Orhana, illiti Orkana Zara Otmanskoga suproch vojszi sina Andrònikova, kojà-mùse nije hotjela podloſcit, ni poſnàtga ſa svojega Cesara. ſa moch paka lascgne od Orhana ſcjudjenu pomoch isprositi, poklonìmu ſa ſcenu svoju kchjer Teodoru.

(19) *Iſa kako biasce dovârscio boj ucignen petnestoga dnevi mjeseza Ljepgna Godiscta* 1389. *na prostranomu poglju od Kosova, u kôm poghinu Lazzar Despot Sârbski, Milliza Lazzarova Gljubovza udoviza, ſa kakogodi ſasctitìtse od samosilnosti, i nevjerre turske, poda ſa ſcenu Bajazetu Pârvomu Miljevu svoju kchjer priljepu, koja poslie u druſcbi svôga muſcja bji uhvatjena, i odvedena ſa potisctenu, i nevoglnu robignu od Tamerlana Zara Tatarinskoga (Vighi Nadomjeregne 7. Pjevagna Dvadesetoga). Na ovìsu dakle nacin Djedi nascega Osmana bili unuzzi Zaraa, Banaa, i Despotaa, i ſato roda svjetla, i plemenita ne samo po muſckomu rjeſu, nu josc i po ſcenskomu.*

(20) *Raſumie ovdi Gundulich poglavito besjediti o ſarucegnu Orhana s' Teodorom kchjerom Cesara Ivana Kantakuzena, o kôm-mu ſadosta bji receno u Nadomjeregnu* 18. *ovoga istoga Pjevagna. Ovo ſarucegne bji uſrok od pârvoga prohoda Otmanskieh cetaa iſ Aſianskieh u Europske strane, koje u toj prigodi pocesce ulaſiti u dârſcjave, i Gradove*

Digitized by Google

Gârcke, a paka nakon mallo vechje jednoga samoga vjeka sve Gârcko Cesarstvo bji od gnih sasviem satreno, i uniscteno s' vaſechjem istoga velikoga Zarigrada. Prilikuje dakle ovdi Pjesnik Otmansko Zarstvo, i mogujstvo jednomu ſmaju, koi s' prigodom gorirecenoga ſarucegna posvoji Orlovo ghnjeſdo, u kômùje ſlamenovano Gârcko Cesarstvo, budduchi Oro domachje obilješcje Istocnieh Cesaraa.

(21) *Ovdìse Osman odrjeza od hudoga ſakona Bajazeta Pârvoga, i ne prima svjett Velikoga Veſjera, ſâdàbi pogubio svu svoju muſcku rodbinu; nu pacek temeglito ſapovjeda, da svi buddu u ſcivotu shragneni, i uſdârſcjani.*

(22) *Vighi Nadomjeregne 4. Pjevagna Petoga.*

Digitized by Google

Digitized by Google

OSMAN

PJEVAGNE TRECHJE.

S' ljepom druſcbom na put presecno
Poklisàrse Zarski stavglja,
Ter k' Vdrscjovu tjek pospjescno
Kroſ raſlika mjesta upravglja.
Uprascjàga Begh Bogdanski,
Kì bji Turski rasap lanski.

1.

Mraſnoj ſimi doghje svârha
S' primaljetna jur dohoda;
Snjegh s' planinskieh kopnech' vârhaa
Scto uſee goram, rjekam poda.

2.

Na glas tihieh od vjètrizaa
Bjesce ranit Zora obikla
S' vjenzom klìjôj svj ruſciza
U rajskieh poglieh nikla.

3.

Kad suncjana ſrakka pläha
Po nebùse pruſcj vedru,
A Poklisar Zarski uſjaha
ſlatnom sabgljom resech' bedru.

Digitized by Google

4.

S' ljepom druſcbom ònse odpravj
S' Otmanskoga Zarigrada
Put Dârſcjavaa kîem u slavi
Kragl Pogljacki Sciscman vlada.

5.

Zàrmu prìda u pohodu
S' tvârdom straſcjom od bojnikaa
Bogdanskoga Vojevodu (1)
Gascparova namjesnika (2).

6.

Dijm Gascpara Millostichja (3),
Kî u Hârvatskom rodjen kraju,
Billi ſnagne, alli srichja,
Jur stolova na Dunaju.

7.

Nè poteſci, nùga tjera
Misô, da prie skladse uroci
Meghju Sunzom od Sjevera,
I Mjesezom od Istoci.

8.

Sada jedne, a sad drughe
Kogne jasce na promjenu,
Probiûchi strane, i lughe
Po ravnini, po kamenu.

9.

U Rumelska jeſdi poglja,
Opet Sârbska naprîd slîdi,
Gdìsu od Grada Drenopoglja (4)
Vârh Marize rjeke ſidi,

Digitized by Google

10.

Vârh Marize rjeke, koja
Mnòkrat bârſi tjek ustavj
Kad Orfeo (5) kod gne poja
Draghe pjesni od gljubavi.

11.

Kaſcju Sârbgli, i Bugari
Bistre vode sedam vrelaa,
Koja probj, i udarj
Na spjevagna svâ vesela;

12.

Spovjedaju; vihri plasi
Da uspregosce vârle sille,
Slavni Pjesnik kàdse oglasj
Pod ſacinke svoje mille.

13.

Josc govore; jatta od ptizaa
Sljedech' dubja ghnjeſda prinj',
ſa od raſlizieh cjuti ſcizaa,
I od glasa sklad jedini.

14.

Na skladagne, velee, medno,
Kod Pjevoza gljubovnika
Od raſlizieh ſvjerji u jedno
Kuppgljàscèse mnoſc velika.

15.

Od Orfea ovdi pârvo
Neka u vjeke svak ſacigne:
Cju ſvjer, ptiza, kami, dârvo
Skladne, i sladke hugarkigne.

Digitized by Google

16.

Bugarìnih slavni ostavj
Slovinskomu svôm' jeſiku,
Djella od slave, da u slavi
Bugarèse u gnih vîku.

17.

Tîm u gnìhse josc ſacina
Sctòse u pjesan stavj od davna
Od Lehsandra Sârbgljanina (6)
Vârh svieh Zarna Zara slavna.

18.

U gnih svùdse Viteſ hvali
Kôga krunnom kopje obdarj,
Stjepan, Urosc, i ostali
Od Nemagnske (7) kuchje Zari.

19.

U gnih ſcive slava obilna,
Kû Kobilich (8) stece mudri,
Kad hangjarom Zara silna
Na Kosovu smârtno udrj.

20.

Prosvjetlìtsèê u gnih hajo
Kudgod svjetli sunze ſcjarko
Sviloevich josc Mihajo (9),
I Kragljevich junak Marko (10).

21.

U gnih joscte vas svjet punni
Glas, i bojna djella slovu
Od Lauscja (11.), kìsê krunnj
U Budimu, i Krakovu (12).

Digitized by Google

22.

Glasìse u gnih sred narodaa
Od Istoka do ſapada
Vjerra, Gospodstvo, i sloboda
Dubrovnika mirna Grada.

23.

U gnih Janko Vojevoda (13)
Visokòsèê uſvisio,
Klјê obrana, i sloboda
Od Ugarske krunne bio.

24.

Svaka strana kàê najdaglja,
Svako doba, svako vrîme
Mattiascja (14) sliscja Kraglja
Nedobitno u gnih ime.

25.

U gnih Ghjurghja Skanderbega (15)
Streniteglja Turskieh silaa
Priko svjeta lete svega
Josc vitescka bojna dilla.

26.

Na veliku u gnih glasu
Sciscman Battor (16) joscte stoi,
Da Otmanske vojske rasu
Kîeh nebrojni bjehu broi.

27.

U gnih svàkcjas rastu u slavi
Svi Pogljacki Kragli iſbrani
Jagelloni (17), Vladislavi,
Kaſimiri, i Sciscmani.

Digitized by Google

28.

O Sciscmane (18) vedra kârvi,
Kî od Leha, i od Kraka
Trechi imenom, slavom Pârvi
U Kragljevstvùsi od Pogljakaa:

29.

U gnih i ti, o moguchi
Poglski Kraglju slavan jesi,
Da Sjevernoj Zarskoj kuchi
Ote Krunnu (19) kàtê resi:

30.

Da Otmanska tescka sabglja
Pod tvìem bridkiem macjom pucce:
Da svud tvoj kogn, tvâ korabglja
Semgli, i morru posluh uce.

31.

Nedobitan s' tega uſroka
Zarevâtsi svjetu sio,
Ako od ſapada, i od Istoka
Dva Zaràsi pridobio.

32.

Jedan s' cjuddom neiſmjerne
Tvê kreposti cîm ſamjerj,
Sa Gljubovze (20) dàtj vjèrne
Dvie Kraglize Zarske kchjeri;

33.

Drughi, oholo kî pod nebi
Vârh Zaraàse svieh ponosi,
Samomùse klagna tebi,
S' Poklisarom mìrti prosi.

Digitized by Google

34.

Nùê najvechja tvoja slava,
Krunno vedra, i cestita,
Scto imaso sina Vladislava,
Kî na Zarstvo svitchje od svîta.

35.

O prislavni Kragljevichju,
Nedobitna tvoja dîlla
Ja bugarech slavan bitchju
Tvôga imena tàje silla.

36.

Ah! prem srechnieh moieh danaa!
Kìchjù pokoj nach' u trudu,
Ako u smârti Zara Osmana
Sred tvê slave ſcivjet buddu!

37.

Ja po sebi neimam vlasti,
Ako millos tvàmê ostavi:
Ti uſdârſci ſa ne pasti
Pod tvê krilo tkòse, stavj.

38.

Sivi Sokole od Sjevera,
Koi letisc sunza visce,
Trebujùmu tvoja pera,
Tko iscte djella tvâ da pisce;

39.

ſascto ne ja, da nu Orfeo
Kàdbi o tebi spjevat htîo,
Velèbìse prie smeo,
Nèghbi iſreko stoti dio.

40.

Na kragljevstvo od koljena
Od stoo Kragljaa Kràglte rodj,
Kî Sjeverna nebrojena
Mjesta vlada, i gospodi (21).

41.

Kraglizàje Majka tvoja (22)
Cesarova sestra slavna
Od Sjeverne kuchje, koja
Cesaruje svjet od davna.

42.

Cesarovom kchjeri' obdarj
I tvû mlados Viscgni ſgare (23):
Rodiscète Kragli, i Zari,
I ti raghjaj Kraglje, i Zare.

43.

Krunna od kârstjaan' kàê najdaglja
U rodùte bliſu gleda,
Franackoga imasc Kraglja,
I Scpagnskoga bratuceda,

44.

Kôga Zarstvu Indie sada
Nove svjete morre plodi,
Kômu sunze sred ſapada
Ni u nochi neſahodi.

45.

Mosckovskòje Kneſctvo glavu
Pod tvê noghe priklonilo,
Kàdsèê boju u kârvavu
Od tvê ruke pridobilo.

Digitized by Google

46.

Ti od sjevera sjever bârſci
Sred Nestera, i Dunaja
Arva, tiscte, slomj, i skârscj
Oghgnenoga gljuta ſmaja (24).

47.

Svjetlo Sunże sini, sini
U vedrinah od Istoka,
Tjeraj Mjesez (25) k' nochnoj tmini,
Dan da svane s' tvôga uſroka.

48.

Kragljevichju ſcivi, ſcivi
Nedobitan do vîk vîkaa;
U pravednoj suprotivi
Dobi ſveka odmetnika (26).

49.

Rasti, rasti Vladislave,
Svi narodi tvoj glas cjuju,
I ſa jedne tvoje glave
Stoo krunnaàti od sad kuju.

50.

Sljedi, sljedi tvâ vlas mnoga
(Tjesànjòjje jur kraj ovi)
Preko morra Ledenoga
Novoj ſemgli bit Kragl novi.

51.

Svemoguchstvu tvômu vidim
Svjet bit jedan nechje dosta.
Allîê vrjeme da put slîdim
Gdi Poklisar Zarski osta.

52.

Jasce Veſjer, i najbliſce
Goru od sedam vrelaa gleda:
K' juſcnom Kraju Vitosc (27) diſce
Vârh u dubju nikla iſ leda.

53.

Kunoviza (28) gârlo od svjeta
Kâ verigom dugom veſce,
I Planina stara (29) opeta
Prostirèmùse, i proteſce.

54.

Dno vjecnoga leda, i mraſa
Gdìsu pukle ove Gore,
Starieh dobaa cegljad kaſa,
Od oruſcja Boga Dvore:

55.

Dàse gvoſden stan nahodi
Martov ovdi, bji na glasu;
Gvoſdje miri, gvoſdje podi,
Stupi, i vrata od gvoſdjàsu.

56.

Tìm josc i sad gdìse recce,
Dàje od boja Bog stanovo,
Gvoſdenàse ruda sjece,
Mjestòje ſvano Samokovo (30).

57.

Provadiom (31) jasce paka,
I na ſcjalieh morra Zârna
Odkud svitchje dagna ſrakka
Bjelìmùse Grad od Varna (32).

Digitized by Google

58.

Paſi Varno na daleee,
Gdi vojujuch' jur junacki
Smârt Vladislav (33) slavni stece
Kragl Ugarski, i Pogljacki.

59.

Alli vele s' bogljom kobi'
Sad Vladislav novi u slavi
Bliſu Varna Zara dobj,
I u potjeru s' vojskom stavj;

60.

Cîm s' junazim kìmjê bio
Kneſ Kodkjevich Karlo Glava,
Svòmjê rukom osvetio
Cjaas staroga Vladislava;

61.

A Koſazi (34) sârnuch' hârli
Starieh setetaa u ſamjenu,
Poſceghlìsu, i potârli,
Pace smakli Varno u pljenu.

62.

Nove raspe starra Grada
Mimohodech' Pascja ſcjalli,
I proch vogli svojoj tada
Bojnieh Koſaak' vojske hvali.

63.

Bugarskàmu sela ostaju
S' ljeve strane, k' desnoj kucja
Gdìse k' morskom' stere kraju
Plodna, i pittna svîm Dobrucja (35);

Digitized by Google

64.

U gnoj Teſcjak mukkom dugom
Od truda iſdan vîk ne osta,
Jer scto uſore ſa dan plugom
S' Opchinom-mùê hrane dosta.

65.

Prostranàje ſemglja toli,
Da tko gleda sjemo, tamo,
Stallòmùse svud okoli,
S' pogljem nebo vidi samo.

66.

Dva krat ovdi ſlatne Pcele
U ljettòse jedno roje,
I tolikrat Ovze bjele
Jagagncichje kotee svoje.

67.

Iſ Dobruce u ſagorje (36)
Podunavjem Pascja slîdi;
Ljepa mjesta dragh prostòrje,
Svèse punno selaa vidi.

68.

Kitte ſlatne, i rumene
Visse o dubju vochja ſrella,
Pod kîm traje dni gljuvene
Cegljad mirna, i vesela.

Digitized by Google

69.

Rojna uliscta, mljecna stadda,
Sçitne gnive svak uſçiva,
Nikopogljèê (37) od ſapada,
Darstero (38) odkud sunze sîva.

70.

Nikopoglje, kômu nije
Od stoo okkaa most dalece,
Rimski Cesar kî prostrie
Gdi najscirji Dunaj tece.

71.

Vrjeme mrakom od ſabiti
Zare, i Zarska krie imena,
Samòê svjetla vîk na svîti
Djellaa uſmnoſcnieh uspomena.

72.

Cjas Poklisar nepristaja,
Nu pospjescno naprjed hodi
Uprav rjeke od Dunaja
Na Chjeliah (39) dàje brodi.

73.

Chjelièsu Grad gnekada
Glasovita bile imena,
Obilješçja jedva sada
Naſirùse iſ kupjenaa;

74.

Bogdanski u gnih Vojevoda
Stjepan (40) Zaru odârvàse:
Gdje visozieh krov bji podaa
Sad na sunzu staddo pase.

Digitized by Google

75.

Mru Gradovi uſdighnuti
Od kamena stanovita,
A od umârle cjovjek putti
Sçjalli er nejma vjecnieh lîta?

76.

Ah ponosna nascja chjudi!
I jest joscte tkòse vara,
I u sçivotu tvârdse sudi
Videch', kami dàse obara!

77.

Poharana Grada sidje
S' desna ostavj Turcin kraja,
I uprjecj put, da pridje
Priko rjeke od Dunaja,

78.

Gdje slamegna mjesto hrani,
Josc i ostatke malle gneke
Od mostovaa, koje lani
Zar prostrie priko rjeke.

79.

Mòstbo oholi Dunav nèda
Varh svê rjeke dârsçjat bârsne,
Negh samo oni, kìmû od leda
Stavi Sjever, kìgâ smârsne.

80.

Tîm Poklisar Zara Osmana
Kô u Bogdanska poglja ujaha,
Vidjegnèmu kobnieh stranaa
Stupit nèda bes uſdaha.

Digitized by Google

81.

Pace svèscto naprjed jasce
Hughja ſcjalos svèghga trudi,
Kosti gole cîm plesasce
Od pobjenieh Turskieh gljudji.

82.

Sârzu odoljet mochi nejma,
Da od bolesti vas ne târne
Paſech' sillom pred occima
Turski rasap kùdse obârne.

83.

Vidje poglje svîm sciroko,
Kê Zar prikrj vojskom prie,
(Sokolovo sivo okko
Prigledàtga mochno nije),

84.

Da na svaku diſce stranu
Turskieh kostji gore uſgori,
Gdi s' po svjeta mnosc saghnanu
Mac Pogljacki na tle oborj.

85.

Sljedi tescki put u jadu
I ostajùmu na sciroku
Ugrovlasi u ſapadu,
Zârni Vali u Istoku.

86.

Neustavjàse cjas po putu
Turcin, paſech' ſemglju uſdasi,
Pacek ſa odkrit ſcjalos gljutu
U ovakèse tuſcbe oglasj.

Digitized by Google

87.

Ah davori! druſcbo milla:
Poſnatèli mjesta kleta,
Gdi nejſmjerna nascja silla
Minutoga pade ljetta?

88.

Begh Bogdanski uſàgn hode'
Molitmùse ovdje stavj,
Broj junakaa, mjesta, i ſgode
Dàmu od Turske vojske objavi;

89.

Velech'; kàſcmi (bitchje utjeha
Druga nachi sred nevoglje)
Svèscto od Zara bji do Leha,
I kô Zaru Leh odoglje?

Svàrha Pjevagna Trechjega.

Digitized by Google

NADOMJEREGNA

PJEVAGNU TRECHJEMU.

(1) *Okolo svârhe dvanaestoga Vjeka njeki dio puka Ugrovlàsckoga ostavjajuchi Erdegl otighje naselitìse u dârſcjavu Bogdansku, to jest, Moldaviu. Vodaz, i upravitegl svega toga puka biasce gnekakav cjovjek imenom Bogdan, koi sredj, i sloſcj nacin, koiembise ona cegljad sluſcila, i vladala u svoieh duhovnieh, i telesnich poslieh. Ovi bji najpârvi Voevoda, illiti Ban onoga mjesta, po nastojagnu kôga bji saſidan najpârvi Grad u onoj dârſcjavi, kojoj ostavj svoje vlasctito ime, tèrse ſàto i dnevi danascgnega imenom od Bogdanie, illi od Bogdanske ſemglje naſivje.*

(2) *Nastajnik Gascpara Millostichja na vladagne Banovine Bogdanske, illiti Moldavske naſivascese imenom Raduglja cjovjek himben, i tascte slave pohlepan.*

(3) *Rodìse Gascpar Millostich u ſemgli Hârvatskoj podloſcnoj oblasti pricestite, i prìvedre Krunne Austrianske okolo Godiscta* 1583. *od koljena priprosna, i siromascna. Gnegova hitra svjes sadruſcena s' nastoja-*

Digitized by Google

gnem, ſa pomgnivo, i vjerno iſvârscivati naredbe, i ſapovjedi Ahmeta Pârvoga Zara Otmanskoga, kôga sluſcbu, alli ne vjerru, biasce josc u djetinstvu prihitio, i ſagârlio, ciniscemu doprjeti do stola, i vladagna Banovine Bogdanske. Jelli paka bilo podpunno dostojanstvo gnegove vjernosti, pomgne, i nastojagna, kojègâje na toliko veliku cjaas uſnjelo, alli ſa ovomu nadomjeriti, hotjelòsèje da josc i srechja tu budde priskocit, neodreghjujèse nasc Spjevalaz osudit. Nu neka budde sctòmùdrago, svèghchje biti istinito, dàje on na vladagnu Bogdanske Banovine sidio, koje ſapovjed ujedno s' glavom po naredbi Osmana Pârvoga mallo poslie smârti Zara Ahmeta bilàmùje dighnuta, i pridata onomu ludomu, i tamnonu cjovjeku Radugli, kôga mallo prie gori imenovàsmo.

(4) *Drenopoglje plemenitìje, i glasoviti Grad od Rumelie saſidan kod rjeke Marize. Ovi Grad bji otet iſ rukaa Gârckieh od Murata Pârvoga Zara Otmanskoga God.* 1362. *i bji od istoga Murata pocjastjen svoiem Zarskiem Pristogljom, kojèse uſdârſcja u gnemu doklegod Godiscta* 1453. *Mahumet Drughi pridobj, i posvoji priveliki, i priplemeniti Zarigrad, tèrga naſva, i ucinj Pârvostolniem Gradom svega priprostranoga Otmanskoga Zarstva.*

(5) *Orfeo iſ Tracie glasoviti Pjevalaz*

Digitized by Google

Gârcki davnji od Omera, po smiscljenomu pripovjedagnu biasce sin Boga Apolla, i Vile Kaliope, i toliko isvârstan Skladnopjevalaz, da na sladki romon scizaa gnegove plemenite Lire ustavjahùse plahe rjeke, pribliscivahùse k' gnemu orusjane Tvârghje, i svjeri divje, i sârdite cignahùse pitome, i blaghe. Nakon smârti ovoga slavnoga Pjesnika staviscèse ghissdave Mudropojke pasiti, i cjuvati gnegovo mârtvo tjelo; a gnegova Lira bji usnesena na nebo, i namjesctena meghju svjesdostaniscta.

(6) *Nasiòje ovdi nasc Gundulich Lehsandra Velikoga Sârbgljaninom, prèm dàsèje on u Macedonji, a ne u Sârbglju, illiti u semgli Sârbskoj rodio; a to, jèrbo ovo ime od Sârbglja prostira plemeniti Pjevalàz priko svieh dârscjavaa, ne samo Macedonskieh, nu josc i Gârckieh, kakòse occito vidi u Cetveroredku pârvomu Pjevagna sedmoga, i drugovdje.*

(7) *Ova kuchja usee ime od Nemagne sina Dessova Bana od Kelma, koi budduchi rasbio na poglju Vojsku upravjanu, i sapovjedanu od Vladimira bratta Radislava Trechjega, najposliednoga Kraglja Dalmatinskoga, junackom sabgljom, i bojniem kopjem usighje na Kragljevstvo Rascianskо okolo Godiscta 1140., koiem gospodova on, gnegovi sinovi, i unuzzi do osmoga koljena, to jest, do Go-*

Digitized by Google

discta 1371. *dokle umrje Urosc najſadgni Kragl Rascianski, kôga Djed Urosc, i Otaz Stjepan hvagljenìsu ovdi od nascega Pjevaoza.*

(8) *Millosc Kobilich ſett Lazzara Grebgljanovichja Despota Rascianskoga bji privjerni, i prihrabreni Vojvoda Cetaa svôga Tasta. Ovi budduchi potvoren iſdajstvom prid svoiem Tastom, kakòno da biasce naumio cinìtmu iſghinuti vojszi, a gnega pridatti u ruke Murata Pârvoga Zara Otmanskoga, koi Godiscta* 1389. *biasce iſiscjao na poglje od Kosova ſa udarìtse s' receniem Lazzarom, u pârvu zoru jutra odredjena ſa boja pospjescno odletje u vojsku Tursku, ter ſa opravdàtse od nametnutemu krivìne uljeſe strelovito pod scjatore Zareve, udarj Murata osctriem noſcjom u sârze, i toga cjassa prostrjèga mârtva na ſemglju. Skocìse ſa tiem najbârſce ſa utechi iſ meghju Turakaa, i povratìtse opeta k' vojszi svôga Tasta; nu nèbji podoban ubjeghnuti od sille, i navale Turske; er budduchìse od gnih obaſnallo, sctòse bjesce Zaru pod scjatorom ſgodillo, u jedno trenuchje okka osta od gnihovìeh sabagljaa na komade iſkresan (Vighi Nadomjeregne* 6. *Pjev. Dvadeset.).*

(9) *Mihao Sviloevich bji prihrabreni, i ſato veoma hvagljeni Viteſ, a gnegova kuchja bji jedna od najplemenitieh, i najcestitieh meghju svjetliem gospodskiem kuchjam Kra-*

Digitized by Google

gljevne Bosanske prie nego ovu Mahumet Drughi Zar Otmanski pod svoj Turski jaram prighnu, i podloſcj.

(10) Marko Kragljevich biasce sin Vukascina Despota Sârbskoga. Ovi oncjas iſ pocetka svoje mladosti ſadobj veliku cjaas, i diku svômu imenu mnoſiem hrabreniem, i slavniem djellima, koju poslie beſpametno, i neskladno iſgubj. Nakon smârti svôga Otza Vukascina, to jest, Godiscta 1371. stavise Marko ſa Tursku koris, i slavu voevat pod zârgljeniem Stjegom Bajazeta Pârvoga suproch Mircju Banu Ugrovlasckomu. Nu budduchise po srechi dogodilo, da plemeniti Viteſi Ugrovlascki raſbisce, i rastjerasce pod Gradom naſivaniem Kragljevo svu jakosnu, i silnu vojsku Tursku; Marko nahodechise u tjesnoj, i gljutoj nevogli, ſa sahraniti ſcivot utece, i sakrise u jednu gustu, i pustoscnu dubravu, u koju doscjastoga dnevi ulaſechi jedan Ugrovlascki Lovaz, i neſnajuchi, da ondi biasce Marko, a videchi mallo daglje od sebe dàse njescto kretasce, i mizasce u gârmu, posudj, dàse u istomu gârmu nalaſjasce jedna kojagod divja gorska ſvjer; ſato nateghnu Luk, i iſpustj put onamo strjelu, koja naſbigl smjerrj nesrechnoga Marka prodirajuchimu gârlo s' jedne na drugu stranu; zjechja oessa u muzzi, i bolesti jaukajuchi, i ſavjevajuchii ſpu-

sârze na szjennu, i gljubav prema sebi istomu svoiem kreposniem, i viteſckiem djellima, da biasce Murat svoje pouſdagne u vjernos i hrabrenstvo Skanderbegovo postavio. Alli Skanderbegh ne biasce postavio svoje ſamjenito pouſdagne, i ufagne u obechjagnieh, i cjastih Muratovieh, pokli Godiscta 1443. obratimu plechja odstupajuchi od gnegove ſluſcbe, i prigrabivajuchimu s' naçinom prihitriem svoju Arbanacku Kragljevinu, koju po smârti gnegova Otza Ivana Kastriottichja biasce Murat nepravedno, i neraſloſcito svojoj podpunnoj oblasti podloſcio, i skucio. Ovu Skanderbegh nakon priuſechja raſborito, i svjesno vladasce, i suproch Turskiem nasârtagnim snaſcno, i krepko branjasce ſa sve vrjeme svóga dobrosrechnoga ſcivota raſbiajuchi neiſbrojne pute privelike, i prisnaſcne Cette, i Vojske Turske u kojèhse kadgodir isti Murat nahodjasce, kakòno ondar na priliku, kàdse vidje usillovan Godiscta 1450. sramotno, i beſ obſira utechi if pod tvàrdoga Grada Kroje ſa ucjuvati, i sahraniti ſcivot od oghgnene Skanderbegove sabgljе. Poslie smârti Muratove Mahumet Drughi sin Muratov posta na vladagne Otmanskoga Zarstva. ſa osvetit, i pomàrsit prjekore svóga Otza, koje biasce u bojnieh natjezagnîh s' Skanderbegom ſadostojo, i ſa opeta turski jaram na Arbanackù Kragljevinu nametnuti, i navaliti, hotje i ovi

Digitized by Google

prokuscjati prisamierno slavno hrabrenstvo glasovitoga Kárstjanskoga Vitesa; nu budduchiga u svako doba, i vechje krat isnascjao jednako tvárda, stavna, i nepridobitna, pacek veoma Turskoj vojszi, i svojoj cjasti sctetna, i pogubna, steghnut od mukke, i potrebe sklopj s' gnime jedan temegliti mir Godiscta 1460. Umrje najposlie privedri, i prihrabreni Skanderbegh u (onda Mletackomu) Gradu Alehsiu na 17. mjeseza Sjecgna God. 1467. i bji ukopan u Zárkvi Svetoga Nikole nakon 63. ljetta gnegova vremenitoga scivota.

(16) *Sciscman Battor bji glasoviti Voevoda od Érdeglja. Ovi svojom neozkvárgnenom vjernostim prema Cesaru Ridolfu Drugomu, i svoiem samjerniem hrabrenstvom suproch Turzim, koje vechje putaa rasbj, raspársrja, i poras, a navlasctito Godiscta 1594. natjezajuchise s' Muratom Trechiem sadobj svojoj slavnoj uspomeni pricjasnu diku, i vjekovito posctegne.*

(17) *Jagelloni s' ostaliema. Sctedimòse sadara o ovieh govoriti, jerbo u diglie, i po napose imamo odluku o gnih besjediti u Nadomjeregnih Pjevagna Desetoga.*

(18) *Sciscman Trechi bji onadagni Kragl Pogljackoga Naroda, i Otaz Kragljevichja Vladislava.*

(19) *Massimilian Austrianski nastojasce posvoiti, i priklopiti Pristoglje privedroga Po-*

Digitized by Google

stj nakon njekoliko vremena svoju ſcjalosnu, i necestitu duscju.

(11) *Lausc, illiti Ludovik, kôgànam ovdi napomegnuje nasc Spjevalaz bji u isto doba Kragl od Budima, i od Krakova, to jest, od Ugarske, i Pogljacke Kragljevine, kakòse pokaſcjuje u Nadomjeregnu 16. Pjevagna Desetoga.*

(12) *Budimje Pârvostolni Grad Ugarske Kragljevine tvârd, prostran, i plemenit. Krakovje takoghjer gnekada bio Stolni Grad Lehsckoga Kragljevstva veoma ljep, i ſamjeran toliko zjechja opchjenieh Ucionizaa, koliko zjechja uresa, i sjajnosti Zârkavaa.*

(13) *Janko, illiti Ivan Uniad rodise u Korvinu Gradu Ugrovlasckomu. On od Kraglja Ugarskoga Vladislava Cetvârtoga bji odredjen ſa vaſdagnega Voevodu, Vladaoza, i ſapovjednika od Erdeglja, i od dogne Ugarie. Biasce Janko taki hrabren Viteſ, da onieh vremenaa njèmu bilo prilicna; s' raſlogom dakle bji od naucnieh gljudji naſivan imenom Gedeona spasonosnoga puka Kârstjanskoga. Janko u deset pristrahovitieh, i priſcestokieh bojnieh ârvagnaa, a u cetresti sredgnieh, i pomagnieh suproch Turskoj silli prihitjenieh bji cestiti, i slavni pridobitnik. Samo dva krat u sve vrjeme gnegova ſcivota bji on od Turakaa u boju nadârvan; alli u-*

cinj, da ova nadârvagna buddu ſaplatjena od Turakaa ne potozima, nu rjekami od kârvi. Opchjenàje misao gljudji raſumnieh, da kad nebi bila Ugaria imalla onieh tjesnieh, i tuſcnieh vremenaa onakoga prikreposnoga, i privârloga Viteſa kakav bji Janko, dàbi do sada, ne samo Ugarska ſemglja, nu lasno sva inokupna Europa zvilila, i uſdisala priduscena, i pritisnuta gvoſdeniem, i samosilniem jarmom turskoga Samovladagna. Priminu Janko u Biogradu mjeseza Rujna Godiscta 1456.

(14) *Mattiasc sin gori hvagljenoga Janka biasce privrjedni, i primoguchi Kragl Ugarski, koi radi priplemenitieh slavnodobitjaa naloſcenieh, i nagradjenieh vârhu raſbjenieh, i raſruscenieh Vojnizaa Turskieh, ucinìse strascjan, i strahovit Turzima niscta magne od svôga Otza Janka (Vighi Nadomjeregne 7. Pjev. Osmoga).*

(15) *Skander-Begh u nasc jeſik hochje rjet;* Lehsandro Gospodar. *Oviem imenom bji naſvan od Murata Drugoga Zara Otmanskoga Ghjuragh Kastriottich sin pârvorodjeni Ivana Kastriottichja Kraglja Arbanackoga onda, kàdga josc mladjahniem djetetom ucinj obreſati po ſakonu Mahumetovu. Rodìse hvagljeni Ghjuragh, illìti Skanderbegh Godiscta 1404. Ovi budduchi pridan u ſaklad recenomu Muratu od svojega Otza Ivana Kastriottichja tako ljepo umje prighnuti Muratovo*

gljackoga Kragljevstva prie nego biasce ona Krunna nasadjena na prisvjetlo celo hvagljenoga Sciscmana Trechjega.

(20) *Scisman Trechi sarucìse u pârvoj scenidbi Godiscta* 1592. *sa Annu kchjer Karla Nadherzega od Austrie; a u drugoj pak Godiscta* 1605. *oscenìse sa Konstanzu, koja biasce od iste privedre kuchje.*

(21) *Vighi Nadomjeregne* 23. *Pjevagna Jedanestoga.*

(22) *Kraglizàje Majka tvoja; to jest, kchi Nadherzega Karla Austrianskoga.*

(23) *To jest, Ceciliom Renatom od Austrie, sa kojùse Vladislav oscenj.*

(24) *Imenom od smaja rasumie Spjevalaz slamenovati primoguchjega Zara Otmanskoga.*

(25) *Tjeraj Mjesez, to jest, Turskoga Samovladaoza, koi sa obiljesctvo usdârsci sliku od mjeseza na svoieh Stjesieh.*

(26) *Dobi sveka odmetnika, to jest, Tursko Zarstvo, pokli Turzi mârsu na istu priliku nascieh svonaa, i nechjeè da cjuju, i da pritârpe gnihova sveka.*

(27) *Vitòscje Planina, kojàse usdisce priko prostrane Sârbske, i Bugarske semglje.*

(28) *Kunoviza, bârdàsu nadimenovana Veriga od svjeta, illi* Catena Mundi.

(29) *Imenom Planine stare nasjvajùse njeka visoka bârda u semgli Bugarskoj, kojàse prusejaju tja do Vidina.*

Digitized by Google

(30) *Samokovòje Grad u Bugarskoj dârſcjavi saſidan meghju bârdim.*

(31) *Provadia jednàje od Bugarskich pokrainaa.*

(32) *Varnòje veliki, i jaki, Grad u Bugarskoj ſemgli pârvostolni pokraine od Dobruce.*

(33) *Vladislav Peti Kragl Pogljacki, i Nadherzegh Lituanski Godiscta 1440. bji josc odabran i ſa Kraglja Ugarskoga. Ovi dobri, vrjedni, i hrabreni Kragl iſa kako biasce vechje putaa u raſlizieh bojnich ârvagnih pridobio Murata Drugoga Zara Otmanskoga, poghinu na svârhu u boju kod Grada Varna vojujuchi suproch istomu Muratu God. 1444. na 11. mjeseza Studenoga nahodechise isctom u primaljetju svoje mladosti, budduchi stopârc priscjao priko devetnaestoga godiscta (Vighi Nadomjeregne 18. Pjev. Desetoga).*

(34) *Ime Koſakaa dolaſi od Slovinske rjeci* Koſa *illi jersùse ona cegljad, kojàse oviem imenom naſivju, oblacila u koſcju takieh ſcivinaa, illi jèrsu ſcivjela na nacin od gnih raspârscjana po dubravah, po gorah, i po pustoscnieh mjestieh. Ovi narod poceosèje iſvlacit iſ svoje davgne ſvjerske divjacine, tèrse pitomit, i u naukùse vjeſcbati po nastojagnu Stjepana Battora prisvjetloga Kraglja Pogljackoga Godiscta 1580.*

(35) *Dobrucjàjc bogata, i obilna dârſcjava u Bugarskoj Banovini s' ove strane od*

Digitized by Google

Dunaja, koja uſee svoje ime od Dobre njekadagnega Kraglja Bugarskoga.

(36) *ſagorjèje naſivana jedna pokraina u Bugarskoj ſemgli. Oviemse imenom naſivaju mjesta, koja ſa bârdima, illiti ſa goram ostaju.*

(37) *Nikopogljèje Grad, koise nalaſi u Bugarskoj dârſcjavi ſ' nasce strane pokraj rjeke Dunaja. Cesar Rimski po imenu Trajan budduchi namislio posvoiti Erdegl, oko God. 104. po porodjègnu Spasiteglja svjeta mallo daglje od Grada Nikopoglja prostrje priko rjeke od Dunaja jedan priveliki, i pritvârdi most, ſa mochi priko gnega slobodno svoju vojsku na onu drugu stranu privestiti. Graghja ovoga priplemenitoga mosta (po svjedocjanstvu mudrieh Pisalazaa) biasce najſamjernija, i najuſnositija od kolikoih doslje bji uſdighnutieh na ſemgli. Ona biasce pruſcena ſ' jednoga na drughi kraj recene rjeke Dunaja gdje biasce ova najuſcija, i ſato najdubglija, i najhârlija u svôm tjeku. Bji uſdârſcjana od dvadeset ſidaa, illiti dvadeset cetverokrajnieh stupaa usjecenieh u kamenu stanzu, od koieh svaki stoo i pedeset nogaa visine imadiasce, a niscta magne od scesdeset scirine. Vârhu ovieh stupaa uſdiſahûse dvadesti i jedan luk, illiti dvadesti i jedno okko od mosta, na koieh sva ostala graghja naslognascèse. Dalecina od jednoga stupa do dru-*

Digitized by Google

goga biasce od sedamdeset podpunnieh nogaa; i ako k' ovoj dalecini pristavìse josc scirina stupaa, ifnachjèse, da taj most biasce dugh ne magne od cetiri tisuchje sedam stotinaa i sedamdeset rimskieh nogaa. Glave od mosta s' jednoga, i drugoga kraja od rjeke biahu sctitjene od dva tvârda braniscta. Vrjeme, i Turska huda samosilnos shara ovu cjudnohitru graghju, prem da i dnevi danascgnega pasèse njeke malle necestite obaline od gne proscjaste davgne ufmnofcnosti.

(38) *Darsteròje u Bugarskoj femgli jedna ravna, i ljepa pokraina, kojàse prufcja sve do Dobruce.*

(39) *Chjelièsu Grad od Bogdanazaa* Kili *nafivan. Budduchi pribivaozi od Kjecezyaa rafbilli Tursku vojsku Godiscta* 1537. *i fatjeralìje do ovoga Grada, porusciscèga, i oghgnom upalisce.*

(40) *Voevoda Stjepan bji Ban Ugrovlascki. Ovi vârli, i nepridobitni Vitef ucinj Godiscta* 1475. *jedno prihrabreno, i prifamjerno fadobitchje u femgli Bogdanskoj suproch Mahumetu Drugomu Zaru Otmanskomu rafbiajuchi sa samieh tridesti tisuchjaa vojnikaa gnegovu silnu, i strahovitu vojnizu od stoo i dvadesti tisuchjaa Turskieh junakaa.*

Digitized by Google

Digitized by Google

OSMAN

PJEVAGNE CETVARTO.

Alì Pascja Bogdanskomu
Begu kaſce kobno poglje,
I u gnem' mjesta, gdi Zarskomu
Vojstvu Pogljak jacji odoglje:
Cette broji, i Bojnike,
Kisù od vechje cjasti, i dike.

1.

Jur Bogdanski Vojevoda
Bjesce umukô ſcegljan cjuti;
Kad od bojnieh kaſat ſgodaa
Poklisàrse Zarski uputj.

2.

Klice: cjuti strascno, i placno,
Kako Pogljak Zara dobj,
ſnaj ne gljudi, nu divjacno
ſvjeregne ovo ganulòbi.

3.

Tim scto isctesc mâ besjeda
Dâti kaſce stvari trudne?
Istàih ſemglja pripovjeda
Sviem Putnikom u noch', i u dne;

Digitized by Google

4.

Semgljàê cjulla, i vidjela,
Cjuj, vigh' i ti pred occima
Vjecnu ſcjalos Turskieh djellaa,
Kà nakon nas ostat ima:

5.

Kolik' okkom moſc' ſamjerrit
Sve bji Viteeſ' punno ravno,
Vojska, kû nîe moch' iſmjerrit,
Broj, kî cjuo nièse davno.

6.

Obſirùchse na gomille
Kostji, kê svud leſce okoli,
Sudi, kèsê stârsce sille,
Misli, koja kârvse prolj.

7.

Stoo jeſikaa, stoo narodaa
U jednòse stâ s' po svjeta:
Mac Pogljacki smârt sviem pòda,
A grob ova ſemglja kleta.

8.

Nu er velika cjudda cesto
Vjerre lasno nèdostoje,
Mjestòtìchju sad po mjesto
Ukaſati gdi tko stòje.

9.

Prut (1) pod tobom gledaj rîku
Do tja gdi opet Nester (2) grede:
Zar priko gne svû veliku
Vojsku u ovo poglje uvede.

Digitized by Google

10.

A Hotima (3) Grada ono
Iſ daleka gdìse bîli;
Jako Pogljazi, i smiono
Pod gnim bjehùse utvârdili (4).

11.

Nester rjeka svîm duboka
Sctitjascèih od Sjevera,
Grad bragnascèih od Istoka,
I brjegovi kîm nîe mjerra.

12.

Od ſapada jamme cjudne
Bjehu obdubli oko sebe;
A ne bjehu od Poludne
Inèim tvârghje od potrebe;

13.

Jere iſvan tvârda, i jaka
Sctòse i sama mjesta vide,
Od najboglîeh sprjed junakaa
Stahu u oghgnu gnih obſide.

14.

Nu da obrane i od toga,
I drughèim svèsu palle,
Pârsìbìih od samoga
Kragljevichja sacjuvale.

15.

Ne isctèse ſgraghja ina
Gdje Vladislav slavni posta';
ſa stoo goraa, i planinaa
On sam svòjje vojszi dosta;

Digitized by Google

16.

On sam Turskoj vojszi odolj,
I od nas mârtvieh gore uſdiſce,
I od kârvi rjeke prolj
Od Nestera scire, i visce.

17.

Na glavizi (5), vârh nas kàjê,
Scjatorise Zarski obstrjesce
Okolòim na sve kraje
Kapigiaa (6) straſcja bjesce.

18.

Pod gvoſdeniem buſdohani'
Sces tisuùchse ovieh naghje;
Jer straſcnizi oni iſbrani,
I Zarskièhsu Vrataa (7) ſgraghje.

19.

Veſjera ovdi Velikoga
Husainàse scjator prope,
Deset tisuùch' okològa
Kruſcj nosech bjele oklope.

20.

Ne dalece scjatoor' Zarskieh,
Kjî od Grada sliku dârſce,
Glava od cetaa Jagnicjarskieh
Alì Aga (8) scjator vârſco.

21.

S' gnim junakaa tries tisuchjaa
Doghjé ſa sctit Zarske glave:
Desnizàje gnih moguchja,
Oghgneniènse diglkam (9) slave.

22.

Nùê moguchstvo svieh lipsalo,
I sva slava potamnîla,
Ako sred gnih ne ote mallo
Zarsku glavu Poglska silla.

23.

Tîm Alia vjerni Aga
Samanìih korj, i kara,
Cîm svâ sama sabglja, i snaga
Na obranu bjesce od Zara.

24.

Ah! da sljedech' tvê kriposti
Svakìê viteſ tvoj vojevo,
Ne Turacke, da nu kosti
Pogljackèhi bile ovo.

25.

Spahogljanaa (10) pak vojniza
Bjesce skrilla mjesta daglja,
Kìêh gvoſdena svegh desniza
Scto dostiſa ârva, i vaglja.

26.

Petnes tisuùch' bji gnih broja,
S' ghiſdom kogna jaha svaki,
Sad, i tada vârh gnih stoja
Glava Dervisc junak jaki,

27.

Jaki junak, alli koli'
Jaoh! podhiban Zaru svômu!
Jer bji uſrok ovi oholi
Svemu raspu Turackomu.

Digitized by Google

28.

On s' junazim svoim uſmace,
Zara ostavj on najpârvi,
On omastj najprie pace
Mac Pogljacki Turskom kârvi'.

29.

Bliſu ovieh put ſapada
Mnoſc Spahiaa (11) stasce opeta
Memiâih Hârvat vlada
Dvaes tisuchjaa u stoo cetaa:

30.

Zjevi od gvoſdja scjupglja nose,
Kê oghgnena ſarna iſmechju;
Vârlinòmse svud ponose,
U pogledu kaſcju smechju.

31.

Viteſovi uſ gnih prîzi
Delie (12) stahu u tri cette
Putaa opchjenieh ſasjednizi
Iſdajstvoim occi prjete.

32.

Od raſlizieh ſvjerji koſce
Sterùimse ſgar niſ plechi,
Dugo s' niziem ne raſloſce,
Sabgljàê raſlogh gnih najvechi.

33.

Mjescte Boga pjeneſ sluſce,
Drugh u druga ne uſdàse,
Samokrese tamno oruſcê
Od iſdaje nose uſàse.

Digitized by Google

34.

S' gnimàse Omer svud poteſcja;
Stavj druſcba Glavom gnega
Raſbojnika, i lupeſcja,
Kô najvârgljega, i hugbjega.

35.

S' Poludnàse Rumelskoga
Beghlerbega (13) scjator prosu,
Vojevodstva pod vlas svôga
Peset tisuuch' podpunnòsu.

36.

Biòje ovi Pascja iſbrani
Jusuf Boscgnak iſ Blagaja (14),
Kî prostrie most prostrani
Priko rjeke od Dunaja.

37.

Svi u oghgnu svoji bojnizi
Put pagljahu mimohode';
Tîm nîe cjuddo, da u svôj rîzi
Dunaj prid gnim sklonj vodde.

38.

Skander Pascja s' Arbanasi
S' ljevogàmu kraja stoja,
Dvanes tisuuch' gnihse glasj
Sadojenich kârvi od boja.

39.

Junak s' druſcbom ponosito
Na Pogljake pârvi istece,
Kîh s' Gascparom (15) predgne litò
Dio ſatjera, dio posjece.

40.

Alli ohol pârviem bojom
Samànse ufa imat boglju,
Ako platj kàrvi' svojom
Predgnu dobit na istom' poglju.

41.

Sokolovich Pascja od Bosne
S' desnèmùje bio paka,
Sred vojnize svê kriposne
S' scesnaes tisuuch' sta junakaa.

42.

Sokolovich unuk Zarski,
I Veſjera Mahumeta,
Kîm josc slove krai Ugarski
Zjech' vaſechja od Segheta (16).

43.

Na Kognieh svi Boscgnazi
Sjahu svjetlo odjeveni,
Satocnizi hârli, i jazi,
Kopjanizi svîm hrabreni.

44.

Sa cettami Bosanskîme
Junazi opet stahu iſ stranaa,
Klêh Svetoga Save ime,
I Herzega stoi Stjepana (17).

45.

Herzegovze tkòê vidio,
Deset tisuuch' bròjim poda:
Chjor Husain Pascjàê bio
I Begh gnima, i Vojvoda.

Digitized by Google

46.

Tvârghja od ſcizze sapletena,
I oruſcja svièmsu puscke:
Cegljad uſrasla u sred stjenaa
Stiſcjuch', i ârvuch' ſvjeri luscke.

47.

Nu od ſapada vârh svieh Pascjaa
ſdârſcja scjator ſemglja ravna
Mahumeta Karakascja,
Budimskoga Pasce slavna.

48.

Junak ovi slavno ime
Stece u vojskah, koje vodj,
I Veſſjerom Velizîme
Jùrga ſvahu svi narodi.

49.

Pacek do cjas cekascèse,
Dàga vechje nada svîmi
Zar na pârvo mjesto uſnese,
Husaina smakne, i slimi;

50.

Pokli vârh svieh Vojevodaa
Pomillova jòscga onada,
ſa Gljubovzu kadmu poda
Sestru, i Budim da gnim vlada.

51.

Alli otrovna huda ſloba,
Kâ ſa tughiem raspom smaghne,
Naghje vârku u to doba,
Da iſ svjeta ònse iſaghne.

Digitized by Google

52.

Ova Zaru vid ſaslîpj,
Dàga usilli beſ raſbora,
Da on Pogljake sam naripi (18)
Raſbiati sred Taboraa.

53.

Pace osuda bilàê taka,
Turska vojska da poghine
Kad opustj od junaka,
Kìê bragnasce nad sve ine.

54.

Sam nasârta skupne sille,
Vaglja, udara, sjece, i strjeglja,
Dokli pade vârh gomille
Od pobjenieh nepriategljaa.

55.

Ah! dàê taka tri bojnika
Nascja vojska josc imalla,
Nèbi gnèsc sctetta prîka,
Negh Pogljacka narizala.

56.

Alli vjecna dika, i slava,
I smârt ista bjìmu tade,
Kragljevichja Vladislava
Iſ pod ruke pokli pade.

57.

Soko vie bârſci od strjele
Vârh svieh ptizaa perja ohola,
Alli leti visce vele
Oro sivi vârh Sokola.

Digitized by Google

58.

Nu vaj ! huda kobna poglja !
Spomenàme htjê raſ-ſcjalit,
Dàmìje trjebi sred nevogljaa
Nepriateglje sillom hvalit.

59.

Ah ! nehvalim nepriateglje,
Nego krepos, kâ pod nebi
Svietlost ima dana bjeglie,
I gdigòdje hvalàê sebi.

60.

Vratimòse tîm s' besjedom
Kaſat opet od Zareva
Vojstva obilna mjesta redom,
Naprjed, naſad, s' desna, s' ljeva.

61.

Paſi onamo gdje utocillo
K' trechjemùséê poglje briegu;
Mjestòje ono dano bilo
Natoljevskom' Beghlerbegu.

62.

I tko pod gnim sabglju pria
Uvrjeſcìga sred dva morra
Sivas, Maras, Amaſia,
Bursa, Ersum, i Angora (16).

63.

Svi Vojvodom gnega glase
Vojevodaam' nada svîma,
Nu opet Narod svaki nàse
Pascju od mjesta ſa Glavu ima.

64.

Natoljevaaz' sve puschkaraa
Bilo sceset tisuchjaàje;
Svakìê vjeran, i ſa Zara
Stoo ſcivotaa dat nehaje.

65.

Scjator uſ gnih Pascja obstrie
Od veſena platna ljepa
Od Faſinske Mangârlie (20),
I obilnoga od Alepa (21).

66.

Jur junakaa sobom obra
Po stotinu stotiin' svaki,
I svi imahu kogna dobra,
Sabglju bridku, i luk jàki.

67.

Od sces tisuuch' mnòſcse uſbusj
Karamanaa (22), i uſ gnih ſdruſcja
Pute odiru, ſcivu u gusi,
Bat, sabglja, i luk gnìhsu oruſcja.

68.

Tolikìse broj kognikaa
S' Zarom ovdi doch poteſcj,
Kìeh Jordana poji rîka,
A Evrjenska (23) ſemglia vrjeſcj.

69.

Svaki bârbom vjescto mechje,
Svaki lukom dobro strîglja,
Beſ kriposti, beſ odjechje
Viteſ naſvan, lupeſc ſbiglja.

Digitized by Google

70

Arapaàse (24) uſ gnih cesto
Tri tisuchje tri krat stallo,
Kjì nikada jedno mjesto
Ne opchje dârſcjat ni ſa mallo.

71.

Cegljad beſ stana, i beſ cjasti
Gdìse dere, pljeni, i scteti
Boglja skrovno ſa ukrasti,
Nèghli occito ſa oteti.

72.

Dalecina okko uſ-strascja:
Gledaj gdìse nebo skucja,
Djarbekirskìse (25) ondi Pascja
S' deset tisuuch' vojske ſbucja.

73.

Oruſcjèmse svi obstrjesce,
S' kognem potech' vaſda lazi,
Svi pod perjem, svìse rjesce
Pravi viteſi, i junazi.

74.

Sami stekosce ovji slavu
Suproch Orlu od Sjevera,
Nedobitnu sljedech' Glavu
Hrabrenoga Dilavera.

75,

Kì, nekàmu raste smìgne,
Na pàrsieh dârſcja vìku
Od Slavojke Agjamkigne
Gljubi svoje ſlatnu sliku,

Digitized by Google

76.

Kù na kopju dobj, i ote
Sinu Kraglja od Persie,
I ſamjerne zjech' ljepote
Kratka cjassa beſ gne nije;

77.

Pacek joscter sctòje vechja
(Od pravoga dalek' ſnagna),
Dàrſci da ona svàjê srechja,
I Boſcjansvo, koje klagna;

78.

Turske kàrvi u sred blatta
Meghju Lehe junak skocj,
I ote Orlu iſ nokataa
Mladi Mjesez od Istoci;

79.

ſa koê djello Osman mladi
Husain Pascju diſce, a gnega
Vàrh Veſjeraa svieh posadj
Na vladagne svjeta svega.

80.

Kod gnegàse Armeen' joscte
Petnes tisuuch' tvârdo ſghnjeſdj,
Kogne suhe, i okoscte,
Alli hârle svaki jeſdj.

81.

Oruſcjàsu strjele, i luzi,
Kô inìm mnoſìm, i gnih vârsti,
A s' gvoſdeniem scipi' u ruzi
Indioske dughe târsti.

Digitized by Google

82.

Paſi suncia ſrakka ſlatâ
U oblak bîo gdîje upârla,
Ondi Pascja od Bagdata (26)
Stòje, i ùſagn vojska vârla.

83.

Abas bjeloj u haglini,
Kî od Sljednika (27) posvetchjènje,
Onse u obraſ' priklon cini,
A visoko sârze penje;

84.

Gori od morra Hvalinskoga (28)
Tja do Bjelezore (29) Grada
Raſlikàsu druſctva mnoga
Od Narodaa, koîm on vlada.

85.

Stoo Pascjaàje, i stoo Begaa,
I viteſaa broj beſ broja
Pod ſlamegnem bjela stjega
S' gnim sljedilo kârv od boja.

86.

Alli pogled sad uputi
Odkli bjeli dan iſlaſi
Na vârh oni podighnuti,
Kî sve ravno poglje paſi.

87.

Ondi Istocna stâ Bojniza
I u gne lizu sunze, i zora,
Glasovita Sokoliza
Velikoga kchi Mogora (30).

Digitized by Google

88.

U gne druſcbi dvanes ona
Djevojcizaa bojnieh ima,
I moguchjàje, i smiona
Zjele vojske ſatech' s' gnima.

89.

Sve u rukah kopja nose,
A u occiuh dârſce strjele,
Veſi od ſlata gnìhsu kosse,
Jascju kogne jak snjegh bjele.

90.

Sabglja o paasu, luk niſ plechi
U mnogùim vissi uresu,
Po prilizi, po odjechi
Vile od goraa vidjet svèsu.

91.

Tìm Kragljevska prighiſdava
Dikla sred gnih rèkbi dàje
Ljepa Boſciza od dubravaa,
Kâ u lovu danke traje.

92.

Na raſblude ona mlada
Chjud oholu vîk ne prighnu;
Bjesne kogne krotj, i vlada,
I tekuchi vjetar stighnu.

93.

Sred oruſcja raste smîno
Beſ bojaſni u ſcivotu,
I od ſcene nejma ino,
Negh samo ime, i ljepotu.

Digitized by Google

94.

Po planinah priko goraa
Vârle ſvjeri traſcj, i diſa,
I slobodna beſ umora,
I tjeràih, i dostiſa.

95.

Kazigàjoj resi tescka
Mjescte vjenza ſlatne kossi,
Sctit ſârzalo, a vitescka
Oklopjàsu zvjet, kî nosi.

96.

Vito kopje gnèje ighla,
A vreteno bridka sabglja;
Na pomòchsèê Zaru dighla,
Da Pogljacka poglja ugrabglja.

97.

Jakno rusa, kû okoli
Bodeſcgliva dracja od svudi
Ljepotàse gne oholi,
Neka ceſne tkòje ſcjudi.

98.

Alli sctòjoj to pomaga,
Dàê ponosna, akòê milla,
I ohola, akòê draga;
Mladàê Zara tîm ſanilla.

99.

On s' pogleda gne suncjana,
Kìêmga iſ occji ljepieh strjeglja
Primj, i poſna vechje rannaa,
Nèghli od svîeh nepriategljaa.

Digitized by Google

100.

Vas mlaghjahan plàmje oghgneni
S' draghe rajske gne ljepote,
Kâ poſorim svjetliem pljeni
Svacia sârza, i ſcivote.

101.

Nu robujuch' u gljubavi
Zàrse odkriti ne usudj
Ljepoj kàmû dusciu stravj
Scto u sârzu svômu ſcjudi.

102.

Sasve dàga oghgni ſcivi
Satvoreni hughje pârſce,
Ceſne, dàse ne raſghnivi,
I od svê vojske ne odvârſce.

103.

Alli i ſa gnim Sokoliza
U ne magnem' oghgnu gori,
Gljuven pogled draga liza,
I gne tvârdo sârze otvorj.

104.

Gori, alli plame krie,
Gorke târpech' vîk boljeſni:
Gljubi, alli josc ne smie
Objaviti svê gljuveſni.

105.

Ceſne mlada, i neiſmjernu
Sumgnu ima, da Zar i gnu
Nèbi uſeo ne ſa vjernu
Gljubi, neghli ſa robignu.

Digitized by Google

106.

Pace slutech' to ſaisto
Nejma mira u ſcivotu;
Goni gljubav sârze cisto,
Od svieh ſcegljaa na sramotu.

107.

Da od Pogljackieh silaa ova
Sama osta, glas prolîta,
Sred dobitieh viteſovaa
Dobitniza ne dobita;

108.

I da i sad josc obtjece
Sjemo, tamo po kraini;
Robi, pljeni, bie, sjece,
I od Kârstjanaa rasap cini.

109.

Vìdse naprjed ne prostira,
Tîm nemogu ukaſàt-ti,
Velikoga od Misira
Gdìê opchio Pascja stati.

110.

Od Misira, kìsê ima
S' Kragljevstvima iſtakmiti,
Tolikòbo neiſmjernîma
Miri' okolo ſemglje obhitj.

111.

Na boj s' dva krat stotiin' trista
Biòê doscjo Vojvoda ovi:
Od Egipskieh plodnieh mîstaa
Gnegovìsu viteſovi.

Digitized by Google

112.

Svaki ſlatnoj u odjechi,
Srebrom kova kongske stupê,
Nepriateglju svôm' nosechi
Ne oruſcja, nèghli odkupe.

113.

Ostatzìse ovo broje
Od starieh Mamalukaa (31),
Sârzèim krepos ſgubîlòje,
Trattit ſlato ne josc ruka.

114.

Nut Jemira, mjesto koje
Prekopskoga (32) ſdârſcja Zara,
Kî na pomoch Zaru dôje
S' tries tisuchjaa svoîh Tataraa.

115.

Gdi obnochje, ne osvanu;
Beſ pristanka, beſ umora
Pljene obtjecjuch' svaku stranu,
I od pogljaa, i od goraa.

116.

Sva Podoglska ſemglja, i Ruska,
Kû poſceſce, i porobj,
Tatarinu bjesce uska
Dokli gnega jacji dobj.

117.

Vojevoda Kiovskìga
Pan Samoski s' spljenom stiſce,
I ucinj, da opet riga
U svôj kârvi svèscto diſce.

Digitized by Google

118.

Nu gdi ostavjam od Poludna
Zârnze ? Gdilim mjesto kaſcju ?
Sviesde broit stvàrje trudna,
Timjê boglje, dàse utaſcju.

119.

Istocnoga vojska ſmaja
Nemoſcèse vojska rjeti,
Negh pucina beſ dna, i kraja
Sa svjet prikrit, i proſcdrjeti.

120.

Gleda' okolo odàsvudi
Scto okko vidi svôm kriposti',
Sve bji punno bojnieh gljudji,
Svèê sad punno susieh kostji.

121.

Sve bji punno oghgna ſciva,
Svèê sad punno mraſna praha,
Prut, i Nester scto obtjeziva
S' zârna morra do Ugrovlahaa.

Svârha Pjevagna Cetvârtoga.

Digitized by Google

Digitized by Google

NADOMJEREGNA

PJEVAGNU CETVARTOMU.

(1) *Prùtje rjeka, koja prolaſi proſ Bogdansku ſemglju.*

(2) *Nestèrje rjeka, koja raſlucjuje od Polonie Beſarabiu, i ſemglju Bogdansku. Priko ove rjeke ucinj Osman sastaviti jedan most od Plavji, i Laghjaa, po kojemu on prighje s' vojskom na drugu stranu od vode.*

(3) *Hotim, illiti Choczim Gràdje Bogdanski pòkraj rjeke Nestera na granizah Pogljackieh.*

(4) *Biasce odredilo Vjeckje Pogljacko, ne udarati na Turke onoga ratta, nu samo opiratìmse, i odbiatìih od svoieh Taboraa.*

(5) *Biasce Osman cinio rastrjet po vârh gnekoga visokoga brjega, illìti gneke visoke glavize svoje Zarske scjatore, koji bjehu prilicni jednomu veliku Gradu. Kod oveſieh scjatoraa bjì iſhitreno jedno ſamjerno uhodiscte, iſ kôga Zar mogasce podobno raſgledati svakolika kretagna, i ſatjezagna svoje vojske suproch Pogljackoj, i gnihova ſamjènita ſarattjegna, i ârvagna.*

Digitized by Google

(6) *Kapigiésu strafcjani fdvorgnieh vrataa od Saraja Zareva, budduchi vrata unutârgna cjuvana od bjelieh Hadumaa, illiti usckopgljegnakaa.*

(7) *Pârva velika vrata od Saraja Zareva u tolikòjsu szjenni kod Turakaa, da prisvjetli Otmanski Dvorovi od gnih ufesce svoje ufnosito ime, tèrse tako nafivaju: Sjajna Otmanska Vrata.*

(8) *Tolikàje oblas prid Zareviem Pristogljom Aghe Jagnicjarskoga radi ufmnofcnoga broja Jagnicjaraa, koiema on vlada, i fapovjeda, da nije iscta magna od one, koju ima jedan opchjeni Voevoda vojske; tako da ifa Mufti, i Velikoga Vefjera ònje najpârvi u cjasti, i szjenni kod Zara.*

(9) *Onda, kad Zar glavom svojom iflafi fa fapovjedati, i vladati vojskom, nije itkomu drugomu dopuscteno, ifvan samoga gnega, utaboritìse u sred Jagnicjarskieh cetaa; fatòse biasce vojska Jagnìcjarska okolo scjatoraa Osmanovieh utaborila.*

(10) *Spahogljanìsu jedna vârsta od Kognikaa vojske Zareve, koieh on navlasc ufdârfci, hrani, i platchja.*

(11) *Spahièsu druga vârsta Turackieh Kognikaa (Vighi Nadomjeregne 14. Pjevagna Pârvoga).*

(12) *Delièsu Turski vojnizi povoglni, koji ne fa platu, nego fa occitovati svoju*

Digitized by Google

snagu, krepos, i junasctvo vojuju. Ovji ſa navlasc buddu Sârbgljani, i Boscgnazi.

(13) *Dvadestìsu i dva Beghlerbega po raſlizieh vladagnieh dârſcjavâ Turskoga Zarstva raſdjegljena, od koieh dvàsu u najvechjoj szjenni, i cjasti dârſcjana; to jest, oni od Natolie, kakonòti Poglavar od Aſie, a ſa gnim oncjas oni od Rumelie jerbòje Vladalaz one Turske Dârſcjave, kojàje najpârva bila u Europi od Mahumetovazaa uſeta, i posvojena.*

(14) *Blagaj Tvârghjàje oviem imenom naſivana, kojàse nahodi u Bosni sagradjena na vârh jedne osctre, i obsjecene gljuti, i sa svieh stranaa iſ okola vodom obkruſcene. Naſivjèse Blagaj, od rjeci Slovinske* Blago, *jerbòsu u gnoj stari Bani, i Kragljevi Bosanski svoje blago uſdârſcjali, i cjuvali.*

(15) *Gascpar ovdi od Gundulichja imenovan, onìje isti, o kômu sctogod rekosmo u* 3. *Nadomjeregnu Pjevagna Trechjega. Alli ſa stechi obilniu svjetlos od onoga, sctòse ſadârſci u ovomu Cetveroredku, trjebàje svarnut okko na ovò scto sljedi. Godiscta* 1620. *biahùse porodila gnekakva natjezagna meghju Vratima Otmanskiem, i Krunnom Pogljackom vârhu vladagna, i ſapovjedi Banovine Bogdanske. Radi toga maknu Zar svôga Skander Pascju sa sedamdeset tisuchjaa gnegovieh bojnikaa, i poslàga na granize Bogdanske.*

Digitized by Google

Krenuscèse takoghjer i Pogljazi, koji s' dvanes tisuchjaa Kosakaa, a s' osam tisuchjaa drughe ruke vojnikaa utaboriscèse na blisu recenieh granizaa, sa mòchse u potrebi oprjeti Turzima. U toliko jerbo Gascpar Millostich biasce bio lascivo obadjen prid Osmanom, dàse biasce potajno odmetnuo od Zara, i pridrusciòse k' Pogljackomu narodu, tisnu Osman jednoga Cjauscja s' dva raslika Lista, nekàbi jednoga pridao Skander Pasci, u kòmùmu on nareghivasce, dàbi udigl pogubio Millostichja, a drugoga istomu Millostichju, nekàbi otiscjao isnachi Skander Pascju, sa primiti od gnega Zareve sapovjedi. Privarise Cjausc pristupajuchi k' Millostichju, er nehote onìmu lis pridade, koi biasce poslan Skander Pasci, po kòmu rasumiusci on misli, i naredbe Zareve, pogubj oncjas recenoga Cjauscja, i sve ine Turke, kojise u Gradu Jassi nahodjahu, pak pobjeghnu s' sces stotinaa Bogdanazaa, i sadrusciòse s' recenom vojskom Pogljackom. Dohodechi Skander Pascja u sposnagne svega toga, udarj snasono na Tabore Pogljacke, i sa jedan zjeloviti dan s' gnima natjezàse; nu niscta drugo s' tiem ne uradj, negh porasu, i rasap svoiem junazima. Svìem tiem nastoja, i ucinj, dàse budde rasmetnuti Vojska Kàrstjanska; pokli gneki slatom podmitjeni, a gneki opeta strahom priusceti rastàrkascèse, i rasbjegosce Pogljacki vojnizi ostavjajuchi svòga

Digitized by Google

hrabrenoga Vojvodu s' gnescto prem mallò gnegovieh vjernieh viteſovaa, koji neimajuchi jakosti ſa odârvàtse Turzima kad biahu poslie od gnih nasârnuti, iſghìnusce na nacin, dàih mallo utece. U broju od onieh, koji pobjegosce iſnaghjèse i Gascpar Millostich, koi budduchi usârmuo s' samiem svoiem sluſcbenikom u jednu veliku, i gustu dubravu ſa odpocìnuti od truda, i duga puta naſlonise na travu, i nà gnoj ſaspa. Nu ſnajuchi oni nevjerni sluſcbenik, da pri gnegovu progonjenomu Gospodaru nahodjascèse josc dosta blaga, ſa opljenitga od gnega osjecèmu glavu; pak ſa k' tomu priloſcit josc i uſdarje, kojèse nadasce primiti od Zara ſa prigàrdo djello svòga prihudoga iſdajstva, odnesèje u Zarigrad, i poklonije Divanu; ter tako ovi opaki cjovjek, mjescte Skander Pàscè, iſvârscj poſcjude, i naredbe Osmanove.

(16) *Mehmed Pascja Sokolovich ſett Selima Drugoga bji Veliki Veſjer pod Zarstvom Sulimana Drugoga. On nakon tridesti i sedam danaa obsjèdovagna obârva, i osvoji na 7. Rujna Godiscta* 1566. *Seghet pritvârdi Grad Ugarski saſidan prima granizam Hârvatskiem. Ovi Grad bji jakosno uſdârſcjan, i viteseki bragnen od Nikole Kneſa ſdrinskoga, koi osta ubjen pod gnegoviem mirima u jednomu juriscju plaho iſ Grada na Turke oborenu. Pridobitje ovoga Grada bji ſaplatje-*

no kârvim, i ſcivotom tridesti tisuchjaa Jagnicjaraa, koji naskakajuchìga necestito iſghinusce. Pod istiem Gradom umrje na cetiri recenoga Mjeseza, i Godiscta Zar Otmanski Suliman Drughi, koi svojom glavom hotje vladati, i uporavjati obsjedovagne okolo ovoga Grada postavjeno, prem da biasce staraz od sedamdeset i dva ljetta.

(17) *Sa koi ufrok Herzegovina naſivàse imenom Banovine Svetoga Save, vighi u Nadomjeregnu drugomu Pjev. Osmoga.*

(18) *Nakon mnoſieh nasártagnaa, koieh Turzi suproch Pogljackiem taborima ùcinisce, pridoghje u vojsku Pogljacku (kako bji nareceno u XIII. broju Skaſagna ſcivota Osmanova) Kragljevich Vladislav s' najplemenitiom Gospodom Pogljackom, i s' privrjedniem Njemackiem cettami. Cjujuchi Osman ſa gnegovo doscjastje, nekàbìga pristojno poſdravio, odlucj nasárnut na gnegove cette, zjenechi, dabìih lasno mogao raſbit, i raſaghnat, budduchìmu bilo od uhodaa doglasceno, dàse on biasce u najslabiu stranu taboraa namjestio. Husain Pascja onadagni Veliki Veſſer misliusci, da ovo biasce jedna najboglja prigoda, u kojòjbi mogô poraſit svôga davnoga natjezaoza Mahumeta Karakascju Pascju Budimskoga, kóga vitescku krepos nenavidniem okkom gledasce, prikaſa Osmanu gnegovo vrjedno hrabrenstvo, i prihitrjem svjettom ponu-*

Digitized by Google

kovùga, da nitkoga iſvan gnega ne budde poslat sunutìse, i naprjeti na tabore Vladislavove, a dàbìga on isti s' svoiem junazima podpomogô, i obranio, akòbìga u kakvoj potrebi, i tjeskochi upaſio. ſagârlj Osman ovi svjett, i naredj Mahumetu, dàbìga on s' svoiem cettami u djello postavio. Dobrovoglno podloſcìse ovoj naredbi vârli Pascja, uſajuchi tom prigodom svakomu occitovati, koliko on biasce hrabren viteſ, i pomgniv iſvârscitegl naredbaa svôga cestitoga Zara. Nu ako uhode vjerno doglasisce, koja strana Pogljackieh taboraa biasce najslabia, nemogahu ikako ſnatti, ni pripovidjeti junasctvo, i hrabrenos cetaa u boju ustaranieh, koje oni dan biahu odredjene na obranu tieh slabieh stranaa. Otighje dakle Mahumet, i udarj na recenc tabore s' temeglitiem pouſdagnem dachjèih prolomit, i naſvàtse slavni Pridobitnik; alli do bârſo vidjèse tescko privaren; pokli ſasve da Koſazi mnogu kârv prolisce, nu naſbigl vitescki obranisce tabore. Kàdse paka Njemacke cette na pomoch Koſakaa ſatekosce, udigl na daleko od taboraa Otmansku vojsku odbisce; tolikòje pacek ometosce, i raſaghnasce, da iſa kako biasce pokaſao jedno priſamjerno hrabrenstvo, iſa kako biasce mnoghe ranne primio, pade pogubjen na tle isti Mahumet Pascja.

Pet tisuchjaa Turakaa osta mârtvjeh u

ovoj samoj oghgnenoj bojnoj savadi, a tisuchja, i dviesti Kârstjanaa, od koieh veoki dio bji Kosakaa. Strascnòse oscjalostivj Osman na pogled tolike pogube, i grosniem susama proplakka smârt svóga vârloga Pasce Mahumeta, kóga gljubjasce kakono svóga rodjaka, i dârscjasce u szjenni kakono najvrjedniega junaka. Sacignajuchi paka rasloseitu sumgnu vârhu isdajstva Pasce Husaina, koise ne biasce na vrjeme krenuo, ni navlasc hotio priskocit svoiem cettami na pomoch hvaglienoga Pasce Mahumeta, skinùga, i svârsce s' pristoglja Velikoga Vessjera, i ussisj na gnegovo sjedissce vjernoga, i hrabrenoga Pascju Dilavera, koi biasce rodom iz Djarbekirske, illiti Mesopotamske dârscjave, koja ostaje u Assi meghju rjekama Eufrata, i Tigri.

(19) Onji, kojisu voevali pod oblastim Natoljevskoga Beghlerbega bilisu rodjeni i usgojeni meghju morvem Sredsemagdskiem, i Zârniem, to jest, na privelikomu Polutoku od Natolie, i na inieh blisnieh stranah Asianskieh u sljedechieh glasovitieh Gradovih, hochju rjeti, u Sivasu Gradu od Kapadocie; u Marasu Pârvostolnomu Gradu od Aladulie pokraj glasoslavne rjeke Eufrata; u Amassji Gradu od Kapadocie Poglavnomu od dârscjave Amusie; u Bursi Gradu plemenitomu od Bitinie; u Ersumu Gradu od Turkomanie; i u Angari staromu Gradu od Paslagonie.

Digitized by Google

(20) *Mangârlia, illiti Mingrelia Faſinska, jest pokraina u Aſianskieh ſtranah, koja ſahita jedan dio Georgianske Dârſcjave. Nàscje Spjevalaz naſivje imenom Mangârlie Faſinske zjechja glaſovite rjeke gnekad recne* Faſis, *a sad ſvane* Fachs, *illi* Faſſo, *koja prokodechi proſ ovu pokrainu, sljevàse, i utjece u morre Zârno.*

(21) *Alèpjè Grad poglaviti od Surie veoma proſtran, bogat, i napunnjen puka.*

(22) *Karamanìsu puzi, illi vojnizi od Karamanie. Ovàje dârſcjava mnogo uſmnoſena u Aſji s' ſtrane od poludne ſemglje Natoljeſke.*

(23) *ſemglja Evrjenska naſivjèse dârſcjava Palestinska, illiti ſemglja ſcjudioska.*

(24) *Arapìsu gljudi od Arabie.*

(25) *Privelika dârſcjava Diarbekirska odpriàse naſivasce Meſopotamia. Naſivjèse ona sad Diarbekir, erbòjoj bji tako ime nadjevèno od dvie rjeci Arapske u jedno ſastavjene; to jest, od rjeci* Diar, *koja u nasc jeſik ſlamegnuje* Pribivalisote, *i od rjeci* Beker, *koja ſaſivje ime onoga Arapskoga Poglavara, koi Meſopotamiu svojoj oblasti podloſcj.*

(26) *Zjenisce gneki davni Kopnopisaoci, dàje Bagdat stari Grad Babilonski. Nùse o tomu varahu; pokli Babilonia ostajasce na rjezi Eufrata, a Bagdat na Tigri. S' toga pak govore druſi, da stari Grad od Seleu-*

Digitized by Google

cie, koi ostajasce na rjezi Tigri, sadje Grad imenovan Bagdat.

(27) *Sljednik ovdi imenovan jest Turski Kalif. Ovo ime ishodi od Arapske rjeci* Kalifah, *koja u Slovinski jesik obratjena, slamegnuje Nasljednika, illiti Sljednika. Nadjedosce ovo ime sami sebi Kalifi, sadabise Turzi opomignali, dasu oni nasljednizi Mahumetovi.*

(28) *Morre Hvalinsko drughiem imenom nasivase* Kaspio. *Ovose morre nahodi u Asji, ter s' sjevera, i s' sapada pere scjale Cesarstva Moskovskoga; s' poludne kraje Persianske Kragljevine; a s' istoka igale, i semglje Tatarske.*

(29) *Bjelazora Gradje Ruskoga Cesarstva, Parvostolni Banovine ovoga istoga imena.*

(30) *Mogor, illiti Mogol velikoje Cesarstvo u istocnieh Indiah. Gnegovo vladagne, i sapovjed mnogoje prilicna vladagnu Zarstva Otmanskoga, i onomu Persianskoga Samovladagna.*

(31) *Mamaluzi biahu prikuppjeni po krajini, i semgli Cirkaskoj, i po kraih sjevernieh morra Zarnoga. Sapiscivahuse sa vojnike u Misiru, i tujse vjescbahu u bojnieh nauzih; terse sato svahu Mamaluzi; pokli u Surianskoj besjedi ova rjec tomacise* Sapisanik sa bojnika, *a u Arapski jesik* Susçjagn. *Svahuse ovako illi erbo Sahal-Mugamedin Zar Jeghjupski ovo vojnisctvo postavj kupujuchiih sa*

Digitized by Google

suſcgne; illi erbo nadjedoscèim tako ime, dabiih ucinilli vjernieh Zaru gnihovu gospodaru. Ovo vojnisctvo, koje u svoj pocetak utvarascèse od samieh pridoscjaozaa, promjenìse s' vremenom u vojnizu Jeghjupskieh domorodazaa, koja pak osobitiem nacinom stece dobar glas u boju kriſcjonoscjazaa, u kôm u God. 1250. pridobj, i ſarobj Svetoga Lauscja, illìti Ludovika IX. Kraglja Franackoga. S' doscjastjem pak vremena ucìniscèse oni toliko jaki, i moguchi, da kako gneki Arapski pisaozi pripovjedaju God. 1255. uſdighnusce jednoga od gnih, koìse ſvasce Abousaid Berkouk na Jeghjupsko pristoglje. Poslie toga uciniuscìse Mamaluzi gospodari sve Jeghjupske ſemglje, postavisce, kako rekosmo, na gne vladagne jednoga Kraglja, k' kôm priloſcisce dvadesti i cetiri Dârſcjavnika, koje oni takoghjer meghju sobom iſabirahu. Ovako Jeghjupska Kragljevina biasce vladana ſa dvjesti i sceset godisctaa, doklegod God. 1517. Selim Pârvi Zar Otmanski pridobìje, i utvorj od gne dârſcjavu svôga Zarstva unisctivajuchi sasviem Mamalucko Kragljevstvo, kakòchjemo vidjet u Nadomjeregnu 14. Pjevagna Dvadesetoga.

(32) *Kam od Krimee naſivascèse Prekopski Zar radi gneke tvârghje saſidane na meghjumorju onoga poluotoka, i naſivane imenom Prekop.*

Digitized by Google

Digitized by Google

OSMAN

PJEVAGNE PETO.

Od Zarskoga Poklisara
Krunoslava sliscja vaje
Korevskoga Tamnicjara,
Kì robuje zjech iſdaje;
S' Sokolizom timsé ratti,
Da slobodu gnem' povrati.

1.

Xerse (1) slavni kì podàse
Stavj Istok vas gnekada,
Kad s' tisuchju tisuchjaàse
Vojske diſce put ſapada,

2.

Na iſnosit brjegh uſide,
I paſechi broj beſ broja
Viteſovaa kìgâ slîde,
Bji velika rados svoja.

3.

Nu mislechi, da opeta
Nechje od onieh svieh junakaa
Sciv bit iêdan do stoo ljetaa
Groſno u sârzu svom' proplakka (2).

Digitized by Google

4.

Alli mladi Zare Osmane,
Akòse i ti obeselj,
Put Pogljacke kàdse strane
S' vojskom strascnom najprie djelj:

5.

Plakkàtsi opet mogô boglje,
Pokli u kratko vidje vrîme
Gdìse prikrj zjelo poglje
S' tvîem viteſiim' pobjenîme.

6.

Proſ gomille Turskieh kostji
Jasce Pascja, i naprjeda,
Od bolesti, i od ſcjalosti
ſavârch rjeci plàcmu nèda.

7.

Alli vele hughjàê mukka,
Kû vidjegne gnemu dava
Od skorenieh susieh rukaa,
I od usahlieh zârnieh glavaa.

8.

Cesto zjela josc telesa
Sledena u kârvi, i smârſnuta
Nastupajuch' kognem splesa
Sjemo, tamo preko puta.

9.

Mnôkràtmùse kogn poplascj,
Puha, ârſcja, streptje u sebi;
Kògnga, i kognik mârtav strascj,
Priko kôga prochmùê trjebi.

Digitized by Google

10.

Pace mnôkrat nàse skocj,
Zjech' namjere tuſcne toli':
A on ſa millos ſaſce occi,
I suſami lize polj.

11.

Na svàkcjàsga uspomena
Mnoſieh mjestaa gorre zvjeglja;
Od rodjaka ondi ubjena,
Ovdi od milla priateglja.

12.

A ſa sve to manse uſmice,
Jèrje usigljen putujuchi
Oniem istiem, kîeh narîce,
Kognskiem stupîm kosti tuchi.

13.

Ah! jaoh sasma tescka jada!
Ah! nevoglje beſ iſgleda!
Plesce onieh mârtvieh sada,
Kîeh najvechje ſcivieh gleda.

14.

Put mârſechi tako tjera
Vas dan, svu noch beſ umora,
Alli vechje kraj Nestera
Trinestàmu svanu zora.

15.

Tu Bogdanzim Vojevodu
Prìda, kjì pògn doscli bjehu,
A on od rjeke prighje vodu
S' druſcbom inom u pospjehu.

Digitized by Google

16.

Nu kô stupj kraj Podoglja (3)
Taj cjas vidje na dalece,
Gdje proch gnemu priko poglja
Jedan viteſ kogna tece.

17.

Ruka desna nosi kopje,
Ljevu ſlatan sctit pokriva,
Odjevàga bjelo oklopje,
Pod kazigom obraſ skriva.

18.

Od bojnikàê slika prava,
Nu nîe bojnik, negh bojniza;
Svjetla, i slavna Krunoslava
Korevskoga vjereniza.

19.

Ona odkli turska silla
Draga svôga jur ſarobj,
Nije oruſcja cjas pustila,
S' kîem junake mnoghe dobj;

20.

Oruſcja, u kôm' ljepa dikla,
Vjecne slave u poſcjudi,
Od malahna jòscsèê obikla
Bojna chjachka druſcech' svudi,

21.

Pri Dunaju kî prostrane
Svîm dârſcjave gospodechi;
Jake vojske zjech' obrane
Suproch turskoj dârſcja smechi.

Digitized by Google

22.

Spovjedàse to ſa istô,
I glas vechje svud protjece,
Da u doba ono isto,
Kad on ovu kchjerzu stece,

23.

(Pokli tada s' gne poroda
Smârt proplakka Gljubi svoje)
ſa koljevku sctìtjoj pòda,
A oklopje ſa povoje.

24.

Bojnom trubgljom mjescte pjesnji
Svèghje scika, i pokoji,
A gdi sjever dme nesvjesni
Od Lavize mljekom doji:

25.

Golom sabgliom ſa ſabavu
Hitro vladat gnu naucj,
I nejaku jòscjoj glavu
Pod Kazigu tescku skucj;

26.

Kopjem ruku, stupaj tjekom
Mlaghjahna ona tad ukrjepj,
I uresj slavnom gnekom
Velicinom pogled ljepi.

27.

Pak na hârlom' kognu uſrastj
Gdi u planinah vihri viu,
I nepoſna vîk pripasti
S' prjeke smârti na occiu.

Digitized by Google

28.

Alli gljubav kroſ vlas ſcivu
Jacja oruſcja dàjoj vele:
Luk gne occi, pram tetivu,
A poglede stvorj strjele.

29.

Tìm dobiva ona redom
Sad s' oruſcja, sad s' ljepote,
I desnizom, i pogledom
Svacia sârza, i ſcivote.

30.

Nu u ſabavi tac dostojnoj,
Kòsê ucinj jur velika,
Bojni chjachko kchjerzi bojnoj
Naghje bojna vjerenika.

31.

Korevskomu dàê Vojvodi,
Kî junasctvom svùdse slavi,
Neka mjesta, kâ gospodi
Nakon sebe tvârghja ostavi.

32.

U toliko i Vojvoda
Bogdanskìse Zaru odvârſce (4),
I od Kârvavieh bojnieh ſgodaa
Pocetàkse hud ſavârſce.

33.

Suproch Turzim na boj tescki
Tad u pomoch od susjeda
I Kôrevski Ban viteſcki
S' oruſcjèmse diſce ureda.

34.

Nu od gnegovieh naghlieh spravaa
Bojne odluke pokli vidj
Vjereniza Krunoslava,
I ona usta dàga slîdi.

35.

Vapech' mlada ne pristaje:
Kud sam tako idesc sada?
Snasc, i u meni sârze dàje,
Kèsê od smârti ne pripada:

36.

Snasc, da i ja pokoj tlacim
Sa ime dobit s' bojnieh trudaa:
Meghju kopîm, meghju macim
Druſcit-tèchju vjerna svuda.

37.

Na glas ljepe svê gljubavi,
Kàmû sladko duscju gori
Vjeran Viteſ kogna ustavj,
I ovako odgovorj:

38.

O Bojnize milla moja,
Kàsê od mene srechja druga
Sceljet moſce, negh sred boja
Imat ljepos tvû ſa Druga?

39.

Alli duscjo mâ gljubjena
Kad ti doghjesc, tkochje ostati
Kletiem Turzim mjesta opchjena
Nèdat pljenit, ni harati?

Digitized by Google

40.

Ah! vlasctite ti dârſejave
Od Turskieh silaa bgljudi,
A ja neka sred kârvave
Ratti tjeram narod hudi.

41.

S' mnoſim molbam, raſloogh' dosta
Slavni Viteſ josc besjedj:
Tîm bojniza ljepa osta,
A on sam naprjed put svoj sljedj,

42.

Udrj kogna na tjek spravna,
I na gnemu sletje hârlo
U Bogdanska poglja ravna
Na kârvavo bjegne, i vârlo,

43.

Jakno nebo kad u jiedu
Strascnu godinu ori u buzzi,
Nosi mugnu u pogledu,
Grom u glasu, trjes u ruzi.

44.

Prid Pogljackom vojskom pârvi
Turske sille on nasârnu,
Ter gnihovom bârſo kârvi
Svu omastj ſemglju zârnu.

45.

I dobiobi tad ſaistô,
I svaciòjse opro silli,
Da Bogdanzi u doba isto
Ne bjehùga ostavili:

Digitized by Google

46.

Pobjegosce ne tjerani
Nekrepzi ovji nevjernizi
U planinskoj iskat strani
Sctit sred jamaa u litizi.

47.

Put planinske bârlo strane
I slavnìse Viteſ tiscte,
Odmetnike raspârscjane
Opet na boj vratit iscte;

48.

Alli mnosctva nabunjena
Bjehu gorom, kùdsu tekli,
Na ſaprjeku puta opchjena
Strascna dubja mnoſc posjekli.

49.

U scto smioni junak tada
ſaprjekàmse tiem promice,
Meghju hrecjè u gârm pada,
Bârſìmùse kogn potice.

50.

Tad skocisce iſ ſasjedaa
Nevjernizi na ſlo spravni,
I prie poſna, negh ugleda
Po glasùih Viteſ slavni.

51.

Opirèse sviem beſ straha,
Alli cìmih bie, i tuce,
Iſ nenadke sred ſamaha
Bridki, i dobri màcmu pucce.

52.

Neustavjàse, bocjom lupa,
I u ſlotvorskoj greſne kârvi;
Alli svàkcjas huda skupa
Od svud mnosctvo vechje vârvi.

53.

Tiska, goni, otètsè iscte
Nedobitna moch Viteſa:
Nùmu iſàſad ruke stisete
Dviesti rukaa, i uſſom veſa.

54.

Tako slavni Vojevoda
Sred suſcjanstva osta prîka,
Prìdobîga huda ſgoda,
Ne vlas svoieh protivnikaa.

55.

Bârſci od toga nego ptiza
Glas poletje k' onoj strani
Gdìmu stasce Vjereniza
Od krainaa na obrani;

56.

Kaſcjuch' robom kako uhitj,
I iſda Turkom draga svôga
Cegljad, kû on sloboditi
Poghje od robstva turackoga.

57.

ſàcju mlada, i protiva
Hudoj srechi sârze utvârdj,
S' plemenita tere ghgniva
Prjetj osvete, tuſche gârdj.

Digitized by Google

58.

Jak Laviza, kad sred stjenaa
Lavichjèjoj lovaz dighne,
U nesvjesti nesmigljena
Skacjùchse ori, dâga stighne.

59.

Tac na kognu ona hârlu
S' kopjem leti, a ne tece,
Stiſcjuch' tursku vojsku vârlu
S' draſiem svoiem na dalece.

60.

Nu kad poſna sctòê ſacela,
Da iſvârscit mòchjoj nije,
Sva Bogdanska poglja, i sela
I poſceſce, i odrie.

61.

Pak slobodu bojnom srîchjom
Vjereniku svôm da vrati,
Poghje s' Poglskiem Kragljevichjom
Suproch Zaru vojevati.

62.

I da stece to do skora,
Scto odlucj u pameti,
Sama istjeza iſ taboraa,
I Osmanovoj glavi prjetj.

63.

Turskom kârvi pute plaka,
I gnih sille sillom tiska,
U sred vojske, i junakaa
Na scjatorich Zara iska.

Digitized by Google

64.

S' velicjanstvom ponositiem
ſatjezàga, i poſiva,
S' bridkom sabgljom, s' kopjem vitiem,
Da iſide gnoj protiva.

65.

Vapech': ako, jàkte glase,
Dostojànsi Zarstva tvoga,
Hod' na poglje, i uſàse
Vod' junaka Korevskoga;

66.

Jer inako, kad odkriti
Tvê nesmjenstvo buddesc sada,
Sillòmtlga ugrabiti
Imam u sred Zarigrada.

67.

Obechjavam pridobita
Moiem robom kàdte ubichju,
Gârdech' blaga sva od svîta,
Na gnemùte promjenitchju.

68.

Toli buddesc ti dobiti,
Suproch suhu jàchju ſlatu
Gnega, i mene iſmjeriti
ſa nasc odkup, ſa tvû plata.

69.

ſàcju mlad Zar od Istoci
Podunavsku ſatocnizu,
I na kogna taj cjas skoci,
Vaſam kopje u desnizu;

Digitized by Google

70.

Na bârſoga kogna, koi
Cièmje na tjek spravan vechje,
Na krilieh rekbî stoi,
I da sada poletjetchje.

71.

Pored s' gnime dvanes Pascjaa
Na hârlièhse kognieh tiscte;
Pogubàih Zarska ustrascja,
Odmjenìtga svaki iscte.

72.

Sokoliza alli milla
Gljubav svoju da ſasctiti,
Sokolova prie krila
Sunùse u tjek strjeloviti;

73.

Ne pritece, negh priletj
Svieh ostalieh, i ſàvika:
Od mojèchjesc ruke umrjeti
Tkogod tùsi od bojnikaa;

74.

Nìe potreba, da Zar jedan
Na poſove tvê iſlaſi,
Ako poſnam, da njes' vrjedan
Odgovorit ni môj ſnaſi.

75.

Prjete ovako dikle mlade,
I prilike take imaju,
Dàse obje vojske tade
U jednu od gnih upoſnaju.

Digitized by Google

76.

Dârſci vojska od Pogljakaa
ſa viteſa Sokolizu,
A Turacka ſa junaka
Korevskoga Vjerenizu.

77.

Uſrastòmje Krunoslava
Jakno u gori vita jela,
Oruſcjèjoj ures dava,
Kòqnje pod gnom bârſa strjela:

78.

Glava, pârsi, i sve ostalo
Pod ſlatòmje ſlato u gnega,
U sred cela njescto mallo
Srebârnàmu stoi biljega;

79.

Na sctitùjoj ptiza (5) bîsce,
Kàsê u oghgnu pârſci sama;
Gleda u sunze, pismo pisce:
Mrem ſa ſcivjet s' tvoga plama.

80.

Sokoliza od sokola
Bistru, i hitru sliku ima,
Ponosita, i ohola
Uſrastòmje nada svîma;

81.

I kogu pod gnom sivi soko,
Sokolova nosi krila,
Sârze ogagn, plamen okko,
Snjegh gnegova dlakàê bjila.

82.

Na gne sctitu ſvjèrje (6) ona,
Proch Mjesezu jasnom' s' nebi,
Kàsê klagna svîm priklona
S' pismom od ſgar: samom' tebi.

83.

Zar mlaghjahan s' jedne strane
Ljepu svoju okkom sljedi;
I dobita da ne ostane
Vene, ceſne, gasne, bljedi.

84.

Veli: ne szjen', dàse uputj
Tuj beſ mene, moja milla,
Ako uſàte na boj gljuti
I mê sârze sàdsi odnîla.

85.

Tko dobudde tvû ljepotu
Pridobitchje mene istoga,
O mê dusce dragh ſcivotu,
O Zarize sârza môga.

86.

S' drughe strane stoi pun slave
Mlad Kragljevich svjetle srechje,
Put hrabrene, i ghiſdave
Podunavke occi mechje.

87.

Ceka gledat od gne ruke
Cjudna djella, i velika,
ſnajuch', da ona ima odluke
Tiem slobodit Vjerenika.

Digitized by Google

88.

Svakàć spravna u toliko
Satocniza u vârlochi
Doch na bjegne vechje prîko,
I ukaſat, kèjê mochi.

89.

Poglje ravno, i sciroko
Sred dvie vojske mjestòê gnima,
A suncjano svjetlo okko
Svjedocìtim jakos ima.

90.

Tuj s' dva kraja vihra bârſci
Suproch kognu kògnse tiscte,
I objemàse kopje skârscj
U najpârvo susretiscte.

91.

S' obje strane hârlo tada
Vitesckàse sabglja târſce,
Plaho leti, jako pada
Gdìê desniza snaſcna vârſce.

92.

Vârh oruſcja gvoſdovita
Graddi udaraaz' tesckièhse orê
Skacju, i lete iskre iſ sctitaa,
Bjela oklopja plamom gorê.

93.

Naghli kogni strjelovito
Kùdih hitre ruke obârchju
Sjemo, tamo viùse u vito,
S' desna, s' ljeva svud nasârchju.

Digitized by Google

94.

Jednu snagu, jedno u doba,
U jednakoj silli od ruke
Ukaſasce sârza oba,
Ni meghju gnim' bji raſluke.

95.

Tvârdi sctiti, zjeli oklopi,
Josc iſrannjen nije itko,
Nicie kârvi josc ne popj
Njedne kapglje gvoſdje britko.

96.

Punne sârſche, i cemera
One u sebi buce time,
Jak na vihru od sjevera
Dubje u gori pòsred ſime.

97.

Na stremenìsu obje stalle,
I ako ne iſda silla mnoga,
Udorzòmse jedniem hvale
Svârhu donjet bjegna toga.

98.

Alli ſamah jedno prjetj,
A udoraz drugo ukaſa,
Kazigàim s' glave odletj
S' jasnom tvârghjom od obraſa;

99.

Slato prosu, pram raſveſa,
ſasjasce occi, svanu lize,
Odkriscèse dva Viteſa
Dvie mlaghjahne Djevojcize.

100.

Jakno sunze iſa oblaka
Draſce objavi svê svjetlosti,
Iſa oruſcja svitchju taka
Dva sunza ova od ljeposti.

101.

Beſ uſdaha tkòih gleda,
Tèrmu dano gorjet nèbji,
Illi stvoren vàsje od leda,
Illi sârza nejma u sebi.

102.

Na svanutchja neuſana
Od ljepote iſabrane
U obje vojske sa svieh stranaa
Lete strjele, daſcde ranne.

103.

Nova robja, novieh slugaa
Od svud vârvi mnoſc velika,
Pace u vojszi vojskàê druga
ſapljegnenieh Gljubovnikaa.

104.

Lete oblazi od uſdahaa,
Od pogledaa vojske teku,
Svacia sârza ceſnu od straha,
Da obje mlade ſla ne steku.

105.

I toliko svak to haja,
Da na kognieh strjelovitieh
Sunuscèse s' oba kraja
Dvie dubrave kopjaa vitieh.

Digitized by Google

106.

Sjaju sabglje, daſcde strîle,
Trubglje trube, kogni ârſce,
I pod sillu s' naghle sille
Djevickìse boj raſvârſce.

107.

Raſmechjèse, i ſamechje
Boj iſ boja hughi, i jacji:
Sretajùse u sred smechje
Kopja, sctiti, sabglje, i maci.

108.

Na oruſcne bukke tade
Gora, i poglje strascno ſamnj:
Nu u to sunze ſgar ſapade,
I noch skrj svjet u skut tamni.

109.

Zârna sjenna put taboraa
Turke vratj, i Pogljake
Alli sred gnih sjasce zora
S' dvie Bojnize ljepe i jake.

110.

Na tabore Krunoslava
Vrachjascèse nu pod sillu:
Scto ne vodi trùdjoj dava
ſatocnizu svû nemillu.

111.

A to er szjenj ſa istinu,
Promjenila na gnoj dâbi
Gljubav dragu i jedinu,
Kùjôj huda srechja ugrabj.

Digitized by Google

112.

S' tiem ufagnem jòscje tjerà
Priko pogljaa, priko stranaa,
Od kad dobj kraj Nestera
Mlad Kragljevich Zarà Osmana.

113.

Pace budduch' glas imallà,
Da Podogljem na dan prie
S' Drugamije projahala,
Dokliê naghje, mirna nije.

114.

Ne ustavjàsè cjas od tjekà,
Bârſa kogna svegh udara,
I upoſnavàse iſ daleka
U Zareva Poklisara.

115.

Jur vapie sva ohola:
Cekaj, cekaj Sokolize;
Da imasc krila od sokola
Ne utece mê desnize.

116.

Alli kako bji naprjedà
Poklisaru Zarskom' blişce,
Poſna istinu, i uredà
Kogna uſpreſce, kopje dişce.

117.

Dàsu od mira, a ne od smechje
Cegljad, kaſcju gnoj bigljeſi:
Dughe, i stavne svîm odjechje,
A vârh kopjaa bjeli stjeſi.

Digitized by Google

118.

Nu po oruſcju, i po ſctitu
I Poklisar gnu odkriva
ſa Bojnizu glasovitu,
Zara na boj kâ poſiva.

119.

Spomegnuje gne velika,
I hrabrena bojna dilla,
I od gnegovieh svieh kognikaa
Najbârſcega k' gnoj posila.

120.

Klôj smerno odkrj ime
Od Zareva svjetla Pasce,
I priloſcj kaſat ſ' time,
K' Poglskom Kraglju ſàscto ighjasce.

121.

Uputìse naprjed tade
ſatocniza plemenita,
I u misòjoj taj cjas pade,
Da ſa draga svôga pita;

122.

Pak ustavj kogna dobra,
ſlazieh ustji ruse otvorj,
I u besjedu blagu obra
S' Poklisarom da govori:

123.

Kî buddàchse poklonio
Gnoj, i ona opet gnemu,
I u nacinse dragh, i mio
Odkrio dvoran oyi gnemu;

124.

Bojna uſdahnu Djevojciza,
I nemoſce skrit poraſa,
ſasve da raj ljepi od liza,
I od occji sunze ukaſa;

125.

Velech': cjuos' moſce biti
Pripovjedat ime moje,
I mogòsi josc vidîti
Ovieh rukaa djello koje:

126.

Alli neſnam cjulli ikada,
Kolikòje privelika
Boles, kàmî sârze jada
S' robstva draga Vjerenika;

127.

Jer u robstvu nije pravvom,
Sveſan uſom da sad hodi,
Tko slobodan s' mnogom slavom
Rodiòsèê da gospodi.

128.

Neka târpi jaram teschi,
Tkoga obiknu visce vrata:
Viteſovi dârſce Lehscki
Gnih slobodu draſcju od ſlata.

129.

ſàto mohm tvù dobrotu,
Dàmi odgovor istin pòda,
Gdiê, akòje u ſcivotu
Moj Korevski Vojevoda?

Digitized by Google

130.

Odgovorj Pascja ſnani:
O Bojnize svjetla imena,
U kôm' mjestu, u kòj strani
Nie tvâ slava raſsglascena?

131.

Tvèjê ime proletjello
I gdje svjetlo sunze gleda,
Tvê vitescko svako djello
Sa cjuddòse svud spovjeda.

132.

Uſsôbìhti (7) boglje glase
Od Viteſa kaſat tvôga:
Sclvje, nu nàgn stavilasèê
S' tvârdom straſcjom pomgna mnoga.

133.

Sa dobro imaj, o Gospoje,
Ako recem sctòje istina:
Svjetlo, i drago sunze tvoje
Sred tamnize krie tmina.

134.

Iſ dno jamme, u kòj sada
Târpi mukke svegh nemille,
Nije uſagna moch ikada
Slobodìtga s' njedne sille.

135.

Trudno podnje Dikla ljepa
Scto ſacjulla ovdi bìsce,
I takòje boles zjepa,
Da ne uſdisce, negh iſdisoe.

Digitized by Google

136.

Nejma vlasti da ustavi
Na occiu grosne susse,
Poklisara tîm ostavj,
I put drughdje sljedit usê.

137.

Sràmje slavnu satocnizu,
I u mnogoj-je s' toga muzzi,
Dàjoj vidi plac na lizu,
Tkòjoj gleda mac u ruzi.

138.

Tako naprjed sama slìdi,
I usmnoscjajuch' nepokoje,
Drugo usàse vîk ne vidi,
Negli s' usdasim susse svoje.

Svârha Pjevagna Petoga.

NADOMJEREGNA

PJEVAGNU PETOMU.

(1) *Xerse Pârvi godisctaa 485. prie doscjastia Gospodinova, to jest, òncjas po smârti svojega otza Daria uſighje na pristoglje Persianskoga Kragljevstva. U pârvomu pocetku svôga kragljevagna posvoji Xerse svu Jegħjupsku ſemglju, i podloſcije pod svoju vlasctitu oblas. Nakon ovoga plemenitoga dobitja uputìse on (kako gneki sude) sa sedamnaes stotinaa tisuchjaa vojnikaa, iſvan tisuchje i dviestò raſlizieh bojnieh Plavji, koje s' sobom vodjasce, na poraſu, i rasap svega Gârckoga naroda. Potom on doghje na ſcjale od Elesponta udigl ucinj poteghnuti priko srjede onoga tjesnomorja jedan jaki, i veliki most, kôga budduchìmu ſla godina vjetaraa, i morskieh valovaa raſbilla, iſlomilla, i raſmetnula, cinj pogubiti sve raditeglje, kojìga biahu sklopilli, i sredili, i naredj dàse budde iſbitti morre sa trista snaſcnieh udarazaa, i dàse ùgn buddu metnuti jedne tescke gvoſdene verighe, kô daga tiem hotjasce ſakovati, i ususcniti, vikajuchìga u ìsto doba, i ka-*

Digitized by Google

rajuchìga sljedechiem nacinom: = Slani, i gârki pârvistvore, tvoj gospodar takòte pedepsce, ersìga uvrjedio beſ raſloga, i stavànje prichi tvoje vale, na sramotu tvoieh rastrcenieh pjenaa = . ſa tiem ſapovidje, dàse budde sdjegljati, i prufciti priko recenoga morra jedan drughi josc tvârghi most, po kòmu prighje s' vojskom na europske ſcjale, i cestito paka napredova doklegod doghje do ſedrjela od Termopili, gdje s' samieh trista svoieh Gârkaa viteſckimùse oprje Kragl Lacedemonski imenom Leonid, koi ſasve da ondjer sa svoiema junazima ſcivot ostavj, nisctanemagne prie toga umjèga ſa dvadesti tisuchjaa pogubjenieh Xersevieh viteſovaa ſamjeniti. Atenieſi takoghjer susretoscèga, udariscèse s' gnegovom vojnizom, i ostadosce dobitnizi u glasovitomu ârvagnu od Salamine. Budduchi Xerse u ovoj bojnoj prigodi iſgubìo veliki dio svoieh oruſcjanieh Plavji, i (njescto u ovomu, a njescto u raſlizieh druſieh kârvàvieh natjezagnîh) veliki broj svoieh vrjednieh junakaa, ostavj Gârke, i gnihove dârſcjave, tèrse uzviljen, i prjekoran pòvratj u svoju Kragljevinu, u kojoj najposlie godiscta 473. prie porodjegna gljudskòga Odkupiteglja bji ubjen od Artabana Irkana Nadcelnika svoieh Kragljevskieh straſcjaa.

(2) *Xerse nahodechìse s' svojom silnom vojskom pokraj gori recenoga tjesnoga morra*

Elesponta, prie nego prighje na Europsku stranu uſighje na jednu iſnositu goru, s' koje raſgledajuchi svu svoju neiſbrojnu ſemaglsku, i pomorsku vojnizu priplemenito, i prikladno raſredjenu, obradovàse najprie, i rasladj svoje ponosno sârze sladkiem uſcivagnem ohole tascte slave videchi, da sva ljepota, i jakos onoga iſabranoga vojstva, i sve mnosctvo onoga neraſbrojnoga puka biasce podloſcno gnegovoj vlasctitoj oblasti, i o svakomu trenuchju gnegova okka visjasce; nu opomegnivajuchise paka, da do stoo, illi magne ljetaa nije imallo biti na svjetu jiednoga od onieh, èrsu imalli svi u tjeku tolikoga kratka vremena na raſlike nacine iſghinuti, i dospjeti, ganùse na ſcjalos, i protârnu vas u bolesti sârza, ter udìgl ugasj, i poduscj plamen svoje iſpraſne radosti priobilnom rjekom svoieh groſnieh suſaa.

(3) *Podoglje, illiti Podolia dârſcjavàje Pogljacke Kragljevine, koja s' trane od sjevera dârſcìse Volhinie, s' istoka Ukranie, s' poludne Bogdanie, a s' ſapada Rusie.*

(4) *Od kada bji Bogdania oviem imenom naſvana, od tada vaſda u naprjeda bji uſdârſcjana, i vladana od svoieh vlasctitieh Banaa, illi Gospodaraa po obrednomu nastajagnu naravnoga poroghjaja, koji jose tja od Godiscta 1475. spoſnavahu svakogodiscteniem haracjom Privisoko Starjescinstvo u Kra-*

Digitized by Google

gljevîh Pogljackieh ; prem da opetà posljednieh godisctaa biahu usillovani prikaſciyat harac i Turskomu Samovladaozu , koi himbom , i samosilnostim biasce jur pod svoju scibiku oborio , i podloſcio svekolike dârſcjave Kârstjanske po granizah , i susjedstvu Ugarskomu nastagnene , i namjesctene . Sgodise na svârhu , da , umirajuchi Godiscta 1612. Jeremia Moillo Ban , illi Voevoda one dârſcjave , Kostantin gnegov sin , koi oncjas po smârti svôga Otza uſighje na pristoglje Bogdanske Banovine , netòmse vidje s' scibikom od vladagna u ruzi , udìgl uſdârſcja , i ſakratj harac Otmanskomu Zarstvu . Posvjettovàga Zar isti , i ponukova , ſa dàbi sljedio stupaje svôga Otza , i tako uſcivô mir , i pribivao u priateglstvu turskomu . Allise on ne hotje ikako prighnuti , ſa posciglat u Zarigrad obicjajni harac . Rasârcjujuchìse Zar Ahmet Pârvi na kamenito Kostantinovo otvârdnutchje , prinese s' gnega gospodstvo Banovine Bogdanske na njekakva potisctena cjovjeka po imenu Stjepana Tomza , kojemu pòda deset tisuchjaa vojnikaa , nekàbi s' gnima u Bogdaniu uljeſo , i na vladagnàse one Banovine utemeglio . Kostantin videchi svoju Djedovinu priklopjenu Otmanskiem oruſcjem , ostavìje ſa tadara u rukah Turskieh , i pobjeſce u Kragljevinu Pogljacku odnosechi s' sobom svoje tuſcbe , i molbe , ſa ifprositi pomoch , i obranu suproch

Digitized by Google

nemillosti, i samosilnosti turskoj. Stjepan Potoski pascenogh Kostantinov uljese u semglju Bogdansku sa sces tisuchjaa gljudji, i priuse njekoliko mjestaa s' ove strane od Pogljackieh granizaa. Nu budduchi u toliko objacjao Tomaz s' jednom obilnom pridohodnom pomochim od tridesti tisuchjaa Kognikaa Tatarskieh, udarj na Potoskoga kod sastajka rjekaa Pruta, i Ete, kega rasbj, i potjera na tragh, prem da mnosieh od svoieh isgubj, a uhvatj Kostantina seiva (koise biasce s' Potoskiem povratio na prigrabjegne svoje Banovine), i poslaga udigl u Zarigrad, gdjemu cinisce Turzi od sime, i glada nemillosno, i scjalosno umrjeti. Nastojasce meghju to Sciscman Trechi onadagni vrjedni Kragl Pogljacki prighnuti na dobre Otmanskoga Zara, dabi povratio Bogdansku Banovinu vlasctitomu svomu Gospodaru (ne budduchiga mogao na sie usillovati, jerse onda nahodjasce samarscen u oglgnevitomu boju suproch Mosckovzima); nu videchi, da to nastojagne biasce sasviem isprasno, i saludno, usteghnu ruku s' ovoga posla, i ohajase od gnega. Dopustj nisctanemagne oblas dviem svoiem hrabreniem Banim, to jest, Samuelu Korevskomu, i Mihajlu Visnovichju blisciem rodjazim isghinutoga Kostantina, nekabi prokuscjali svoju jakos, i srechju suproch recenomu nepravednomu tughjoposvoitegju Tomzu. Uljesosce kros to voji

u ſemglju Bogdansku s' jednom jakom, i moguchjom vojnizom, i òncjas udarisce na cette Stjepana Tomza, koje ne budduchi podobne odaprjetìse gnihovoj oghgnenoj silli, i krepkoj snaſi, pocesce udigl gubiti duh, i pospjescno uſmizati na ſada. Nu umirajuchi naravnom smârtim u najboglje, i u najſgodnije doba slavni viteſ Mihajlo Viſnovich, vojnizi ovoga odstupisce od druſcbe Korevskoga, i povratiscèse u Kragljevinu Pogljacku. U isto vrjeme (ſa gorru, i ſcjalosniju srechju) ſlocesti, nenavidni, i nevjerni Bogdanzi budduchi poſcjudni smetnuti s' svòga vrata prilagahni jaram Kragljevaa Pogljackieh, neraſborno, i nesvjesno sudechi, dàimje lascgne, i korisnije plachjati neraſloſcni, i prikomjerni harac, i klagnatìse priponiſceniem poklonom krivovjernomu nasljedniku Mahumetovu, negli vissjeti o blaghieh naredbah jednoga dobroga kârstjanskoga Kraglja, ostavisce samoga Korevskoga, dàse bie, i natjècę s' Turzima, a onìse tamo, i ovamo po raſlizieh gaſh, i gorah raſbjegosce, i kô koſe po bârdiuh raspârscjasce. Sviem tiem smioni, i hrabreni Korevski hotje ukaſati i u ovoj prigodi svoju stanovitu, i nepomicnu krepos; pokli sa samieh pet stotinaa kognikaa, kojìmu josc od svoieh ostajahu, udarj snaſcno na svu vojsku tursku, koja bjesce dojeſdila na pomoch Tomza; od koje (iſa kako dobar dio

Digitized by Google

raſaghna, rastjera, posjece, i poraſi) stisnut, i ſduscen velikiem brojom bji uhvatjen; i poveden u Zarigrad, a pak ſatvoren u tvârghju od sedam Turagnaa. U ovu tvârghju bji Korevski uveden Godiscta 1616. *nu nèbji oncjas onda verigami gvoſdeniem napârtjen, nego poslie nakon dva godiscta, to jest, na* 1618. *kad Martin Levora Franackoga Poklisara Potajnik biascèmu poslao u njekakvu prjesnazu, illiti pitti jednu dugu svilenu uſizu, po kojòjse on biasce spusctao, i utekô if recene tvârghje; koju stvar biusci Turzi udigl obaſnali, staviscèse iskatiga, i iſnaghjoscèga, uhvatisce, i u gori imenovani Grob od ſcivieh ſatvorisce, u kômu bji uſdârſcjan doklegòdse sklopj mir meghju vojskom Turskom, i Pogljackom.*

(5) *Feniz, illiti Fenice ptizàje ona, koju nasc Spjevalaz ovdi napomegnuje. Ista ptiza Feniz u Arapskoj ſemgli na slavu, i cjaas Sunza posvetchjenàje. Ne samo iſmiscgljaju, dali josc i piscju Spjevaozi, dàse ne nalaſi od ovake vârste nego jedna, i jedina ptiza na svjetu, koja iſa kako budde ſcivjela* 666. *godisctaa, vârh jednoga nalogaja dârvaa mirisnieh, i ſrazima suncjaniem raſceſcenieh dospjeva, i u oghgnu ſ' ſcivotòmse rastavja; alli poslie od onoga pepela ſametnèse jedan malahan zârvak, koi rasteohi pritvaràse u*

ptichja, a paka mallo po mallo doraste, i opètse povrati biti Feniz.

(6) *Slònje, illìti Elefanat ſvjer, o kojoj ovdi hitro besjedi nasc mudri Pjevalaz, kojega ſa moch lascgne raſumjeti, trjebàje opomenùtse od onoga, sctònam ostavj upisano glasoviti Plinio. Pisce dakle ovi umjetni Raſumnik u skaſagnu naravnìeh dogoghjajaa, da biahu njeki, koji kaſivahu, da ſvjeri od nas naſivane Sloni, kojèse nalaſe po pustoscjah, po gorah, i po dubravah Afrikanskieh, na obasjagne svakoga mladoga Mjeseza iſvlacèse, i iſlaſe iſ svojega gustoga, i pustoscnoga gàrma, i slaſu na rjeku imenovanu Emilo, onamo neghdje u ſemgli Barbaresckoj, dàse u gnoj plàcju, i kupaju, i u raskoscnu uſcivagnu sctrapglju. Iſa kako paka s' takiem Svetilisctem mladi Mjesez pocjaste, i proslave, veselòse povrachjàju u svoje divjacne dubrave.*

A josc ljepsce pisce Klaudio Elian u pripovjedagnu ſcivinskieh opchjegnaa. Spovjeda ovi svjesni, i ſnani Pisaoz, da biasce cjuo kaſivati, da recene ſvjeri naſivane Sloni po gnekomu unutàrgnemu, i potajnomu naravnomu potizzagnu na pàrvo objavjegne svakoga mladoga Mjeseza, pocimgnu najprie odkidivati granize s' dubja, pàkih s' ljepiem, i s' uredniem nacinom u visine put nebesaa podiſcju; na svàrhu upirajuchi svoiem ſenizami

Digitized by Google

u Mjesez, raſgledajùga millo, i uſcivaju, i lagahno granizami kretukaju, hotechi sviem oviem gnihoviem djellima na koigod nacin ſlamenovati, da oni cjaste Mjesez, i dàmùse mole, nekàbìih uſdàrſcjao u svojoj milosti, i sljedio svoiem jasniem lizom prosvjetlivati, upravjati, i od ſasjedaa, i suprotivaa braniti.

(7) Uſôbìhti boglje glase. *Ovdi rjec* Uſeti *odgovara rjeci* ſcjudjeti, *kako i na Cetveroredzieh* 153. *i* 190. *Pjevagna Osmoga isti Gundulich sluſcìse; i kako i druſi slovinski Pjesnizi cestokrat opchje sluſcitìse.*

Digitized by Google

Digitized by Google

OSMAN

PJEVAGNE SCESTO.

Krunoslava po sred gaja
S' Korevskoga sussse ljeva,
Ter isbavi dàga is vajaa
Muscko nàse ruho odjeva.
Kislar Aghe, i Poklisara
Zknjegne od puta smeta Zara.

1.

Krunoslava pokli upasj
Sred gustèse svîm dubrave,
Gdi kladenaz tih islasj
Vârh zvjechiza, i vârh trave;

2.

S' viteskoga kogna skocj,
I u scto usê dàse boli,
Is kladenza svjetlieh occji
Rjeke od grosnieh susaa prolj.

3.

Ter svakako neka odkrie
Tescku mukku, kàjê mori,
Is sârza usdah vruch podrie,
I scjalosno progovorj:

Digitized by Google

4.

Prèmsèè hijêllo mârtvoj meni
Mjesto ovako gluho, i pusto,
Da mê tmine ſdruſci k' sjenni,
Kê prostira dubje gusto.

5.

Gdìsi o sunze moieh danaa,
Vjerenice gdisi milli?
O mâ ſcegljo uſdisana,
U ſcivotu jaoh! jesilli?

6.

O ſcivotu moj jedini,
Ja beſ tebe njecam ſciva,
Ako u mârkloj s' tobom tmini
Sârze, i duseja mâ pribiva.

7.

Nùse od mene smârt ne plaece,
Mrem beſ dusce po raſbogu,
Negh scto tebe, sladki brace,
Slobodìti josc nèmogu.

8.

Ah jaoh! sctèchju da sve drago
Kamegnèse moje broji,
Ako vajmeh! pravo blago
U tughjèhmi ruhah stoi?

9.

Sctòmi vàgljac ſlato ino
I bogastvo neiſreceno,
Ako ſlato moje istinô
Pod ſemgljòmje ſatvoreno?

Digitized by Google

10.

Cemùê dàsam ja gospoja
Podunavskiem nad narodi',
Akòê u robstvu duscja moja,
Kâ ſcivotu môm gospodi?

11.

Sctòmi sunze od Istoci
S' bjeliem danom mladoj siva,
Ako sunze moieh occji
Vjecne nochi tmina skriva?

12.

Alli vajmeh! mâ svjes gdìje?
Scto besjeda moja pravi?
Kako vjecni tu dan nije,
Svjetlo sunze gdi boravi?

13.

Dànje, alli iſa oblaka
Od kamegna ledenoga
Proch' goruchja na dvor ſrakka
Vîk nemoſce sunza môga.

14.

O kamegne svîm cestito,
Miri srechni i blaſceni,
Sred kîeh sunze sja skrovito,
Kîm dan svanut moſce meni.

15.

Ah! dàmìje ſceglnoj mochi,
Ptizombìhse satvorila,
ſa u bârſo letech' dochi
Sred vascega mraſna krila!

16.

Nu kadàmi tòse brani,
A vìmìste na dalece
Miri visoko obsidani,
Sred kìeh sunze mè istjece,

17.

Daj primite svjetli miri,
Druſiem punni tmine, i straha,
Duscju, kùmî ſceglja tîri
Na krilieh od uſdahaa.

18.

Alli tuſcna gdìse bolim?
Scto govorim? S' kiem besîdim?
Kamegnùse gluhom' molim,
Ni dalece kê ne vidim.

19.

(*) ſatravgljena ſatocniza
Svoje ovako tuſcbe svàrscj
U cjuvegnu od vjetriza,
Kî oko gne tiho pârscj.

20.

Cîm u smechi, i u placcju
Tako zvilj dikla mlada,
Glas iſ luga jedan ſàcju,
Gdìse uſ gorske dipli sklada,

21.

Koiem Pastjer u dubravi,
Budech' Slavja da s' gnim ſacnê,
ſvasce Vilu, kàgâ stravj,
Iſ Pojate svê divjacne.

(*) *Vighi Nadomjer. 27. Pjev. Dvadesetomu.*

22.

Bjesce ovako on pokliko:
O Rumenko mà gljubjena,
Sad na dubju gdîe lis nikô,
I dubrava svàê ſelena;

23.

(*) Cemu sama ti u svârsi
Huda, i prîka môm' ſcivotu,
Od kamena kaſcesc pârsi,
Kriesc rajsku tvû ljepotu?

24.

Uſ ovcizu millu svoju
Mlad jagagncich travu pase:
Golub na kû letne hvoju,
Golubizu gleda uſàse;

25.

A ti sama od Pastîra
Vjerna tvôga dalek' hodisc;
Nechjesc da s' gnim pokraj vira
Vjencjaz viesc, tancjâz vodisc;

26.

(*) A tvâ mlados sama utjece
Od Miljenka tvôga vjerna,
A ſcivotu môm dalece
Samàê ljepos tvâ ſamjerna.

27.

Jedàtùje mê gorjegne
Skrovno, i moji tescki trudi,
Ter ti nèſnasc scto ſna stjegne,
Dubje, ſvjeri, ptize, i gljudi?

Digitized by Google

28.

Ah! obràti nàme brace
Sladki pogled tvoj veseli,
Ter vigh' kô mê sârze placce,
Cîm svû duscju tebe ſceli.

29.

O Rumenko rumenija
Od rumene zore meni,
Cjuj slavize pojat, gdi ja
ſovem ures tvoj gljubjeni.

30.

Vidjelisu, mnim, vidjeli
Tvû ljepotu na dalece,
Tere szjene, danak bjeli
Dàim iſ tvôga liza istjece.

31.

(*) Vârh mene ovo listje pita',
Raſbirajuch' svâku granu,
S' môga oghgna vjekovita
Kako mnòkrat ſgorje, i planu.

32.

(*) Jak uſdârſci ptizu veska,
Kôm tanahan prùtse obljepi,
Tako svjetlos tvâ nebeska
Mene kroſ tvoj pogled ljepi.

33.

(*) Timsê mlados tvâ nesârci,
Dàje Pastîr gorom slîdi,
Vigh' gdi staddo tve mê tàrci,
Da tvoj ures rajski vidi.

34.

Nut jagagnicich gdi moj veci
Igrajuchi od veseglja,
Velech': ostav' tuſcne rjeci,
Bliſùê tebe tvoja ſceglja.

35.

Prista Pastjer, a Bojniza
Obilnîe ronech' suſſe
Niſ rumena svoja liza,
Ovako opet tuſcit uſê:

36.

Dràghtùê ſcivot, i pun srechje
Jaoh! ovoga sad Pastìra,
Ako svoje kratke smechje
Sreta ufagnem duga mira.

37.

Scjalosnèti mèsù tughe,
I dni punni, vaj! skoncjagna,
Ako donjet tuſcbe dughe
Nemogùmi kratka ufagna.

38.

Bliſùê gnega ſceglnà Vila,
S' kèmû stravgljen ſcivot vene:
A jedina gljubav milla
Na dalece stoi od mene.

39.

Gnega iſ dubja ljepos draga
Sliscja svèscto moli, i prosi:
Meni u sjennah dubja blaga
Plahi vjetar rjeci nosi.

Digitized by Google

40.

On svanutchjem zorniem bîliem,
Nochniem tminam jàse obstiram;
On ufagnem ſcive milliem,
Bes ufagna ja umiram:

41.

Onchje bârſo najcestitî
U gljubavi rjètse mochi:
A nesrechje mè na svîti
Vîk na svârhu nechje dochi.

42.

Sljedilàbi tuſcbe ove
I josc ljepa Krunoslava,
Nùjoj donje misli nove
Cjasna gljubav, bojna slava;

43.

Na oruſcje da ganèse
Podunavka dikla mlada
Bojna slava gnoj donese
Misô u pamet ovu tada:

44.

Tîli u tuſcbe, i u placcja,
O hrabrena ſatocnize,
Pitasc pomoch, a ne u macja,
Kî sred tvoje stoi desnize?

45.

Ti, kâ ſa cjaas bojne slave
Ustrucjala vîksê nèbi,
Meghju ſmjie, meghju lave
Usârnuti pri potrebi?

Digitized by Google

46.

Tvoj Vjerènik suſcjagn osta,
I uſſàmùse na vrat stavj,
A ti zvilisc jak priprosta
Pastîriza u dubravi?

47.

Na kû isctesc boglju ſgodu,
Da tvoj ſcivot ighda odredisc,
Ako sàdga ſa slobodu
Vjerenika tvôga sctedisc?

48.

(*) Probudise, ah! probudi:
Nedobitna gdìê tvâ silla?
Ona ista drùghti buddi,
Kàjê druſîm vaſda bila.

49.

Platit rjekom turske kârvi
Svaku suſſu tiem poteſci;
Tjeraj, stiſci, mechi, ârvi,
Sjezi, pljeni, pali, i ſceſci.

50.

Tkoji miri, straſcja tkoja
Desnizìchje tvòjsê oprîti?
S' bojnom slavom silla tvoja
Jakàê pakô pridobiti.

51.

Alli gljubav cjasna opeta
S' misli' drugom tad ustaje,
I od pogube boja kleta
Odvrachjàtje ne pristaje:

Digitized by Google

52.

Djevojcize (velech') mlada,
Pod oruſcjem dali spravj
Sred turskoga Zarigrada
Slobodu iskat tvôj gliubavi?

53.

Kùdte vodi plaha ſeeglja?
Dàsi od oghgna sva gorucchja,
Njesi mnosctvu nepriategljan
Jedna odoljet ti moguchja.

54.

A nèmoſcesc bit do vika
Ne cjuvena, ni vidjena,
Akò oteti Vjerenika
S' oruſcjèmsi pripravjena.

55.

Tvârde mire, kimsê jamma
Tvê svjetlosti obgradila,
Oboriti nemoſc' sama,
Priletjètik nejmasc krilaa.

56.

Cjuvaj, u seto hoch' pod sillu
Slobodiți tkoga gljubisc;
Da slobodu tvoju millu,
I ſcivota ne iſgubisc.

57.

Ah! ne truni dni neſrelle,
Snasc Vjevenik tvoj gljubjeni,
Da tvoj ſcivot vechje vele
Negh svoj istí gljubi, i szjeni.

58.

Kada smârtbi tvû ſaçjuo,
Ako ne sam od svê ruke,
Oni cjàsbi poghinuo
Od ſcjalosti, i od mukke.

59.

Tîm tvoj slavni ſcivot hrani
Na vremèna svjetglja, i boglja,
S' tobom Viteſj tvoj iſbrani
Kad sred rodnieh buddie pogljaa;

60.

A uputîse mirna vechje,
Mjescte kârvi ſlato tratti;
Kad slobodit moſc' bes smechje
Vjerenika, ne iscti ratti.

61.

ſnase, da turska chjod ſa ſlatom
Po naravi hlepi, i ghine,
A Gospoghjom svîm bogatom
Tebe kaſcju nad sve ine.

62.

ſlato, i blago ſàto skupi,
I u Zarigrad poghi s' tîme,
Vjerenika ter odkupi,
Dokli imasc ſgodno vrîme.

63.

Posledgna ova misô dobra
Mladizîse mudroj vidi;
Tîm na kogna skocj, i obra,
Da put miran mirna slîdi.

Digitized by Google

64.

Sa slobodit svôga draga
Ona u mallo skupj danaa
Vele Slata, vele blaga,
I kamegna iſabrana.

65.

S' Ugarsctizom Sarudjenom
U Ugarskoj u haglini
Ugarskièmse Sove imenom,
I Ugricich mlàdse cini.

66.

Tere tako priobucena
Iſ rodnièhse stranaa djelj,
I do mallo prem vremena
U Zarigrad doghje bjeli.

67.

Gdje doscjavsci u Dvor hodi
Cesarskoga Poklisara,
S' mnogom Scegljom da oslobodi
Gljubjenoga Gospodara.

68.

Skrovno iscte, hitro pita
Sa gnegovo bitje svudi,
Illi s' varke, illi s' mita
Sctòê Sacela stechi Scjudi.

69.

U to i Osman Zar moguchi
Svîm veliku Sceglju chjuti
Glas od mira cekajuchi
S' Pogljackiem Kragljom cjuti.

Digitized by Google

70.

S' mnogom misli' zjechja toga
Sctòje plahos svâ ſaliha,
Szjeni, i sudi, dàje od svôga
Poklisara ljenos tiha.

71.

Vas dan, pace josc pokoje
Sebi, i druſiem nochne smeta,
Pitajuchi; gdlje? sctòje?
Cekalise bârſo opeta?

72.

Alli u gnemu beſ uſroka
Pohlepa ova prescna nije;
Svèghbo misli put Istoka,
Dàse budde djelit prie.

73.

Diglje od vjeka cjasse ſove,
Sprave od puta svegh poteſci,
I u pameti misli nove
Svegh od vechieh ſcegljaa vrjeſci.

74.

Nièmu dosta scto narecce
Kad u Istok budde otiti,
Dàchje iſ blisa i iſ dalece
Vjernieh Viteeſ' mnoſc skupiti.

75.

Tere s'gnima beſ kârſmagna
S' Spahogljanim Jagnicjare
Od turskoga vojevagna
Na ſakone vratit stare:

Digitized by Google

76.

Nu od plahosti steruch' krila
Vas svjet vechaje priletiva,
S' namiscgljenieh tere silaa
Sve podlaga, i dobiva.

77.

Jur po morru, i po suha
Nedobitan s' mislim hodi,
I ſa sobom u posluhu
ſapad, i Istok ſdruſcen vodi.

78.

Od Persie silna Kraglja
Najprie dobit odlucjuje,
I Kragljevstva sva najdaglja,
Kâ po glasu slavit cjuje.

79.

Slavnoj Sepagnskoj krunni opsta
Onse uſda vârha oochi,
I Cesarstvo od dva svjeta
Pod silnjoj otet moochi.

80.

Na Cesara Njemackoga
Josc oruſcja mnoga spravja,
I pod sabglju Zarstva svôga
S' podloſcnimgâ puzim stavja.

81.

Ni s' Franackiem kragljom paſi
Vjerru davno ubitjenu (1);
I na gnega s' sabgljom slaſi
U Kârstjanskom' raspu opchjenu.

Digitized by Google

82.

Pak s' iſborom od junakaa
Kad uſmnoſci bojne sprave,
Misli udrit na Pogljaka,
I dighnùtmu krunnu s' glave.

83.

Ah! savisce pârsceh' Mlacê,
Do bârſòti ſaboravj
Boj Pogljacki, gdi naijace
Tvê viteſe mârtve ostavj!

84.

Jeda neſnasc ti po dîllu,
Scto spovjeda svudi slava,
Nedobitnu vlas, i sillu
Kragljevichja Vladislava?

85.

Spomenìse, i svjedoci,
Sram ostavi pri istini,
Kolik rasap na tvê occi
Od vojskèti on ucinj.

86.

Kolikòli kraj Nestera
Mimo gljudstvo sve ostalo
Pascjaàtije, i Veſjeraa
Od gnegove ruke pallo;

87.

Iſ prid macja kad gnegova
Gdi kârv rjekom od svud tece,
Priko ubjenieh viteſovaa
Jedva s' glavom ſciv utece?

Digitized by Google

88.

Vito kopje, sctit pereni,
Bridka sabglja, desna ruka
Kragljevìchje prihrabreni
Kârstjanskoga svega puka.

89.

Nu scto velim, Zare Osmane,
I ti poſnasc isti opeta,
Da Vladislav ſdârſci obrane
Od Kârstjanstva svega svjeta.

90.

Samogàsè gnega boisc,
Od samoga gnega predasc,
Beſ pokoja ſàto stoisc,
Poklisara cîm iſgledasc;

91.

Poklisara, kôga od davna
S' mnoſîm darim ti poslòsi,
Da u gnegova Cbjachka slavna
ſcjudjeniti mir isprosi.

92.

Alli cîm Zar nepristaje
Smione misli uſmnaſcjati,
ſceglja u gnemu svegh vechjàje,
Poklisàrmu dàse vrati.

93.

On u sebi sumgni vechje,
Od gnegova duga hoda,
Da uſrok drugo biti nechje
Neghli tkoja huda ſgoda.

Digitized by Google

94.

Tîm vapie: gdise gdio?
Pogljak toli' nîe daleko,
Illìsèje utopio,
Illìgàje tko posjeko.

95.

I takòga to pristrascjà,
Da mislechi u dne, i nochi,
Ne cini ino negh uprascja,
Gdje bit moſce, kàdchje dochi.

96.

Nu josc ſceglju kaſcjuch' istu,
Dokli cjuje, nejma mira,
Kiſlar Aga u tkôm' mîstu
Gospoghjèmu ljepe iſbira;

97.

Kî od Poludna, i od Istoci
Jur budduchi proscjô kraje,
Kuppech' ljepos, od svieh occji
Kâ sudjena najdraſcjàje;

98.

Iſ raſlizieh mjestaa ote
Mnoſc svjetlieh Djevojcizaa,
Od kîeh svaka zjech' ljepote
Dostojnàje bit Zariza;

99.

S' Djevojcizam svjetliem dôje,
Uzvigljene kègâ slîde,
Gdje od staroga Grada Troje
Obilješi jòscse vide.

Svárha Pjevagna Scestoga.

Digitized by Google

NADOMJEREGNE

PJEVAGNU SCESTOMU.

(1) *Suliman Drughi Zar Otmanski sklopj, i utvârdj s' Franom Pârviem Kragljom Franackiem Godiscta* 1536. *jedan stavni ugovor od mira, i priateglstva meghju Sjajniem Vratima, i Krunnom Franackom, toliko ſa sebe, koliko ſa svoje Nastajnike u naprjeda.*

(*) *Raſlogh, ſa koi njeki Cetveroredzi, toliko ovoga, koliko inieh Pjevagnâ pritecenìsu oviem* (*) *biljegom, uſdârſcìse u Nadomjeregnu* 27. *Pjevagna Dvadesetoga.*

Svârha Raſdjelka Pârvoga.

Digitized by Google

Digitized by Google

ISKRIVJEGNA POISPRAVI

U ſcivotu Osmanovu.

Na lis,	13.	rjeſ. 5. s' kranonoszima	s' hranonoszima
	24.	29. cinìtmùse	cinìtmùje
	28.	14. podloscnizima	podloſcnizima
	32.	5. kojesu	kojísu
	36.	14. scòje	sctòje

U Pjevagnîh, i u Nadomjeregnîh.

Na lis.	58.	rieſ. 24. S' Zarkom	S' Zarskom
	103.	29. ſavjevajuchii	ſavjevajuchi
	103.	29. ſpustj	iſpustj

U Iſgovaragnu Rjecji.

Na lis. VIII. pod slovom M. Machjeka Machjeha

Digitized by Google

Digitized by Google

IŞGOVARAGNE

Raşlizieh, i ne svakomu obicnieh rjecji, kojèse kad i kad susretaju u ovieh kgnigah.

A

Abecediza, *Alfabeto*.
Aga Jagnicjarski, *Colonnello dei Giannizzeri*.
Agjam, *Persiano*.
Agjamkigna, *Persiana*.
Arapin, *Arabo*.
Arghja, *Ruggine*.
Arnaut, V. Tur. *Albaneşe*.
Arşojati, *Nitrire*.
Arvatise. *Lottare*.
Aspra, i Jaspra, *Moneta turca assai minuta*.

B

Bagdat, *Babilonia*.
Bah, u bah, *Affatto, negare sfacciatamente*.
Ban, *Principe*.
Bârdo, *Colle, monte*.
Bârşan, *Frettoloso, rapido*.
Bditi, *Vegliare*.
Beghlarbegh, V. T. *Vice-Rè*.

*

Begum, imèje vlastito.
Beşakogne, *Ingiuria, ingiustizia*.
Beşbrişcjan, *Indolente, spensierato*.
Beşkrajni, *Sterminato, şmişurato*.
Beş raştuke, *Indistintamente*.
Bgljuditi, *Custodire*.
Biglje, *Erba medica*.
Bik, illi Bak, *Toro*.
Biti vogljan, *Esser Padrone*.
Bivo, *Buffalo*.
Bjeda, *disgrazia, miseria*.
Bjedan, *Afflitto, misero*.
Bjes, *Furore*.
Bjesan, *Furioso*.
Bjesnik, *Pazzo, frenetico*.
Blagajnik, *Teşoriere*.
Blaga shranna, *Erario*.
Blagodariti, *Benedire, ringraziare*.
Blagodarstvo, *Liberalità*.
Blaşniti, *Allettare*.
Blatto, *Lago, Palude*.
Bocja od macja, *Manico della spada*.
Bodeşan, *Punta di spada*.
Bodeşni, *Appuntato*.

Digitized by Google

Bogdania, i Bogdanska ſemglia, *Moldavia*.

Bogocjastjegne, *Religione*.

Bogogljubstvo, Bogomillos, *Divoziane*.

Bogoslovstvo, *Teologia*.

Boj domachi, *Guerra civile*.

Bojar, *Guerriere*.

Bojaſnos, *Timore, apprensione*.

Boljeſnes, *Doglia*.

Bor, *Zapino*.

Boſciza od dabravaa, *Dea de' boschi, Diana*.

Brascno, *Farina, cibo*.

Bratuced, *Cugino*.

Bratuceda, *Cugina*.

Brinutise, *Prendersi cura, esser sollecito*.

Brjegh, *Collina*,

Brjes, *Olmo*.

Budim Grad, *Buda*.

Bugarechi, *Cantando*.

Bugarin, *Cantore, o uomo di Bulgaria*.

Bugariti, *Cantare*,

Bugarkigna, *Canzone*.

Bukka, *Strepito, rumore*.

Bunitise, *Commoversi, sollevarsi*.

Busciti, *Stramazzare*.

Busciise, *Batter in terra*.

Buſdohan, *Mazza ferrata*,

C

Cegljupine, *Fauci di fiera*,

Cehi, *Boemi*.

Cemer, *Tossico, veleno*.

Cemerni, *Velenoso*.

Ces, srechja, *Caso, sorte, felicità, prosperità*.

Cesarovati, *Imperare*.

Cesarstvo, *Impero, Regno*,

Ceſnuti, *Spasimare*.

Cesvina, *Elce*.

Cetveroredak, *Quartina*,

Chjachko, *Padre*.

Chjeselbascja, V. T. *Persiano*,

Chjor, V. T. *Guercio*.

Cim, *Mentreche, tostoche*.

Cjadgljavi, *Fuliginoso*.

Cjapet, *Artiglio*.

Cjapglja, *Aghirone*.

Cjarati, *Incantare*.

Cjastiſcegljan, *Ambizioso*.

Cjausc, V. T. *Corriere di Gabinetto*.

Cjavka, *Pola, o Mulacchia*.

Cjucjati, *Accosciarsi*.

Cvârst, *Duro*.

D

Dagni; *Di giorno*.

Daj, *Almeno*.

Dali, *Che se, del resto, ma se*,

Digitized by Google

Dárſcjava, *Provincia*.
Darstero dárſcjava, *Dorostero*.
Daut, *Davide, che vuol dir Amabile*.
Davori! ſa Boga! *Per Dio!*
Davoriti, *Cantare*.
Delia, *Soldato volontario*.
Dervisc V. T. *Povero*.
Despot, *Palatino*.
Despotina, i Despotovina, *Palatinato*.
Diciitse, *Pregiarsi*.
Dicno, *Pregevole, onorevole*.
Diglka od mira, / Diglka kolna, } *Cannone*,
Diglka oghgnena, *Archibugio, fucile*.
Dika, *Onore, pregio*.
Dikla, *Donzella onorata*.
Dimat, *Soffiare, buffare*.
Dipli, *Zampogna*.
Dijdar, *Castellano*.
Djiti, *Dire, parlare*.
Divjacjan *Selvaggio*, Addiet.
Divjak, *Selvaggio*, Sostant.
Djarbekir, Djarbek, i Derbek, *Mesopotamia*.
Djed, *Avo, Nonno*.
Djedina, / Djedinstvo, } *Patrimonio, eredità*.
Djelloispravni, *Morale*.
Djever, *Cognato, fratello del Marito*.
Djevoja, *Bagascione*.
Dobrostiv, *Benigno*.
Doclm, *Mentrechè*.
Dogovor, *Convenzione, abboccamento*.
Dohodak, *Rendita*.
Dou rjeka, *Tanai*.
Doscjad, i doscjavsci, *Arrivando, venendo*.
Doskora, *fra poco, in breve*.
Dosteghniza, *Calzoni*.
Drac Grad, *Durazzo*.
Dragovati, *Accarezzare*.
Drenopoglje, *Adrianopoli*.
Drjen, *Corniolo*.
Drjenovi, *Di corniolo*.
Drobno staddo, *Bestiame minuto*.
Droſcditise *Precipitarsi*.
Drum, *Strada*.
Druſctvo / *Lega, società, confederazione*.
Dvoicni boj, *Duello*.
Dvoran, *Civile*.
Dvorani anaa, *Corte, Ministero*.
Dvorni, *Rispettoso, civile*.
Dvorni djetich, *Paggio*.
Dvoritegl, / Dvornik, } *Cortigiano, Ministro*.
Dvorniza, *Sala*.
Dvoumiti, i dvoumniti, *Dubitare, star sospeso*.

Digitized by Google

E

Emir, *Principe particolare.*
Emirin odmetnik, *Principe ribelle.*
Erdegl, *Transilvania.*
Evrjenska ſemglja, *Giudea, Palestina.*
Evrjenski, *Ebraico.*

F

Feniz, *Fenice.*
Fetvà, V. T. *Sentenza legale.*

G

Gaj, *Bosco, Selva.*
Ganutiſe, *Commoversi, risentirsi.*
Gârditi, *Sprezzare.*
Gârm, *Ramicelli, arboscelli.*
Gârmegne, *Boscaglia.*
Gasnuti, *Spegnere, smorzare.*
Gasuti, *Consumabile.*
Gditiſe, *Cacciarsi.*
Ghgnjev, *Collera, furore.*
Ghgnjevan, *Furibondo.*
Ghiſda, *Vaghezza, grazia.*
Ghiſdatiſe, *Paoneggiarsi.*
Ghiſdav, *Vago, bello.*
Ghjaur, V. T, *Infedele.*
Glàs pârsci, *La fama vola.*
Glasnik, *Denunziatore.*
Glighjak, *Nottola.*
Gljeska, *Nocciuolo.*
Gljubi, *Moglie.*
Gljudstvo, *Moltitudine d' uomini.*
Gljut, *Rupe, balza.*
Gljuti, *Acerbo, velenoso.*
Gljuvena Matti, *Venere,*
Gljuveſan, *Amore.*
Gniva, *Campo.*
Goost, *Ospite.*
Gorki, *Amaro.*
Gorostasan, *Di statura gigantesca.*
Gorosctak, *Montanaro, villano.*
Gorusctì, *Ardente.*
Gostiti, *Albergare, banchettare.*
Grakati, *Far la voce di Corvo.*
Granſa, *Artiglio.*
Granicjari, *Gente del confine.*
Graniza, *Confine, o ramicello.*
Grimiſ, *Porpora, scarlatto.*
Grohtitiſe, *Tramballare.*
Gromignatiſe, *Cader precipitosamente.*
Grugne, *Zolle, pezzi di terra.*
Gusa, *Assassino di strada.*
Gusar, *Corsaro, Assassinatore.*
Gusarovati, *Far da pirata, o d' assassino.*
U Gusi ſcivjeti, *Viver di rapina.*

H

Hadum. V. T. *Eunuco.*

Digitized by Google

Haglina, *Abito*.
Hajduzi, V. T. *Milizia pedestre Ungara*.
Halekati, *Schiamazzare*.
Hamalia, V. T. *Brevetto magico*.
Hangiar, V. T. *Pugnale*.
Har, *Favore*.
Hârba, *Asta, lancja*.
Hârkati, *Sbruffare, russare*.
Hârli, *Veloce*.
Hârlo, *Velocemente*.
Hârt, *Can levrjere*.
Herzegh, *Duca*.
Herzegovina, *Ducato di S. Sabba*.
Hignegne, *Finzione, falsità*.
Higneni, *Finto*.
Hiniti, *Fingere*.
Hitar, i Hitri, *Accorto*.
Hitrina, *Accortezza, artificio, astutezza*.
Hitro, *Accortamente, artificiosamente*.
Hitros, *Accortezza, destrezza*.
Hladak, *Frescura*.
Hlap, *Famiglio, Villano*.
Hlepetati uscima, *sbattere assieme le orecchia*.
Hlepiti, *Desiderare ardentemente*.
Hogja, V. T. *Ecclesiastico, maestro, ajo*.
Hotim, *Adultero, Bagasciene*.
Hotim Grad, *Chocxim*.
Hrabren, *Valoroso*.
Hrast, *Cerro*.
Hrecje, *Sterpame, copia di sterpi*.
Hrid, *Rupe*.
Hro, *Veloce*.
Hrupiti, *sbattere*.
Hudi, *Cattivo, maligno*.
Hukati, *Urlare*.
Husnuti, *Mordere*,
Hvalinsko morre, *Mar Caspio*.
Hvatiti, *Afferrare*.
Hvoja, *Ramo, o frasca*.

I

Icjoglanin, V. T. *Paggio*.
Igal, *Lido*.
Inostranaz, *Forestiero*.
Iſbecitise, *Mirare con occhio torvo*.
Iſbor, iſabragne, *Scelta*.
Iſdeſcjati, *Abbrucciare*.
Iſeti, *Cavare*.
Iſgled, *Ritratto, esempio*.
Iſhitriti, *Formar con arte*.
Iſhoditi, *Riuscire*.
Iſjadati, *Sfogare*.
Iſmet, *Plebaglia, feccia dalla plebe*.
Iſmiscljeno pripovjedagne, *Favola*.
Iſnositi, *Eminente*.
Iſopacen, *Adulterato, falsificato, corrotto*.
Iſpisati, *Arrolare*.

Digitized by Google

Iſ-stolegne, *Detronizzazione*.
Iſkaliti, *Provocare, tentare*.
Iſtakmiti, *Uguagliare*.
Iſustjegne prorocjansko, *Oracolo*.
Iſvoditegl, *Produttore*.

J

Jad, *Afflizione*.
Jadovito, *Fieramente*.
Jagnicjari, *Giannizzeri*.
Jakno, *A guisa, come*.
Jaram, *Giogo*.
Jasen, *Orno*.
Jasni, *Risplendente*.
Jastreb, *Astore*.
Jaſ, *Voragine*.
Jaſni, *Profondo*.
Javor, *Platano*.
Jedek, *Cavallo vuoto di riserva*.
Jedi, V. T. *Sette*.
Jedino, *Concordemente*.
Jegljen, i Jeljen, *Cervo*.
Jela, *Abete*.
Ierina, *Irene, nom. pr.*
Jezer, i Jezero, *Lago d' acqua, gorgo, abisso*.
Joha, *Alno*.
Jugh, *Scirocco*.
Jur, *Già*.
Juſcni, *Australe, meridionale, sciroccale*.

K

Kaduna, V. T. *Signora nobile*.
Kalpak, *Specie di berretta alta*.
Kameniza Grad, *Camenietz*.
Kamigljovaz, *Di Camelo*.
Kanitſe, *Stare deliberando*.
Kapglja, *Goccia, macchia*.
Kapigie, V. T. *Guardie*.
Kaplan, *Leopardo*.
Karamani; *Uomini di Caramania*.
Kârſmagne, *Dilazione*.
Kârſmati, *tardare, indugiare*.
Kaur. V. T. *Infedele*.
Kavad, *Mantello*.
Kaziga, *Elmo*.
Kip, *Statua, persona*.
Kladenaz, *Fonte, sorgente d' acqua*.
Klepetati, *ſbattere*.
Kleti, *Maledetto*.
Kletva, *Scongiuro, incantesimo*.
Kljetka, *Gabbia*.
Klobuk kamigljovàz, *Cappello del pelo di Camelo*.
Kneſ, *Conte, Rettore*.
Kob, *Disgrazia, augurio, incontro*.
Kobni, *Disgraziato*.
Koljeno, *Proſapia, ginocchio*.
Kogn paſduh, *Cavallo intiero non castrato*.
Kogn plah, *cavallo furioso*.
Kogn plasciv, *Cavallo ombroso*.

Digitized by Google

Kogn srebârni, *Cavallo bianco*.
Kogn ſeleni, *Cavallo leardo*.
Kogn vrani, *Cavallo nero*.
Kognuh, *Maniscalco, pastor di Cavalli*.
Kollje *Carro*.
Kollo, *Ruota, circolo*.
Kolovoſ, *Agosto*.
Kopjacja, *Dardo, lancia*.
Kopjânizi, *Alabardieri, armati d' asta*.
Kopje *Asta*.
Kopnitise, *Struggersi, o consumarsi poco a poco*.
Kopno, *Terra ferma, Continente*.
Kopnom, *Per terra*.
Kopnopisaoz, *Geografo*.
Korabglja, *Nave, vascello*.
Korda, *Spada mozza, daga*.
Korugne, *Nastri, e fiocchi*.
Koscjuglja od ſcizze gvoſdene, *Giacco, lorica*.
Koscjuta, *Cerva*.
Kosjer smârti, *Falce della morte*.
Kosmurati, *Irsuto, peloso*.
Kosovo poglje, *Campo del merlo*.
Kostreti, *Ciliccio*.
Kragljevich, *Figlio del Rè*.
Kraine pomorske, *Paesi marittimi*.
Krakovo Grad, *Cracovia*.
Kram, *Palazzo, e Tempio*.
Kramar, *Mulattiere*.
Krasnos, *Bellezza, vaghezza*.
Kratiti, *Abbreviare, scemare, negare*.
Kratitise, *Astenersi*.
Kravoscjaz, *Serpente bove*.
Krepak, *Costante*.
Krepko, *Fermamente*.
Krivosctovagne, *Superstizione*,
Kroſ, *A cagione, per*.
Krotak, *Mansueto, docile*.
Krov, *Tetto*.
Krugh, *Circolo*.
Kucjati, *Tendere, procurare*.
Kuda, illi Rep, *Coda*.
Kuf, *Cigno*.
Kuk, *Sasso, pietra grande*.
Kula, V. T. *Torre, Rocca*.
Kuna, *Volpe*.
Kunoviza, *Catena del mondo, monti in Bulgaria*.
Kupjenna, *Rovo*.

L

Lada, V. T. *Donna, che si ama, o sia moglie, o sia favorita*.
Lak, *Leggiero, piano, facile*.
Lapat, *Palpito*.
Lav, *Leone*. Ovièmje imenom kadgod ſlamenovano onadagne Skupnovladagne Mletacko.
Leh, *Polacco, Rè di Polonia*.
Lehsandro, *Alessandro*.
Lehscki, *Polacco* Addiet,

Digitized by Google

Lemno, *Stalimeno*.
Len rjekàje u Tartarij, *Len*.
Liciti, *Divolgare, pubblicare*.
Lipagn, i Ljepagu, *Giugno*.
Lipsati, *Morir da bestia, finire*.
Lis, i List od posluha, *Lettere ubbidienziali*.
Listopad, *Ottobre*.
Lisimirstvo, *Ipocrisia*,
Litiza, *Pietra viva*.
Livada, *Prato*.
Lizom niza, *Col viso voltato verso la terra*.
Ljes, *Legno, materiale*.
Ljeska, *Nocciuolo*.
Lovina, *Cacciagione*.
Ludovjernos, *Superstizione*.
Lugh, *Bosco, selva*.
Luk, *Arco*.
Luka, *Porto di mare*.
Luscki, *Boscareccio*.

M

Machjeka, *Matrigna*.
Mamalusi, *Mamalucchi*.
Man, i mani, *Indarno*.
Maritise, *Curarsi*.
Mariza, *Ebro fiume*.
Mártvilo, *Letargo*.
Mecit, *Moschea*.
Mechjaiza, *Uomo torbido, imbroglione, sedizioso*.
Meghjumorje, *Istmo*.
Millostivo, *Cortesemente*.
Minuti, *Passato, scorso*.
Misir, *Gran Cairo*.
Mito, *Dono per corrompere qualcheduno*.
Mjesecni *Mensile*.
Mjestousdárscnik, *Luogotenente, vicario*.
Mnjeti, i mnìti, *Pensare, immaginarsi, giudicare*.
Mnosc, *Moltitudine*.
Mogor veliki, *Gran Mogol*.
Mogorkigna, *Mogolese*.
Moguchi, *Potente*.
Morre Elenovo, *Ellesponto*.
Morre Hvalimsko, *Mar Caspio*.
Morre od Korinta, *Golfo di Lepanto*.
Morre Sredjemaglsko, *Mar Mediterraneo*.
Motriti, *Macchinar mali*.
Mramorkome, *A guisa di marmo*.
Mudropojka, *Musa*.
Mufti, V. T. *Il sommo Sacerdote dei Turchi*.
Mugna, *Baleno, lampo, fulmine*.
Mukati, *Muggire*.
Mukli, *Rauco*.

N

Nabuna, *Sollevazione*.

Digitized by Google

Nada, *Aspettazione*.
Nadcelnik, *Capitano*.
Nadherzegh, *Arciduca*.
Nadomjeregne, *Addizione*, *Nota*.
Nadsivati, *Superare nello splendore*.
Nadſida, *Fabbricato aggiunto alla sommità del muro*.
Nagh, *Nudo*.
Naghli, *Veloce*.
Naglavak, *Berretta*.
Naglo, *Velocemente*.
Naglosilni, *Precipitoso*.
Najam, u naime, *Affitto*, *in affitto*.
Najeſcen, *Inorridito*, *orrido*.
Najlisce, *Specialmente*, *principalmente*.
Najpokogni, *Ultimo*, *finale*.
Najprece, *Sollecitissimamente*.
Najprecji put, *Strada brevissima*.
Najuſmnoſcnji, *Potentissimo*.
Nakaj, *Mostro*.
Nakaſan, *Mostruoso*.
Na kgljun, *Aduncо*.
Nakittjen, *Ornato*, *abbellito*.
Nakostrjecen, *Accigliato*.
Nalicje vitesko, *Sembianza da Eroe*, *aspetto militare*.
Naloga, *Folla di gente*.
Nalogh, *Cumulo*, *folla*, *o calca di gente*.
Namjeniti, *Destinare*.
Namjesnik, *Sostituto*.
Napokon, *Al fine*.

**

Napunno, *Appieno*.
Naravnoslovaz, Naravnoſnanaz } *Filosofo*.
Narechi, *Dettare*.
Naredan, *Regolato*.
Naredbenik, *Uffiziale*.
Naredmik, *Soprastante*.
Narizati, *Accennare*, *predire*, *raccontare*, *piagnere gridando*.
Nasàrtati, *Assaltare*.
Nascteni, *Ritrovato*.
Nasljedba, *Setta*.
Nastajnik, i Nadstajnik, *Successore*.
Nastojnik, *Maestro del Palazzo*.
Nastupati, i nastupiti, *Assalire*, *assaltare*.
Naſreti, *Adocchiare*.
Natoljevzi, *Popoli di Natolia*.
Navala, *Cumulo*, *calca di gente*.
Navjesctati, *Intimare*, *annunziare*.
Nebogosctovaz, *Empio*.
Nekrepak, *Volubile*, *incostante*.
Neman, *Larva*.
Ne mariti ſa pogube, *Non curare i pericoli*.
Nèostah, *Non mi astenni*.
Neotesan, *Non dirozzato*.
Neper rjekaje od Polonie, kojàse iſljeva u morre Zàrno, *Nieper*.
Nepodobati, *Non convenire*.
Neprimjeran, *Impareggiabile*.

Digitized by Google

Ne prostrjèse, *Non avanzò, non si estese*.

Nepucia, Sinovka, illi Sestricna, *Nipote da canto del fratello, o della sorella*.

Neput, Sinovaz, illi Sestrich. *Nipote da canto del fratello, o della sorella*.

Nerajbor, *Imprudenza*.

Neredni, *Disordinato*.

Neredno, *Sregolatamente*.

Nesklad, *Disunione*.

Nesmigljeni, *Inesorabile*.

Nesmjenstvo, *Viltà*.

Nesmotârni, *Rozzo*.

Nester rjekaje u Polonji, kojàse topi u morre Zârno, *Niester*.

Nesgledni, *Che non si può arrivare coll' occhio*.

Nesgoda, *Disgrazia, infortunio*.

Nesgromni, *Grande e grossolano*.

Nesnan, *Imperito*.

Neusmnosceni, *Non aumentato, impotente*.

Neviglka, *Bujo*.

Nevrjednos, *Dappocaggine*.

Nije pravvom, *Non è di giusto*.

Nikopoglje Grad, *Nicopoli*.

O

Obârsctar, *Colonello*.

Obârvan, *Espugnato*.

Obigljescja, i obiljescja, *Vestigj*,

Obigljesctvo, i obiljesctvo, *Arme*.

Oblas gljudstva, *Diritto delle genti*.

Obliciti, *Divulgare*.

Oblicje, *Volto, aspetto*.

Obljepitìse, *Imbelletarsi*.

Obljetati rjeçima, *Insistere con parole*.

Obluk, *Circolo*.

Obredni Poklisar, *Ordinario ministro*.

Obsjedagne, *Assedio*.

Obsida, obgrada. ograda, *Recinto*.

Obsidan, *Circondato di muro*.

Obsiratìse, *Voltarsi in dietro*.

Obtech, *Precorrendo chiudere i passi, circondare*.

Obtjezati, *Scorrere*,

Obujmiti, *Investire, circondare*.

Ochìse, *Astenersi, tralasciare, abbandonare*.

Odalika V. T. *Donna di servizio*. Ovièmse imenom nasivaju svekolike Prilescnize (*Concubine*) Zareve usdârsojane u Saraju.

Odârvatise, *Vincere, superare*.

Oder rjekaje, kojàse slieva u morre od Baltika.

Odirati, *Assassinare sulla strada*.

Odjechja, *Abiti, vesti*.

Odluciti, *Destinare*.

Odlucitìse, *Delegarsi, deliberarsi*.

Odmetnik, *Ribelle*.

Digitized by Google

Odor, *Bottino*, *saccheggio*.
Odpjevati, *Risponder in canto a quei, che cantano*.
Odpravgljegne, *Spedizione*.
Odsjestiti kogna, *Scavalcare*.
Odstupiti, i odstupati, *Ritirarsi in dietro*.
Odvjet, *Patrocinio*, *difesa*, *risposta*, *oracolo divino*.
Ogârgljaj, *Collana*.
Oghgneno klupko, *Granata*.
Oghguiza, *Febbre*.
Oglav, *Cavezza*.
Ogradjen, *Attorniato*.
Ogreſnut, *Inzuppato*.
Okagliên, *Temperato*,
Okko, *Occhio*, *o arco*.
Oklop, *Corazza*.
Oklopje, *Armatura di ferro*.
Okosct, *Scarmo*, *magro*.
Olohnut, *Sordo*, *stupido*.
Opchina, *Comunità*, *famiglia*.
Opchiti, *Praticare*, *esser solito*.
Opchjeni, *Comune*, *generale*.
Opomena, *Nota*.
Oprava, *Spedizione*, *negozio*.
Oriſ, *Riso*.
Oro sivi, *Aquila grigia*.
Osobni Plemenik, *Particolar Signore*.
Ostatak, *Avanzo*, *rimasuglio*.
Oſlediti, *Offendere*, *rinuovare la offesa*.
Oſnanjegne, *Notificazione*.
Oſnobiti, *Cancellare*, *distruggere*; *denigrare*.
Otachbina, *Patria*.
Otok, *Isola*.
Otrascjak, *Residuo*, *avanzo*.
Ourſ, V. T. Samovlas, *Arbitrio*.
Ovcjar, *Pecorajo*.
Ozign, *Dolzigno*.

P

Pagn, *Tronco d' albero*.
Paguiti, Pagnkati } *Rimproverare*; *calunniare*, *confondere*, *confutare*.
Pahati, *Esalare*, *sventolare*.
Pametar, *Chi tiene a memoria*.
Pan, i Ban, *Principe*.
Pârsceci, *Impetuoso*, *incostante*; *imprudente*.
Pârsci glas, *Vola la fama*.
Pârvoroditegl, *Patriarca*.
Pârvostolni Grad, *Metropoli*:
Pârvostvorje, *Elemento*:
Pascénogh, *Marito della Sorella della Moglie*:
Pastorak, *Figliastro*.
Paſduh, *Cavallo intiero*.
Pecjal, *Afflizione*.
Pecjalitise, *Affligersi*:
Peren sctit, *Scudo ornato di penne*.
Perivoj, *Giardino*.

Digitized by Google

Perniza, *Letto di piume*.
Pero, *Penna*.
Pichja, *Cibo, vitto*.
Pjeghe, *Macchie, lentigini*.
Pjenez, *Denaro*.
Pjenna, *Bava, spuma*.
Pjesnicki, *Poeticamente*.
Pjesnictvo, *Poesia*.
Pjesnoslagagne, *Il comporre poetico*.
Pjetie, *Canto*.
Pisctati, *Schizzare*.
Plah, *Impetuoso*.
Plahochja, *Gran fretta*.
Plahos, *Fretta, sfrenatezza*.
Plandiscte, *Luogo di riposo per gli animali*.
Planina, *Montagna*.
Plantati, *Ardere da tutte le parti*.
Platno, *Tela*.
Pljen, *Preda*,
Plov, *Nuoto*.
Plovdin Grad, *Filippopoli*.
Ploviti, *Galleggiare, nuotare*.
Plugh, *Aratro di più paja di Bovi*.
Poboj, *Strage*.
Pobratim, *Quello, che ad un' altro ha giurato l' amor fraterno*.
Podadàrt, *Sfoderato, cacciato fuori*.
Podbuna, *Sollevazione*.
Podgârda, *Disprezzo*.
Podgorje, *Piè del monte*.
Podhiban, *Infedele, falso*.
Podnebje, *Clima*.
Podobnâse, *Esser decente, e conveniente*.
Podoglje dârscjavàje, *Podolia*.
Podpomagaoz, *Coadiutore*.
Podprjeti, *Puntellare*.
Podrjet, *Prosapia, origine*.
Podrjeti, *Sfoderare, cacciar fuori*.
Podstup, *Assalto*.
Podunavje, *Luoghi circonvicini al Danubio*.
Pogârda, *Ingiuria, disprezzo*.
Poghibilni, poghibni, *Pericoloso*.
Po glasu, *Per fama*.
Pogljana, *Piazza*.
Poglje, *Pianura, piano*.
Pogovor, *Rinfacciamento, rimprovero*.
Pogubа, *Strage, rovina, perdita, pericolo*.
Poharan, *Patito, rovinato*.
Poharati, *Saccheggiare, desolare, rovinare*.
Pohod, *Partenza*.
Pohodjegne, *Visita*.
Pohodnik, *Pellegrino*.
Pojata, *Tugurio, capanna*.
Pojavitise, *Comparir di nuovo*.
Poklikuti, *Intonare*.
Poklon, *Offerta, dono*.
Pokogni dan, *Ultimo giorno*.
Pokoiti, *Tranquillare, riposare*.
Polacja, *Palazzo*.

Digitized by Google

Polukogni a poluglјudi, *Centauri*.
Polukrugh, *Semicircolo*.
Poluotok, *Penisola*.
Pomârcjagna, *Ecclissi*.
Pomoranzi, *Pomerani*.
Poniknuti, *Abbassare il capo, o gli occhi*.
Ponor, *Profondità*.
Ponosan, *Baldanzoso*.
Popadati, *Assalire, afferare*.
Poplaha, *Fuga per ispavento*.
Poplaviza, *Inondazione, pioggia repentina e precipitosa*.
Poraſ, i poraſa, *Distruzione*.
Poraſiti, *Esterminare*.
Porechlsc od vjerre, *Mancar di fede*.
Poruscen, *Sformato, sfigurato, vestito di scorruccio*.
Porusciti, *Sformare*.
Posadimize, *Perpendicolarmente*.
Posceta, *Passeggio*.
Poscjastje, *Andata*.
Posctapitlse, *Puntellarsi*.
Posjedovati, *Trattenersi in conversazione*.
Poskok, *Aspide*.
Poskupo vode, *Poca acqua*,
Posluh ucit, *Insegnare l' ubbidienza*.
Postajati, postavati, *Fermarsi*.
Poſabiti, *Dimenticare*.
Poſcjaliti, *Compiangere*.
Poſivati, *Invitare diffidare*.
Poſlediltse, *Malignarsi*.
Poſor, *Sguardo*.
Poſov, *Disfida*.
Upotai, *In segreto, di nascosto*.
Potajnik, *Segretario*.
potamniti, *Scolorare*.
potarasciti, *Calpestare coi piedi*.
poteſcjatlse, *Affrettarsi*.
potisctiti, *Avvilire*.
potlaciti, *Dispregiare, avvilire, deprimere*.
poveglja, *Dogma, decreto, statuto*.
povjedalaz, *Istorico*.
povjeschagne, *Ammonizione*.
povjetarze, *Aria, aura*.
povoj, *Fascia da bambino*.
povrjediti, *Inasprire*.
pozârniti, *Denigrare, oscurare, disonorare*.
pragh Cehski Grad, *Praga di Boemia*.
prasnuti, *Prorompere*.
prateſc, *Roba*.
praviti, *Dire, parlare*.
pravvom, *Rettamente*.
prece, *Con fretta*.
predati, *Temere*.
predgni, *Passato*.
prekopski Haracjar, *Cam di Crimea*.
priaſan, *Amicizia*.

Digitized by Google

Priati, *Ricevere, cominciare.*
Pridstupnik, *Antecessore.*
Priglasje, *Voce, che precorre, conferma della nuova.*
Prikaja, *Rappresentazione.*
Priki, prjeki, *Veloce, improviso, inaspettato, precipitoso.*
priklon, *Umile, modesto.*
prikloniti, *Piegare.*
priko, *Precipitosamente.*
prikriliti, *Coprir colle ali.*
priliciti, *Convenire, confrontare.*
prilika, *Ritratto, figura,*
primagati, *Superare, attirare, vincere.*
primamiti, *Allettare, indurre con lusinghe.*
priobraſcjatise, *Trasformarsi.*
pripis, *Copia, esemplare.*
priprjeciti, *Abbreviare,*
priprostan, *Umile, abietto.*
priselitise, *Trasportarsi ad abitare.*
pristajagne, *Consenso.*
pristajati, *Fermarsi.*
priſida, *Fabbrica del muro di mezzo.*
pritisnutje, *Compressione.*
pritjezati, *Precorrere.*
pritvoratise, *Trasformarsi.*
pritvoriti, *Trasformare.*
privisoko Starjescinstvo, *Alto, o supremo dominio,*
Prjecjati, *Impedire.*
Prjeki, V. Priki.
Prjekor. *Disonore, vergogna, rimprovero.*
Probitti, *Scaturire, sfondare, trasforare.*
Prochjuhnutise, *Divulgarsi, correr voce.*
proghnan, *Esiliato.*
pronjeti, *Pubblicare.*
propas, *Profondità.*
propeti, *Innalzare.*
prosjeden, *Subbissato, profondato.*
prosjenaz, *Decembre.*
prost, *Padrone di se, libero.*
prostor, *Larghezza, ampiezza, prospetto.*
proteſati, *Slongare.*
provodisctvo, *Conducimento.*
prut kragljevski, *Scettro Reale,*
prut rjeka, *Pruth.*
puccina, *Pelago, profondità.*
pusckar, *Moschettiere.*
puſiv, i Puſgliv, *Sdrucciolevole, lubrico.*

R

Rab, *Servo.*
Raba, *Serva.*
Raddo, *Allegramente.*
Rallo, *Aratro.*

Digitized by Google

Rasap, *Rovina, distruzione.*
Ras-cepachja, *Zampa.*
Raseka ſemglia, *Rascia.*
Raskoscja, *Delizia, godimento.*
Rasutje, *Esterminio, dissipamento*
Ra.aghnati, i ra.jerati, *Dispergere sparpagliare.*
Raſbirati, *Considerare.*
Raſbludni, *Delicato, vezzoso, effeminato.*
Raſboinik, *Assassino di strada.*
Raſdârpiti, *sbranare.*
Rasdiratise, *Strillare, gridare gagliardamente.*
Ra.glabat cegljus, *Spalancare le fauci.*
Ra.glascen, *Divulgato.*
Raſka.ani, *Mostruoso.*
Raſluka, *Distinzione.*
Raſlupiti, *Romper battendo.*
Ra.metan, *Prodigo.*
Ra.mi, *Fuorchè.*
Raſmirje, *Scissura, disunione di animi.*
Raſmirni, *Discordante.*
Ra.pasan, *Discinto.*
Ra.rok, *Guercio.*
Ra.târghnut, *Lacerato.*
Ra.trjebiti, *Appianare, nettare, purgare.*
Raſ.rjeskati, *Romper in pezzi, sbaragliare,*
Ratt, *Guerra.*
Ravniza, *Piazza, pianura.*
Reſcjati, *Ruggire.*
Rillo, *Grugno di porco.*
Ris, *lupo, cerviero, Lince.*
Rjèeje, *È detto.*
Rob, *Schiavo.*
Robovati, *Essere in ischiavitù.*
Rodbina, *Parentela.*
Rogobor, *Strepito.*
Rogoboran, *Strepitoso, tumultuante.*
Roittse pcele, *Sciamarsi delle Api.*
Rojna uliscta, *Alveari ſecondi di sciami.*
Romon, *Mormorio.*
Roniti, *Spargere.*
Ruda, *Miniera.*
Ruho, *Abito.*
Ruho od kostretji, *Abito, o veste di ciliccio.*
Rujan, *Settembre, e rosso.*
Rukotvoraz, *Artefice.*
Rumenilo, *Rosseggiamento, rossore.*
Rusagh, *Provincia, Paese, popolo.*
Rusi, *Rosso.*
Ruski, *Della Russia.*
Ruſciza, Rujcja } *Rosa.*

Digitized by Google

S

Saboriza, *Conciliabolo*.
Sagh, *Tapeto, strato*.
Saghnan, *Condotto a forza*.
Saj, *Questo*.
Sakrafoc, *Gualdrappa da cavallo*.
Samodârſcjaz, *Monarca*.
Samokovo Grad, *Samocovo*.
Samogospodietvo, *Dispotismo*.
Samokres, *Archibugio, fucile*.
Samopal, *Pistola*.
Samosiglje, *Tirannia*.
Samosilliti, *Tiranneggiare*.
Samovladagne, *Monarchia*.
Samovladaoz, *Monarca*.
Saraj, *Serraglio*.
Sârbgljan, i sârbgljanin, *Serviano*.
Sârbska poglja, *Pianure di Servia*.
Sârcno, *In collera, con indegnazione*.
Sârda, *Furia infernale*,
Sârna, *Capra salvatica*, *Daino*.
Sârpagn, *Luglio*.
Sârſciti, *Esser irato*.
Sârtiti, *Buttarsi in terra*.
Sartjeti, i sârtati, *Andar impetuoso*.
Saruk, *Turbante*.
Sastane, *Unioni, incontri*.
Sastav, *Unione, congiunzione*.
Sastava, *Commessura, incastratura*.
Saſidati, *Alzare il muso*.
Sat medeni, *Favo di mele*.
Satarisan, *Rovinato*.
Satkratise, *Atterrarsi, stritolarsi*.
Scesteroredak, *Sestina*.
Scestoperaz, *Mazza ferrata*,
Scip, *Punta acuta, ferro della lancia*.
Sciscman, *Sigismondo*.
Scjapat, *Susurro, mormorio*.
Scjarkule naglavzlsu Jagnicjarski, *Berette dei Giannizzeri*.
Scjarovito, *Di diversi colori*.
Scjator, *Padiglione*.
Sckrapa, *Fessura nella pietra*.
Sctit pereni, *Scudo piumato*.
Sctitnik, *Scudiere*.
Sctitti, *Leggere*.
Sctovati, *Venerare, riverire*.
Sebar, *Plebeo, villano*.
Sebarstvo, *Villania, doppocaggine*.
Sedmiza, *Settimana*.
Segaj, *Di questo*.
Sehsana, *Cavallo da soma*.
Sej, *questi, e queste*.
Sharati, *Logorare, atterrare*.
Shranna, i shranisctc, *Ripostiglio*.
Sibigne Grad, *Hermanstad*.
Sidonski, *Di Sidone*.
Sieh, *Di questi*.
Sigui, *Ceruleo, e nero*.
Silni, *Impetuoso*.
Silnik, *Tiranno*.

Digitized by Google

Sioni, *Tirannico*.
Sirota, *Orfano*.
Sivi, *Lucido, o grigio*.
Sjatti, *Risplendere*.
Sjecjagu, *Gennaro*.
Sjecjaz, *Uomo, che taglia*.
Sjediglka, posjed, illi ugodna ſabava, *Conversazione, trattenimento dilettevole*.
Sjedisete, *Sedile, trono*.
Sjemo, i Simo, *Quà*.
Sjever, *Tramontana*.
Skanderia, *Albania*,
Sklad, *Armonia, unione*.
Skladagne, *Armonia, o componimento*,
Skladati, *Unire*.
Skladno, *Civilmente, concordemente*.
Skladnopjevalaz, *Muſico*.
Skloniti, *Abbassare*.
Skok, *Lancio, salto grande*.
Skoknuti kogna, *Spingersi col Cavallo*.
Skoncjagne, *Angoscia, sfinimento, Afflizione*.
Do skora, Skoro, } *In breve, fra breve*.
Skorom, *Poco tempo fà*.
Skorren, *Incrostato*.
Skucjati, *Piegare*.
Skudar Grad, *Scutari*.
Skupnovladagne, *Repubblica*,

***

Skupno, *Affollatamente*.
Skut, *Seno, grembo*.
Skvârcjati, *Far la voce di Rana*.
Skvicjati, *Stridere*.
Slavaj, Slavich, *Ussignuolo*.
Slimiti, *Deporre, togliere*.
Sliscjati, *Ascoltare*.
Slon, *Eleſante*.
Sloviti, i slovjeti, *Lodare, celebrare, eſaltare*.
Slovoslosje, *Ortografia*.
Slut, *Augurio, desiderio*.
Slutjeti, *Augurare, desiderare o bene, o male*.
Smaghnutje, *Avidità*.
Smârtni kosjer, *Falce della morte*.
Smederovo Grad, *Samandria*.
Smeghi, *Lurido*.
Smerni, *Umile, modesto, vile*.
Smino, i smiono, *Arditamente*.
Smioni, *Ardito, arrogante*.
Smiscgljena pripovies, *Favola*.
Smjegne, Smjenstvo } *Ardire*.
Smutjati, *Turbare*.
Soko, *Falcone*.
Sopisati, *finire, morir da bestia*.
Spahie, *Un corpo di Cavalleria Turca*.
Spahogljani, *Un' altro corpo di Cavalleria Turca*.
Spol, *Sesso*.
Sprovod, *Eſequie*.

Digitized by Google

Srebrotvoraz, *Argentiere*.
Sredſemaglsko morre, *Mar Mediterraneo*.
Stajati, *Fermarsi spesso, perseverare*.
Stan, *Camera, appartamento*.
Stan bolechieh, *Spedale degl' infermi*.
Stanaz kami, *Pietra viva*.
Stanitlse, *Situarsi, trasferirsi*.
Stanovulisete, *Abitazione*.
Stanoviti, *Immobile*.
Stármen, *Precipizio*.
Stármoglav, *A rompicollo*.
Staroraſuman, *Antiquario*.
Starosta, *Senatore, Anziano*.
Starovjechje, *Senato*.
Starovjechnik, *Senatore*.
Stas, *Corporatura*.
Statlse, *Adunarsi, unirsi*.
Stavni, *Grave, serio, costante*.
Stjerati, *Inseguendo qualcheduno ristringerlo in un luogo*.
Stirati, *Stritolare*.
Stjegh, *Bandiera, stendardo*.
Stlacjati, *Proseguire a disprezzare*.
Stogh, *Amasso di paglia, o d' altro*.
Stolovati, *Regnare*.
Stopârva, *Appena, sul momento*.
Strascnodârſcjaz, *Governatore del terror infernale*.
Straviti, *Attrarre nell' amore*.
Stravjen, *Invaghito, incantato, innamorato*.
Streha, *Tetto di casa*.
Stremen, *Staffa*.
Strenitegl, *Debellatore, atterratore*.
Studenaz, *Pozzo, fonte*.
Studeni, *Novembre*.
Stup, *Pilastro, statua*.
Stupaj, *Pedata, passo di piede*.
Suh, *Secco, smunto*.
Suhor, *Aridume, cose aride, e secche*.
Sultan Zar turski, *Imperatore dei Turchi*.
Sultana, *Imperatrice dei Turchi*.
Sumracjan, *Oscuro*.
Susretiscte, *Incontro*.
Svârdo, svârlo, *Trivello*.
Svârsceno, *Esattamente*.
Svecenisctvo, *Sacerdozio*.
Svecki, *Di Svezia*.
Svekar, *Suocero*.
Svekârva, *Suocera*.
Svetcenik, *Sacerdote*.
Svetiti vjerru, *Vendicare la fedeltà*.
Svetocjasni, *Religioso*.
Sveto druſctvo, *Sacra lega*.
Svevoglja, *Capriccio*.
Svibagn, *Maggio*.
Svichjati, *Aggiornare*.
Svîm, *Affatto, del tutto*.
Svîm stavne, *Compostissime*.

Digitized by Google

Svitak, *Volume*.
Svitta, *Panno*.
Svjetô, *Illustre*.
Svjett, *Consiglio, risoluzione*.
Svodnik, *Mezzano, ruffiano*.
Svodniza, *Ruffiana*.

ſ

Sabava, *Occupazione*.
Sabaviti, *Proibire*.
Sabit, i Sabitje, *Dimenticanza*.
Sabiti, *Dimenticare*.
Sacinka, *Canzone*.
Sadniti, *Metter il fondo a qualche cosa*.
Sadovogljen, *Soddisfatto*.
Sagascen, *Abbrunato*.
Sagasiti, *Abbrunare*.
Sgorje, *Dietro al monte*.
Sagradje, *Borgo*.
Sagranak, *Rampollo*.
Sagrubiti, *Farsi reo, peccare*.
Sagugnastiti, *Divenir irsuto*.
Sahod, *Strada intralciata*.
Sahoditi, *Deviare*.
Sahvala, *Iattanza*.
Sahvaliſe, *Gloriarsi*.
Sajaſiti, *Dar argine*.
Saklad, *Pegno*.
Sakletva, *Scongiuro*.
Saklon, *Scampo, scansatojo*.
Saklonit, *Ritirato fuor di mano*.
Sakognazi, *Legisti*.
Sakonita ſudba, *Sentenza legale*.
Sakono, *Legitimamente, legalmente*.
Saletjetiſe, *Spiccarsi al volo*.
Salihi, *Soverchio*.
Samah, *Vibrazione*.
Saman, *Indarno*.
Samizatiſe, *Maoversi, aggirarsi*.
Samjena, *Compenso, cambio*.
Samjeniti, *Cambiare*.
Samjera, *Aspetto, oggetto, argomento*.
Samjeran, *Ammirabile*.
Samjernos, *Maraviglia*.
Samnjeti, *Rimbombare, echeggiare*.
Samorje, *Golfo*.
Sapagnen, *Attonito, ſbalordito*.
Sapinati, *Tramare*.
Sapiſedritiſe, *Guardar fisso*.
Sapriseten, *Esacerbato*.
Saprjeka, *Impedimento*.
Sasjeda, *Insidia*.
Sasjednik, *Insidiatore*,
Sasjenna, *Ombra*.
Sasjesti most, *Occupare il ponte*.
Sastava, *Appoggio, sostegno, riparo, retroguardia*.
Satjelak, *Nuca, coppa*.
Satjezagne, *Giostra*.
Satjezati, *Incitare, sollecitare, sfidare*.

Digitized by Google

ſatocne strane, *Luoghi dei cimenti, o disfide.*
ſatocnik, *Guerriero, campione, emolo, eroe.*
ſatocniza, *Campionessa, eroina.*
ſatraviti, *Innamorare.*
ſavada, *Discordia.*
ſaviati, *Urlare, gemere.*
ſavidiți, *Odiare, invidiare.*
ſavidni, *Invidioso.*
ſavitli, *Giri, infasciature del Turbante, legature.*
ſavjeritlse, *Impegnar la ſede.*
ſavjevati, *Gemere.*
ſavrata, *Ritorno.*
ſbabjeu, *Incurvato dalla vecchiaja.*
ſbiglja, *Seriamente.*
ſbiratlse, *Adunarsi.*
ſbiti, *Succedere, accadere.*
ſbor, *Congresso, Consiglio.*
ſbraka, *Fessura del sasso.*
ſbucjatlse, *Accorrere.*
ſcdârgliv, *Divoratore.*
ſceglješni, *Ferreo.*
ſceglješo, *Ferro.*
ſcjalovatlse, *Condolersi, affliggersi.*
ſcjamor, *Bisbiglio.*
ſcjarkos, *Splendore.*
ſcitto, *Biada, grano.*
ſdârbtlse, *Scuotersi, crollare, agitarsi.*
ſdraviza, *Brindisi, e vaso con cui si fa il brindisi,*
ſdvorgni, *Esterno, esteriore.*
ſett, *Genero.*
ſez, *Lepre.*
ſglobjen, *Concatenato, unito.*
ſgoda, *Caso, avvenimento.*
ſgodopovjedalaz, *Istorico.*
ſgodopovjes, *Istoria.*
ſgradda, *Siepe, fratta.*
ſgradja, *Recinto, baluardo, difesa.*
ſid, *Muro.*
ſidje, *Mura, muraglie.*
ſlatnik, *Zecchino.*
ſled, *Male, infezione, malattia.*
ſliza, *Donna trista, maligna.*
ſloba, *Malignità.*
ſlobiti, *Odiare.*
ſlocest, *Malvaggio, vigliacco.*
ſlocestvo, *Pigrizia, malizia.*
ſlosârdi, *Crudele, inumano.*
ſlotvor, *Nemico, che si studia per far del male.*
ſmaj, *Dragone.* Ovièmje imenom kadgod ſlamenovano vele moguchje, i snaſcno Tursko Zarstvo.
ſnobiti, *Denigrare.*
ſviſcdati, *Sibilare fischiare.*
ſvjeri luscke, *Fiere del bosco.*
ſvjeſdomjerje, *Astronomia.*
ſvjeſdostaniscte, *Costellazione.*

Digitized by Google

T

Tabor, *Trincera, steccato.*
Taboritise, *Trincerarsi.*
Tac, *Tanto, così.*
Tac jedino, *Così insieme.*
Tanaz, i tanciaz, *Ballo, o danza.*
Tàrgh, *Mercatura.*
Tárghnuti sabglja, *Impugnare la spada.*
Tárgovischte, *Mercato.*
Tárkac, *Turcasso.*
Tasctina, *Vanità.*
Tasctovjersnos, *Superstizione.*
Tast, *Suocero, padre della moglie.*
Taſciti, *Quietare.*
Tejcjat ſemglju, *Coltivar la terra.*
Tetiva, *Corda dell' arco.*
Tirlti, *Cacciar via.*
Tisctati, *Premere.*
Tjek, *Corso.*
Tjesnomorje, *Stretto di mare.*
Tlaciti, *Disprezzare.*
Topárv, *Appena, adesso.*
Topliza, *Toplina*, Varòscje u ſemgli Stirskoj.
Toran, illi Taragu, *Torre.*
Tragh, *Stirpe, prosapia.*
Trator, i Tratov, *Amaranto.*
Travagu, *Aprile.*
Traviti, *Innamorare.*
Treptjeti, *Tremolare.*
Trjem, *Portico.*
Trokrajni *Triangolare.*
Tronughli stup, *Piramide.*
Tronuglan, *Piramidale.*
Trubgna, *Suono di Tromba.*
Trudni, *Che apporta dolore, e difficoltà.*
Truniti, *Sfiorare.*
Tughjoposvoitegl, *Usurpatore.*
Taragu, *Torre.*
Tvárditise, *Assicurarsi.*
Tvárghja, *Fortezza, Rocca.*
Tvarghja ſapletena od ſcizze, *Giaco, lorica.*
Tvorba, *Arte, opera.*
Tvoregne, *Opera, Composizione.*

U

Ubusitse, *Appiattarsi fra i cespugli.*
Ucioniza, *Scuola.*
Ucit, *Ammaestrare.*
Ucjan, *Ammaestrato.*
Udahnuti, *Ispirare.*
Udes, *Destino, fato.*
Udestvo, *Fatalismo.*
Udisati, *Ispirare.*
Udvoritise, *Insinuarsi, conciliarsi l' amore.*
Ugarsctiza, *Berretta all' ungara.*

Digitized by Google

Ugljudan, *Grazioso, amorevole.*
Ugnegovati, *Adulare, ammansare.*
Ugoghjaj, *Concordia, unione.*
Ugricich, *Giovane ungaro.*
Ugrovlah, *Valacco.*
Ugrovlascki, *Di Valacchia.*
Uhigljen, *Privato, abbandonato.*
Uhoda, *Spia.*
Uhoditi, *Spiare.*
Uhodstvo, *Esplorazione.*
Ujaz, i Uz, *Zio da canto di madre.*
Ukinuti, *Deporre, abbassare.*
Ukrjepiti, *Fortificare, assodare.*
Ukrotiti, *Raffrenare.*
Ukrotitise, *Frenarsi, domarsi.*
Ulagati, *Intromettere, impiegare.*
Ulak, *Corriere, o Postiglione.*
Umjetan, *Ingegnoso.*
Umjetnovladalaz, *Politico.*
Umjestiti, *Allogare, introdurre.*
Unetârmitise, *Rendersi insensibile.*
Unuzi, *Discendenti.*
Upîti ſceglju, *Dissetare, o saziare la brama.*
Uplesan, *Corto, e grosso.*
Upoſnati, *Travedere.*
Uppiti, *Gridare.*
Uprasojagne, *Interrogazione.*
Uprascjati, *Interrogare.*
Uprjeciti, *Attraversare.*
Ured / Ureda, *Subito, ad un tratto.*
Uredba, *Destino, ordinazione.*
Ures, *Adornamento, bellezza.*
Urnebes, *Strepito, fracasso.*
Urociti, *Stabilire, stipulare.*
Usne, *Labra.*
Ustavgljatise, *Fermarsi.*
Ustrucjatise, *Ritenersi.*
Usuran, *Agiato, comodo.*
Uſastolnik, *Ministro.*
Uſbusitise, *Ammucchiarsi.*
Uſdarje, *Guiderdone, premio.*
Uſdârſcjaoz, *Reggente.*
Uſdasiti, i uſdisati, *Sospirare, gemere.*
Uſdivjaciti, *Inselvatichire.*
Uſelabi, *Vorebbe, desiderarebbe.*
Uſôbîhti, *Vi desiderarei.*
Uſglavje, *Capezzale.*
Uſkakagne, *Assalto.*
Uſmaknuti, *Ritirarsi, fuggire.*
Uſmizati, *Tirarsi in dietro.*
Uſmizati pedepsu, *Diminuire il castigo.*
Uſmnoſcjan / Uſmnoſcni, *Grande, grandioso, potente.*
Uſmnoſcnos, *Grandezza.*
Uſorit, *Pulito, vistoso.*
Uſoblastivati, *Autorizzare.*
Uſpreſati, *Tirarsi in dietro.*
Uſrast, *Statura.*
Uſſa, *Laccio, legame.*
Uſtupati, / Uſtupiti, *Tirarsi in dietro.*

Digitized by Google

Utaboritîse, *Trincerarsi*.
Utaſctvo, *Placazione, mitigazione*.
Utjeha, *Sollievo*.
Utîzzatîse, *Interporsi*.
Utocitîse, *Insinuarsi, infondersi*.
Utvârditi, *Assicurare, munire*.
Utvârditîse, *Fortificarsi*.
Utvorit, *Scolpire, formare*.
Uvestit, *Introdurre*.
Uvit, *Fune, legame*.
Uvjerovatîse, *Fidarsi*.
Uvjet, *Patto, trattato, confederazione, le condizioni del trattato*.
Uvjetnik, *Alleato*.
Uvrjeſcjati, *Allevare*.

V

Vaj, *Guajo*.
Val, *Onda*.
Val Zârni, *Mar Nero*.
Vali od Priveſe, *Golfo di Prevesa*.
Van, *Fuori che*.
Vapaj, *Grido, esclamazione*.
Vârh bodeſni, *Punta pungente*.
Varka, *Inganno fino*.
Vârli, *Valoroso, forte, crudele, fiero*.
Vârlina, i vârlochja, *Gagliardia, ferocia*.
Varno, Grad, *Varna*.
Varosc, *Borgo*.
Vârscjovo Grad, *Varsavia*.
Vârvjeti, *Accorrere*.
Vasaj, *Tutto questo*.
Vasigl, *Basilio*.
Vaſam, *Pasqua*.
Vaſam', *Prendendo*.
Vaſechje, *Espugnazione*.
Vecjati, *Belare*.
Veglja nada, *Gran speranza*,
Veſljacja, *Febbraro*.
Veo, *Velo*.
Vepar, *Porco cignale*.
Veska, *Vischio*.
Veſovi, *Tempia*.
Vihar, *Turbine, procella*.
Viknuti, *Dar il grido, chiamare*.
Vila, *Zitella, o Ninfa*.
Vilenik, *Mago*.
Vilinstvo, *Magia, fattucchieria*.
Viloſmaj, *Scorzone, serpe, che vive nei boschi*.
Vilovit, *Magico*.
Vir, *Sorgente*.
Visctiti, *Annitrire*.
Visla rjekâje od Polonie, koja utjece u Baltik, *Vistola*.
Viſcjal, *Cane bracco*.
Viteſ, *Eroe, Guerriero*.
Viti, illi Vito, *Cosa alta e sottile, con cui il vento facilmente gira, come la canna ecc.*
Vito, i u vito, *In giro*.
Vitorogh, *Con le corna storte*.

Digitized by Google

Vitosc bàrdo od Tracie, *Emo*.
Vjechjati, *Consultare, conferire con qualche uno*.
Vjechnik, *Senatore, Consigliere*.
Vjechniza, *Luogo destinato per le consulte, o consigli*.
Vjerovatise, *Fidarsi*.
Vjesctovladaoz, *Politico*.
Vlaga, *Umidità*.
Voevagne, i vojevagne, *Combattimento, battaglia in guerra*.
Voevati, i vojevati, *Militare*.
Vojan, *Marito*.
Vojnicjar, *Esperto nella milizia, Soldato*.
Vojnik, *Soldato, Guerriero*.
Vojniza, *Milizia, armata*.
Vojnovladalaz, *Comandante Generale dell' armata*.
Vojstvo, *Esercito*.
Vojvoda, i voevoda, *Condottiere dell' armata*.
Vragoduha, *Indemoniato*.
Vran, *Corvo*,
Vranna, *Cornacchia*.
Vrello, *Scaturigine*.
Vrjedan, *Abile, atto, degno*.
Vrjeſcba, *Continuazione*.
Vrjeſcjati, i vrjeſciti, *Fomentare*.
Vucjaz, *Spada*.
Vuhovati rjecima, *Parlare da furbo, e con astuzia*.
Vuhovni, *Astuto, furbo*.

Z

Zahar, *Zucchero*.
Zar, *Imperatore*.
Zarevati, *Imperare*.
Zarevich, *Figlio Imperiale*.
Zàrpati, *Attingere, cavare*.
Zarstvo, *Imperio*.
Zicjati, *Gemere, sibilare*.
Zknjegne, *Dilazione, tardanza*.
Zknjeti, i zknuti, *Tardare*.
Zkvârgnikati, *Profanare, lordare*.
Zokotatise, *Agitarsi*.
Zucjati, *Accosciarsi*.
Zviliti, *Lamentarsi, piangere*.
Zvjet sunza, *Girasole*.

SVARHA.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

COLUMBIA UNIVERSITY LIBRARIES
0037118153

891.82095

U3
1

Digitized by Google